

Regeringens proposition

1979/80: 180

med förslag till lag om jaktvårdsområden, m. m.:

beslutad den 8 maj 1980.

Regeringen föreslår riksdagen att anta de förslag som har upptagits i bifogade utdrag av regeringsprotokoll denna dag.

På regeringens vägnar

THORBJÖRN FÄLLDIN

ANDERS DAHLGREN

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att de nuvarande bestämmelserna om jaktvårdsområden i lagen om rätt till jakt ersätts med en ny lag i ämnet. Genom att flera fastigheter sammanförs till ett jaktvårdsområde kan en samordning av jakten och viltvården åstadkommas. Lagförslaget innehåller regler som avser att göra det lättare att bilda jaktvårdsområden. Bl. a. föreslås vissa sänkningar av de krav på kvalificerad majoritet bland fastighetsägarna som f. n. gäller för att ett jaktvårdsområde skall kunna bildas. För att underlätta bildandet föreslås också ändringar i fråga om förfarandet vid områdesbildningen.

Enligt förslaget skall jakträttsinnehavare inom jaktvårdsområdet bilda en jaktvårdsområdesförening. Organisations- och förvaltningsbestämmelserna innebär bl. a. att jordbruksarrendatorer med jakträtt och jakträttsarrendatorer ges ett vidgat inflytande när det gäller verksamheten inom jaktvårdsområdet. Dessutom föreslås regler som gör det lättare att ombilda jaktvårdsområden genom uppdelning eller sammanslagning av sådana områden.

Den nya lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 1981.

1 Förslag till

Lag om jaktvårdsområden

Härigenom föreskrivs följande.

Allmänna bestämmelser

1 § I syfte att främja jaktvården och jakträttsinnehavarnas gemensamma intressen genom en samordning av jakten och viltvården kan enligt denna lag två eller flera fastigheter eller delar av fastigheter sammanföras till ett jaktvårdsområde och jakträttsinnehavare inom detta bilda en jaktvårdsområdesförening.

2 § Ett jaktvårdsområde får inte omfatta mark, där samerna har rätt till jakt enligt rennäringslagen (1971:437), såvitt fråga är om kronomark ovanför odlingsgränsen som står under statens omedelbara disposition eller mark på renbetesfjällen. Beträffande annan mark, där samerna har rätt till jakt enligt rennäringslagen, får någon inskränkning inte ske i denna rätt genom bildande av jaktvårdsområden.

3 § Den som äger mark som ingår i ett jaktvårdsområde är medlem i jaktvårdsområdesföreningen.

Den som på grund av upplåtelse har rätt att under minst ett jaktår (den 1 juli—den 30 juni) jaga på mark som ingår i ett jaktvårdsområde skall på begäran antas som medlem i jaktvårdsområdesföreningen under upplåtelsetiden, om inte särskilda skäl föranleder annat.

4 § Beslut om bildande av ett jaktvårdsområde meddelas av länsstyrelsen, som i samband därmed skall fastställa stadgar för jaktvårdsområdesföreningen i de hänseenden som anges i 21 §.

5 § Om värdet av upplåten jakträtt minskas genom bildandet av ett jaktvårdsområde, skall ersättningen för nyttjanderätten nedsättas med skäligt belopp. Vill nyttjanderättshavaren säga upp avtalet med anledning av bildandet, får han göra det. Innebär bildandet av jaktvårdsområdet att nyttjanderättens värde ökas, får fastighetsägaren säga upp avtalet, om nyttjanderättshavaren inte medger skälig höjning av ersättningen.

Talan om nedsättning av ersättningen skall väckas inom två månader från det nyttjanderättshavaren erhöll del av lagakraftvunnet beslut om bildande av jaktvårdsområdet. Den som vill säga upp avtalet skall göra det inom samma tid från det han fick del av beslutet. Jakttas inte tiden, är rätten till talan eller uppsägning förlorad.

6 § Beslut enligt denna lag gäller även mot nya medlemmar.

Villkor för bildande

7 § Ett jaktvårdsområde får bildas endast om en majoritet av fastighetsägarna medger det. Majoriteten skall utgöra minst två tredjedelar av antalet fastighetsägare och dessa skall äga minst hälften av den mark som det är fråga om.

8 § För att ett jaktvårdsområde skall få bildas krävs att bildandet är lämpligt med hänsyn till markområdets belägenhet och omfång, viltstammen samt förhållandena i övrigt.

9 § I ett jaktvårdsområde får inte tas in någon fastighet som med hänsyn till omfång eller användning eller av annan orsak saknar betydelse för jaktvård.

Mark som har samma ägare och som lämpligen bör bestå som en enhet för sig för jaktvård, får inte anslutas till ett jaktvårdsområde utan ägarens samtycke.

Verksamhet

10 § För upplåtelse eller överlåtelse av jakträtt inom ett jaktvårdsområde får föreskrivas krav på tillstånd av jaktvårdsområdesföreningen. Tillstånd får vägras endast om upplåtelsen eller överlåtelsen kan anses olämplig med hänsyn till jaktvården eller på annat sätt är till avsevärd olägenhet för medlemmarna.

11 § På begäran av en fastighetsägare som av ideella skäl motsätter sig jakt skall hans fastighet undantas från jakt som inom jaktvårdsområdet skall bedrivas gemensamt.

12 § En jaktvårdsområdesförening får bestämma att avgifter skall betalas för jakten inom jaktvårdsområdet och för villebråd som fallis.

13 § En fastighetsägare är skyldig att tåla att anläggningar som behövs för viltvården utförs på hans mark inom jaktvårdsområdet, om det inte medför olägenhet av betydelse.

Förfarandet vid bildande

14 § Ansökan om bildande av ett jaktvårdsområde får göras av den som äger en fastighet som avses ingå i området. Ansökan skall göras hos länsstyrelsen.

15 § Ansökningshandlingarna skall innehålla

1. uppgift om vilka fastigheter som avses ingå i jaktvårdsområdet, deras areal och ägarnas namn och adresser samt karta över jaktvårdsområdet.
2. förslag till stadgar för jaktvårdsområdesföreningen.
3. utredning om fastighetsägarnas inställning till frågan om jaktvårdsområdets bildande.

16 § Frågan om bildande av ett jaktvårdsområde skall utredas vid en förrättning under ledning av en förrättningsman, om det inte är uppenbart att förutsättningar för bildandet saknas.

Länsstyrelsen får dock utan föregående förrättning besluta att bilda ett jaktvårdsområde, om alla fastighetsägare är ense om detta eller om förrättning annars inte anses nödvändig.

17 § Förrättningsmannen skall med ledning av ansökningshandlingarna och vad som i övrigt har förekommit göra upp ett förslag till vilken mark

som bör ingå i jaktvårdsområdet och vilka stadgar som bör gälla för jaktvårdsområdesföreningen.

Förslaget skall behandlas vid sammanträde inför förrättningsmannen.

18 § Förrättningsmannen skall kalla fastighetsägarna till sammanträdet. Kallelsen skall innehålla en kort beskrivning av den avsedda områdesbildningen och uppgift om tid och plats där ansökningshandlingarna finns tillgängliga. Kallelsen skall i god tid före sammanträdet delges fastighetsägarna.

Bestämmelserna i första stycket gäller i tillämpliga delar även då ett nytt sammanträde utsätts. Om vid ett sammanträde har tillkännagetts tid och plats för nästa sammanträde, behöver inte kallelse delges den som kallats i föreskriven ordning till det sammanträde då tillkännagivandet skett.

19 § Vid förrättningen skall förutsättningarna för bildande av jaktvårdsområdet utredas.

Fastighetsägarna skall få tillfälle att yttra sig och förebringa utredning i frågor som är av betydelse för bildandet.

20 § Förrättningsmannen skall avge ett utlåtande om jaktvårdsområdet bör komma till stånd. Finner förrättningsmannen att det bör ske, skall han i utlåtandet ta in förslag i fråga om vilken mark som området skall omfatta och förslag till stadgar för jaktvårdsområdesföreningen.

Förrättningen avslutas genom att utlåtandet och övriga förrättningshandlingar läggs fram för fastighetsägarna på tid och plats som bestämts vid sammanträde. Handlingarna hålls härefter tillgängliga för granskning under en månad.

Efter utgången av denna tid skall förrättningsmannen översända förrättningshandlingarna och de erinringar som kan ha framställts till länsstyrelsen.

Stadgar

21 § Av stadgarna för en jaktvårdsområdesförening skall framgå

1. i vilken utsträckning jakten skall bedrivas gemensamt inom jaktvårdsområdet och grunderna i övrigt för jakten och viltvården,
2. vilka riktlinjer i övrigt som skall gälla för föreningens verksamhet,
3. grunderna för bestämmandet av avgifter till föreningen.

22 § Ett beslut om ändring av stadgarna i de hänseenden som anges i 21 § får inte tillämpas innan det har fastställts av länsstyrelsen.

Organisation

23 § För jaktvårdsområdesföreningen skall finnas en styrelse. Innan styrelsen har utsetts kan föreningen inte förvärva rättigheter eller iklåda sig skyldigheter. Styrelsen företräder föreningen mot tredje man.

24 § Medlemmarnas rätt att delta i handhavandet av jaktvårdsområdesföreningens angelägenheter utövas på jaktstämma.

25 § I fråga om rösträtt och beslut på jaktstämma gäller, om inte annat följer av särskild bestämmelse i denna lag,

1. att varje medlem har en röst i frågor som rör åtgärder för viltvården och de närmare föreskrifterna för jaktutövningen med undantag för föreskrifter om avskjutningen.

2. att i övriga frågor rösträtt tillkommer endast medlem som är fastighetsägare, som därvid har en röst, om inte någon sådan medlem begär att röstetalet i stället skall beräknas efter fastigheternas areal.

3. att ingen får för egen del rösta för mer än en femtedel av det på stämman företrädda röstetalet.

4. att den mening som har fått det högsta röstetalet gäller som stämmans beslut.

5. att vid lika röstetal val avgörs genom lottning och i andra frågor den mening gäller som biträds av de flesta röstande eller, om även antalet röstande är lika, av stämmans ordförande.

6. att beslut om ändring av stadgarna inte är giltigt, om det inte biträds av en majoritet av fastighetsägarna som skall utgöra minst två tredjedelar av antalet fastighetsägare och äga minst hälften av den mark som ingår i jaktvårdsområdet.

Jaktvårdsområdes bestånd

26 § Länsstyrelsen kan besluta att en jaktvårdsområdesförening skall upplösas.

För beslut enligt första stycket fordras att flertalet av de röstande fastighetsägarna på en jaktstämma uttalat sig för en upplösning och att detta flertal antingen utgör mer än en tredjedel av antalet fastighetsägare eller äger mer än hälften av den mark som ingår i jaktvårdsområdet.

Saknas styrelse för jaktvårdsområdesföreningen, får länsstyrelsen föranstalta att jaktstämma hålls för behandling av frågan om upplösning av föreningen.

Beslut om upplösning av en jaktvårdsområdesförening får inte meddelas innan tio år har förflutit från det beslutet om bildande av jaktvårdsområdet vann laga kraft.

27 § På ansökan av styrelsen för de jaktvårdsområdesföreningar som berörs kan länsstyrelsen besluta att

1. föra samman flera jaktvårdsområden till ett jaktvårdsområde,
2. dela upp ett jaktvårdsområde i flera jaktvårdsområden.

För sådan ombildning gäller villkoren för och förfarandet vid bildande av jaktvårdsområde.

28 § På ansökan av jaktvårdsområdesföreningens styrelse får länsstyrelsen besluta att en fastighet skall anslutas till jaktvårdsområdet. För sådan anslutning fordras medgivande av fastighetens ägare och, om fastigheten ingår i ett jaktvårdsområde, av jaktvårdsområdesföreningen för det området.

29 § Om en fastighet, som ingår i ett jaktvårdsområde, på grund av ändrad användning eller annars väsentligen saknar betydelse för jaktvården samt fastighetsägaren och jaktvårdsområdesföreningen är ense om att fastigheten skall uteslutas ur jaktvårdsområdet, får föreningen besluta detta. Föreligger inte sådan enighet, skall frågan om uteslutning prövas av länsstyrelsen.

30 § Länsstyrelsen får förordna att frågor som avses i 26, 28 eller 29 § skall utredas vid förrättning innan länsstyrelsen beslutar.

För förfarandet vid sådan förrättning gäller 17–20 §§ i tillämpliga delar.

31 § Vid upplösning av en jaktvårdsområdesförening gäller bestämmelsen i 62 § lagen (1973: 1150) om förvaltning av samfälligheter.

Ansvar m. m.

32 § Bryter den som har rätt att jaga inom ett jaktvårdsområde mot de regler som enligt stadgarna eller jaktstämans beslut gäller för jakten inom området döms till böter, om inte gärningen är belagd med straff i annan lag eller författning.

Sådant brott får åtalas av åklagare endast efter angivelse av målsägande. Som målsägande anses även jaktvårdsområdesföreningen.

Fälls eller fångas villebråd genom brott som avses i första stycket, skall villebrådet eller värdet därav förklaras förverkat, om det inte är uppenbart obilligt. Förverkat villebråd tillfaller jaktvårdsområdesföreningen.

33 § Anser en medlem vars rätt berörs av beslut på jaktstämma eller beslut av jaktvårdsområdesföreningens styrelse att beslutet inte har tillkommit i behörig ordning eller att det strider mot denna lag eller annan författning eller mot stadgarna eller kränker hans enskilda rätt, får han överklaga beslutet hos länsstyrelsen genom besvär. Den som fått avslag på en begäran enligt 3 § andra stycket om medlemskap får anföra besvär mot avslagsbeslutet.

Besvärshandlingen skall ha inkommit till länsstyrelsen inom fyra veckor från dagen för beslutet. I fråga om besvär mot styrelsens beslut räknas dock besvärstiden från den dag klaganden fick del av beslutet.

Jaktstämans eller styrelsens beslut skall gälla utan hinder av att det har överklagats, om inte länsstyrelsen förordnar annat.

34 § Länsstyrelsens beslut enligt denna lag får överklagas hos kammarrätten genom besvär.

Då beslut som länsstyrelsen eller kammarrätten meddelar enligt denna lag angår så många att avskrift av beslutet inte lämpligen kan tillställas envar av dem, skall meddelande om beslutet införas i ortstidning. Tiden för överklagande skall räknas från den dag då kungörandet har skett.

Länsstyrelsens beslut skall gälla utan hinder av att det har överklagats, om inte kammarrätten förordnar annat.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1981.

2 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1938: 274) om rätt till jakt

Häri genom föreskrivs i fråga om lagen (1938: 274) om rätt till jakt dels att 10–13 §§¹ skall upphöra att gälla.

dels att 7 och 27 §§ samt 29 § 2 mom., 30 och 34 §§ skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

7 §² Boställshavare, kronohemmans äbo och, inom de sex nordligaste länen, innehavare av kronotorp, skogstorp eller odlingslägenhet å kronomark samt den som med nyttjanderätt innehar å sådan mark upplåtet kolonat ävensom innehavare av fjällägenhet ovan odlingsgränsen inom Norrbottens och Västerbottens län äge jakträtt å fastighetens ägor; dock skall den innehavare av kronotorp, skogstorp, odlingslägenhet, kolonat eller fjällägenhet sålunda medgivna jakträtten icke innefatta rätt till jakt efter älg.

Är eljest mark för jordbruk genom arrendeavtal eller annorledes åt någon upplåten, äge brukaren, där ej annat avtalats, nyttja den jakt som hör till marken.

Innehavare eller brukare av fastighet varom är fråga i denna paragraf må icke utan särskilt bemyndigande av ägaren tala för fastigheten i frågor som avses i 10 § och 11 § 2 mom.

27 §³ Talan mot polismyndighets beslut enligt 23 § föres hos länsstyrelsen genom besvär. Mot länsstyrelsens beslut må talan ej föras.

Mot länsstyrelsens beslut enligt 10, 11 eller 13 § eller rörande föreläggande eller förordnande med stöd av 24 § 1 mom. första stycket föres talan hos kammarrätten genom besvär. I fall, som avses i 11 §, skola besvär anföras inom två månader från det klaganden erhöll del av beslutet.

Mot länsstyrelsens beslut rörande föreläggande eller förordnande med stöd av 24 § 1 mom. första stycket föres talan hos kammarrätten genom besvär.

Talan mot annat beslut av länsstyrelse enligt denna lag eller mot beslut enligt 24 § 3 mom. av annan myndighet än regeringen föres hos regeringen genom besvär.

Meddelande om länsstyrelsens eller kammarrättens beslut med stöd av 11 § skall införas i ortstidning.

¹ Senaste lydelse av

10 § 1974: 1069

11 § 1971: 566

12 § 1967: 616 och

13 § 1971: 566.

² Senaste lydelse 1963: 606.

³ Senaste lydelse 1977: 669.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

Tiden för anförande av besvär över beslutet skall räknas från den dag då kungörandet har skett.

29 §⁴ 2 mom. Utövar delägare i allmänning eller annan samfällighet, varom sägs i 4 §, å området jakt, som strider mot vad enligt första stycket av nämnda paragraf är tillåtet eller mot beslut som avses i andra stycket första punkten av samma paragraf, straffes med dagsböter.

Överträder ägare av mark, som ingår i jaktvårdsområde, eller å sådant område eljest jaktberättigad person de angående jakten å området gällande reglerna, straffes med dagsböter.

30 §⁵ Begår någon brott som avses i 28 eller 29 § skall villebråd som han olovligt dödat, fångat eller tillägnat sig eller fallvilt som han tillvaratagit, i den mån sådant byte ej fråntagits honom enligt 31 § första stycket, förklaras förverkat, om det ej är uppenbart obilligt.

I stället för villebrådet eller fallviltet kan dess värde förklaras förverkat.

Var det annat villebråd än som avses i 18 § 1 mom. och skedde jakten å annat område än i 5 § 2 mom. sägs samt med användande av tillåtet jakt- eller fångstredskap och under tid, då jakt efter sådant villebråd är tillåten, eller tillkommer fallviltet jakträttsinnehavaren, tillfaller det förverkade denne eller, i fall varom förmäles i 29 § 2 mom. första stycket, övriga delägare i allmänningen eller samfälligheten och, i fall varom sägs i samma moments andra stycke, övriga inom jaktvårdsområdet jaktberättigade personer.

Är det fråga om annat villebråd än som avses i 18 § 1 mom. och har jakten skett på annat område än som anges i 5 § 2 mom., tillfaller förverkat villebråd jakträttsinnehavaren eller, i fall som avses i 29 § 2 mom., övriga delägare i allmänningen eller samfälligheten, om jakten skett med tillåtet jakt- eller fångstredskap och under tid då jakt efter villebrådet är tillåten. Vad nu sagts om jakträttsinnehavares och delägares rätt till förverkat villebråd gäller också sådant fallvilt som tillkommer jakträttsinnehavaren.

Med förverkat villebråd, som avses i 18 § 1 mom. eller som dödat eller fångats medelst annat jakt- eller fångstredskap eller under annan tid än i tredje stycket sägs, ävensom med annat än där omförmält förverkat fallvilt förfares på sätt stadgas i 36 §. Lag samma vare beträffande förverkat villebråd, som dödat eller fångats å område som sägs i 5 § 2 mom.

Vapen, ammunition, annat jaktredskap, hund, motorfordon, annat motordrivet fortkäffningsmedel och släpfordon som använts eller medförts som hjälpmedel vid brott som avses i 28 § eller 29 § 1 mom. få förklaras förverkade, om det är påkallat till förebyggande av brott eller eljest särskilda skäl föreligga.

I stället för hjälpmedel kan dess värde förklaras förverkat.

⁴ Senaste lydelse 1951: 290.

⁵ Senaste lydelse 1973: 299.

*Nuvarande lydelse**Foreslagen lydelse*

34 §⁶ Allmän åklagare äge föra talan i fråga om olovlig jakt ä område som avses i 5 § 2 mom. så ock ä brott varom förmåles i 33 § fjärde stycket denna lag.

Sker intrång i kronans, menighets eller allmän inrättnings rätt eller överträdelse av de angående jaktkort meddelade föreskrifterna, äge allmän åklagare att föra talan därom; och skall i fråga om mark som står under domänverkets förvaltning rätt att föra tala om sådant intrång tillkomma jämväl revirförvaltare vid detta verk.

I övrigt får brott mot denna lag åtalas av allmän åklagare endast om målsägande angiver brottet till åtal eller åtal finnes pakallat ur allmän synpunkt.

Säsom målsägande enligt denna lag skall jämväl anses ägaren av marken eller innehavare som avses i 7 § eller brukare vilken enligt samma lagrum äger jakträtt, ändå att jakträtten av honom upplåtits åt annan, så ock, i fråga om allmänning eller samfällighet, varom förmåles i 4 §, delägare i allmänningen eller samfälligheten samt beträffande jaktvårdsområde *varom sägs i 10 §*, ägare av i området ingående mark eller ä området eljest jaktberättigad person.

Säsom målsägande enligt denna lag skall jämväl anses ägaren av marken eller innehavare som avses i 7 § eller brukare vilken enligt samma lagrum äger jakträtt, ändå att jakträtten av honom upplåtits åt annan, så ock, i fråga om allmänning eller samfällighet, varom förmåles i 4 §, delägare i allmänningen eller samfälligheten samt beträffande jaktvårdsområde, ägare av i området ingående mark eller ä området eljest jaktberättigad person.

Innefatta föreskrifter rörande förvaltningen av allmänning, samfällighet eller jaktvårdsområde tillika bestämmelse enligt vilken rätten att beivra intrång i jakträtten eller överträdelser i fråga om jaktutövningen skall tillkomma viss person, vare sådan bestämmelse gällande.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 1981.

2. I ärenden om bildande av jaktvårdsområde som har anhängiggjorts hos länsstyrelsen före ikraftträdandet skall äldre bestämmelser gälla.

3. För jaktvårdsområde som består vid ikraftträdandet skall äldre bestämmelser fortfarande gälla.

Ett jaktvårdsområde som har bildats enligt äldre bestämmelser får ombildas till ett jaktvårdsområde enligt lagen (1980: 00) om jaktvårdsområden vid sammanträde med fastighetsägarna.

I fråga om kallelse till och omröstning vid sådant sammanträde skall 10 § 5 mom. lagen (1938: 274) om rätt till jakt tillämpas. Ett beslut om sådan ombildning skall fastställas av länsstyrelsen. För länsstyrelsens fastställelseprövning gäller i övrigt vad i lagen (1980: 00) om jaktvårdsområden föreskrivs i fråga om beslut om bildande av jaktvårdsområde.

⁶ Senaste lydelse 1970: 192.

JORDBRUKSDEPARTEMENTET

Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1980-03-13

Närvarande: statsministern Fälldin, ordförande, och statsråden Ullsten, Mundebo, Wikström, Friggebo, Dahlgren, Åsling, Söder, Krönmark, Burénstam Linder, Johansson, Wirtén, Holm, Andersson, Boo, Winberg, Adelsonn, Danell, Petri

Föredragande: statsrådet Dahlgren

Lagrådsremiss med förslag till lag om jaktvårdsområden, m. m.

1 Inledning

I december 1974 avlämnade jaktmarksutredningen¹ betänkandet (SOU 1974: 80) Jaktmarker. Betänkandet innehöll bl. a. förslag till lag om jaktvårdsområden.

Med stöd av regeringens bemyndigande den 24 mars 1977 tillkallade chefen för jordbruksdepartementet en beredning² med uppdrag att, bl. a. på grundval av jaktmarksutredningens betänkande och remissyttrandena över detta, se över vissa jakt- och viltvårdsfrågor. Beredningen, som antog namnet jakt- och viltvårdsberedningen (Jo 1977: 04), avlämnade i mars 1979 delbetänkandet (SOU 1979: 19) Jaktvårdsområden. Till protokollet i detta ärende bör fogas beredningens sammanfattning av betänkandet som *bilaga 1* och de lagförslag som läggs fram i betänkandet som *bilaga 2*. Beträffande gällande ordning och beredningens närmare överväganden hänvisas till beredningens betänkande.

Efter remiss har yttranden över jakt- och viltvårdsberedningens betänkande avgetts av centralnämnden för fastighetsdata, kammarkollegiet, lanbruksstyrelsen, skogsstyrelsen, statens naturvårdsverk, statens lantmäteriverk, domänverket, länsstyrelsernas organisationsnämnd, hovrätten för övre Norrland, kammarrätten i Sundsvall, stiftsnämnderna i Växjö och Göteborg, samtliga länsstyrelser, riksåklagaren, statskontoret, Sveri-

¹ Verkställande direktören Per Sköld, ordförande, f. d. kommunalrådet Fritiof Boo, riksdagsledamoten Helge Karlsson, dåvarande riksdagsledamöterna Sigvard Rimås och Per-Eric Ringaby, lanbrukaren Folke Trana och hemmansägaren Axel Wikberg.

² Departementsrådet Sören Ekström, ordförande, byråchefen Jan-Olof Pettersson och riks jaktvårdskonsulenten Bo Thelander.

ges lantbruksuniversitet, Svenska kommunförbundet, Svenska samernas riksförbund, Svenska jägareförbundet, Lantbrukarnas riksförbund, Sveriges riksidrottsförbund, Jägarnas riksförbund-Landsbygdens jägare, Skogsindustriernas samarbetsutskott, Sveriges länsjaktvårdskonsulenters förening och Sveriges jordlägareförbund.

Skogsstyrelsen har bifogat yttranden från fem skogsvårdsstyrelser. Flera länsstyrelser har bilagt yttranden från olika länsorgan. Jägareförbundet har inhämtat och bifogat yttranden från samtliga länsjaktvårdsföreningar.

En sammanställning av remissyttrandena bör fogas till protokollet i detta ärende som *bilaga 3*.

2 Allmän motivering

2.1 Allmänna utgångspunkter

Genom den ökade bebyggelsen, kommunikationernas utveckling, industrialiseringen och omläggningen av jordbruks- och skogsbruksdriften har livsbetingelserna för det vilda djurlivet förändrats väsentligt. Mot bakgrund härav läggs numera allt större vikt vid viltvården. Viltvården ingår som ett väsentligt moment i naturvården. En god viltvård är dessutom en förutsättning för god jakt. I lagen (1938:274) om rätt till jakt (jaktlagen) föreskrivs att jakträttsinnehavarna skall sörja för ett artrikt och livskraftigt villebrädsbestånd genom en ändamålsenlig och efter tillgången på vilt lämpad jakt och genom åtgärder för villebrådets skydd och förkovran (jaktvård). Jakten skall alltså inte främst inriktas på ett ekonomiskt utbyte. Den skall anpassas till bl. a. viltstammens storlek, ålders- och könsfördelning, viltets tillgång på föda och övriga förhållanden. De åtgärder till villebrådets skydd och förkovran som avses i lagen är framför allt sådana som ger viltet skydd mot störningar av olika slag och förbättrar dess möjligheter att överleva.

Jaktvården är givetvis i hög grad beroende av jaktområdets storlek och beskaffenhet och det vilt som finns där. Jakträtten är knuten till jordäganderätten. På grund av ägosplittringen är emellertid en ägares markinnehav för sig endast undantagsvis så stort att det går att bedriva en ändamålsenlig jakt och viltvård. För en god jaktvård är det alltså i allmänhet nödvändigt med en samverkan mellan jakträttsinnehavarna. Detta sker ibland genom att intresserade jägare sluter sig samman och arrenderar tillräckligt stora marker. Viktigare är dock den samverkansform, kallad jaktvårdsområde, som regleras i gällande jaktlagstiftning. Med jaktvårdsområde menas en i viss ordning bildad sammanslutning av fastigheter med syfte att främja jaktvården. Ett jaktvårdsområde kan bildas antingen efter en frivillig överenskommelse mellan fastighetsägarna eller, om fastighetsägarna inte är ense, efter en förrättning inför en förrättningsman som förordnas av länsstyrelsen. I det senare fallet krävs att förrättningsmannens förslag beträf-

fande jaktvårdsområdets gränser och grunderna för jaktutövningen och viltvården inom området godkänns av en på visst sätt kvalificerad majoritet av fastighetsägarna. Dessutom krävs, vare sig jaktvårdsområdet har bildats genom enhälligt beslut eller vid förrättning, att beslutet skall fastställas av länsstyrelsen efter prövning i särskild ordning. Ett jaktvårdsområde bildas för viss tid, minst tio och högst tjugofem år. För förlängning av tiden krävs beslut av en viss majoritet bland delägarna. Även ett förlängningsbeslut skall fastställas av länsstyrelsen för att bli giltigt. Några regler om hur förvaltningen av jaktvårdsområden skall organiseras finns inte i jaktlagstiftningen. Det vanliga är att delägarna i ett jaktvårdsområde bildar en särskild förening för området förvaltning och antar stadgar för föreningen.

År 1967 tillsattes jaktmarksutredningen med uppgift att bl. a. söka förenkla förfarandet vid bildande av jaktvårdsområden och att föreslå närmare regler för förvaltningen av dessa. Remissutfallet beträffande jaktmarksutredningens betänkande var splittrat. Med anledning härav uppdrog regeringen åt jakt- och viltvårdsberedningen att ytterligare utreda dessa frågor.

Enligt beredningen är det angeläget med en ökad samverkan mellan fastighetsägare i fråga om jakten och viltvården. Beredningen framhåller att jaktvårdsområden är en lämplig form för sådan samverkan. Beredningen lägger med utgångspunkt i jaktmarksutredningens betänkande fram förslag till ny lagstiftning som främst syftar till att göra det lättare att bilda jaktvårdsområden och ge dessa en fastare organisation. Vidare föreslår beredningen bl. a. bestämmelser som skall göra det lättare att ombilda jaktvårdsområden genom uppdelning eller sammanslagning av sådana områden.

Remissinstanserna vitsordar att det föreligger ett behov av enklare regler för att lösa de problem som uppkommer vid samverkan i fråga om jakten och viltvården. Från flera håll framhålls värdet av en samverkan i jaktvårdsområdets form. Vidare anføres att ett förenklat förfarande vid bildandet av jaktvårdsområden bör stimulera till bildandet av nya områden.

Jag anser i likhet med beredningen att den samverkan över ägo gränserna som sker inom jaktvårdsområdena är av stor betydelse för en ändamålsenlig jakt och viltvård. Inom jaktvårdsområdena finns bättre möjligheter att bedöma viltbeståndets storlek och sammansättning, att hushålla med vilttillgångarna och att bedriva en aktiv viltvård. Samtidigt kan som beredningen framhåller bildandet av sådana områden antas öka utbudet av jaktupplåtelse. Lagstiftningen fyller således ett angeläget behov.

Jaktvårdsområden har emellertid inte på långt när bildats i den takt och den omfattning som vore önskvärd. De nuvarande jaktvårdsområdena täcker inte mer än omkring en femtedel av landets totala jaktmarksareal. Bidragande orsaker härtill synes vara det i vissa hänseenden onödigt omständliga förfarandet vid bildande av ett jaktvårdsområde och det rela-

tivt långtgående krav på kvalificerad majoritet bland fastighetsägarna som då gäller. Genom den nuvarande ordningen tas också resurser i anspråk för bl. a. prövningen av frågor om förlängning av tiden för jaktvårdsområdenas bestånd. Resurserna skulle i stället kunna inriktas på att öka antalet jaktvårdsområden. Jag ansluter mig således till beredningens uppfattning att det är angeläget att söka få till stånd ett ökat antal jaktvårdsområden genom ändrade regler i fråga om villkoren och förfarandet för bildande av sådana områden. Vidare behövs regler för deras organisation och förvaltning.

Den av beredningen föreslagna regleringen har bemötts övervägande positivt under remissbehandlingen. Jag anser att förslaget är väl avvägt och att det i huvudsak kan läggas till grund för en ny lagstiftning på området. Beträffande den lagtekniska utformningen ansluter jag mig till beredningens ståndpunkt att erforderliga bestämmelser bör tas upp i en ny fristående lag.

2.2 Bildande av jaktvårdsområde

Enligt gällande bestämmelser tillkommer det fastighetsägarna själva att besluta om bildande av ett jaktvårdsområde. Den myndighetsmedverkan som alltid krävs är att länsstyrelsen prövar och fastställer det av fastighetsägarna fattade beslutet. När fastighetsägarna inte är överens skall bildandefrågan handläggas vid ett förrättnings-sammanträde. Förrättningsmannen skall då upprätta ett förslag om det tilltänkta jaktvårdsområdets omfattning och de huvudsakliga grunderna för jakten och viltvården som skall gälla inom området. För att jaktvårdsområdet skall bli bildat måste ett sådant förslag godkännas av minst tre fjärdedelar av fastighetsägarna och denna majoritet måste äga minst tre fjärdedelar av den areal som jaktvårdsområdet skall omfatta. Länsstyrelsen skall vid sin fastställelseprövning bl. a. tillse att fastighetsägarnas beslut har tillkommit i laga ordning och att det är lämpligt för jaktvårdens främjande.

Till kostnaderna för bildande och förlängning av jaktvårdsområde lämnas bidrag ur jaktvårdsfonden enligt särskilda bestämmelser. Dessa innebär i huvudsak att ersättning till förrättningsman och kostnader för kungörelser o. d. alltid betalas ur fonden och att bidrag till andra kostnader med anledning av bildande eller förlängning kan lämnas efter prövning av länsstyrelsen.

Beredningen har övervägt frågan om inte kravet på ett beslut av en bestämd majoritet av fastighetsägarna borde ersättas med ett mera allmänt krav på en positiv inställning hos fastighetsägarna. Beredningen erinrar om att det i modernare samfällighetslagstiftning inte ställs upp något fixerat majoritetskrav som villkor för samfällighetsbildningen. I stället föreskrivs ett opinionsvillkor av innehåll att bildningen inte får ske om sakägarna mera allmänt motsätter sig denna och har beaktansvärda skäl för det.

Beredningen hänvisar till anläggningslagen (1973:1149) och lagen (1976:997) om vattenförbund. Beredningen anser emellertid att övervägande skäl talar för att behålla ett precist angivet krav på viss majoritet. I anslutning till vad jaktmarksutredningen förordat föreslår beredningen däremot att det nuvarande majoritetskravet sänks. Förslaget innebär att den majoritet som krävs för att området skall bli bildat skall bestå av minst två tredjedelar av antalet fastighetsägare och denna majoritet skall dessutom äga minst hälften av områdets areal. Dessa krav bör emellertid enligt beredningen inte gälla undantagslöst. När det föreligger särskilda skäl, bör länsstyrelsen kunna besluta om bildande även om de angivna kvottalen eller något av dem inte har uppnåtts fullt ut.

Jag vill understryka att ett väl fungerande jaktligt samarbete över ägo-gränserna i stor utsträckning måste bygga på en positiv inställning hos fastighetsägarna. Till detta bör särskild hänsyn tas vid utformningen av reglerna för bildande av jaktvårdsområden. Den nuvarande jaktlagstiftningen ställer inte upp några bestämda krav i fråga om jaktvården. I jaktlagen sägs endast att jakträttsinnehavarna genom en lämplig och ändamålsenlig jakt och genom viltvårdsåtgärder bör sörja för att ett artrikt och livskraftigt viltbestånd bevaras. I vilken utsträckning detta stadgande, som har karaktären av en rekommendation, kommer att följas blir även när jakträttsinnehavarna samverkar i ett jaktvårdsområde beroende av deras personliga engagemang och intresse. Bildande av ett jaktvårdsområde skapar visserligen bättre förutsättningar för en aktiv jaktvård. För att dessa förutsättningar skall tas till vara är det emellertid nödvändigt att en betryggande majoritet av fastighetsägarna redan från början sluter upp bakom tanken på en samverkan och är överens om huvuddragen i verksamheten. Detta talar enligt min mening för att man bör behålla regeln om en bestämt angiven kvalificerad majoritet som villkor för att ett jaktvårdsområde skall komma till stånd. Dessutom torde en sådan regel vara lättare att tillämpa och följaktligen bättre ägnad att stimulera till en ökad samverkan än en regel med ett mera allmänt opinionsvillkor. Kravet på viss majoritet bland fastighetsägarna måste emellertid vägas mot intresset av att underlätta bildandet av jaktvårdsområden.

Genom en lagändring år 1963 (prop. 1963:136) sänktes majoritetstalet från fyra femtedelar till tre fjärdedelar. Ändringen skedde på grundval av ett förslag av 1949 års jaktutredning (SOU 1961:67). Med hänvisning bl. a. till vad som gällde i fråga om fiskevårdsområden föreslog utredningen en sänkning av kravet till två tredjedelar. En sådan mildring ansågs emellertid då utgöra ett alltför stort avsteg från grundtanken att en klart övervägande majoritet bör vara för en samverkan. Vid jaktlagens tillkomst förutsattes att jaktvårdsområdena i regel skulle komma att bildas frivilligt genom enhälliga beslut. Av de uppgifter om jaktvårdsområdesbildningen som har redovisats framgår emellertid att de flesta jaktvårdsområdena bildas efter förrättning. Jaktvårdsområdena har ändå, trots att bildandet således har

rymt inslag av tvång, i allmänhet kommit att utgöra väl fungerande jaktliga enheter. Det har i olika sammanhang framhållits att fastighetsägare, som till en början har varit negativa till bildandet, i många fall kommit att ändra uppfattning när jaktvårdsområdet väl har kommit till stånd. Det kan därför vara försvarligt att som beredningen föreslår ytterligare mildra majoritetskravet. Flertalet remissinstanser godtar förslaget att sänka kvottalen till två tredjedelar när det gäller antalet fastighetsägare och till hälften i fråga om den markandel som majoriteten skall representera. Med hänsyn härtill ansluter jag mig till beredningens förslag i den delen. Däremot kan jag liksom flera remissinstanser inte biträda förslaget att, om särskilda skäl föreligger, ett jaktvårdsområde skall kunna bildas även om dessa majoritetstal inte är helt uppfyllda. Jag kan där hänvisa till vad jag nyss har anfört som skäl för ett bestämt angivet majoritetskrav.

Länsstyrelsens beslut om bildande av ett jaktvårdsområde skall enligt gällande rätt föregås av en prövning av dels lagenligheten av fastighetsägarnas beslut, dels åtgärdens lämplighet för jaktvårdens främjande. Lämplighetsprövningen avser såväl områdets omfattning och avgränsning som vad beslutet innehåller i fråga om grunderna för jaktutövningen och viltvården. Beredningens förslag innebär i det här hänseendet inte någon ändring i sak. Vad som f. n. betecknas som grunderna för jaktutövningen och viltvården skall enligt förslaget komma till uttryck i stadgar som fastställs av länsstyrelsen i samband med bildandebeslutet. Beredningens förslag upptar emellertid ytterligare ett villkor som skall beaktas vid lämplighetsprövningen, nämligen att ett jaktvårdsområde skall få bildas bara om framtida områdesbildningar inte kan antas bli försvårade. Beredningen erinrar om att jaktmarksutredningen har föreslagit att länsstyrelserna skall upprätta översiktliga planer över en lämplig indelning av länen i jaktvårdsområden och att dessa planer skall ligga till grund för prövningen. Beredningen anser emellertid att någon bundenhet till sådana planer inte kan föreskrivas. Enligt beredningen bör det syfte planerna skulle tjäna lika väl kunna uppnås genom en allmän regel med det föreslagna innehållet.

För egen del vill jag anföra följande. Med hänsyn till att jakten bedrivs under mycket växlande förhållanden anser jag det inte vara möjligt att mera i detalj försöka ange vilka omständigheter som skall beaktas vid lämplighetsprövningen. Självfallet hör ett jaktvårdsområde inrättas endast i sådana fall då det – med hänsyn till markområdets belägenhet och omfång, viltstammen och förhållandena i övrigt – finns anledning att anta att det av lagen uppställda syftet kommer att förverkligas. Givetvis måste vid denna prövning tas hänsyn till att det föreslagna markområdet får en lämplig avgränsning inte bara i terrängen utan också i förhållande till andra redan bestående eller planerade jaktvårdsområden. Stor hänsyn måste också tas till den inverkan bildandet kan få på jakt som har samordnats över fastighetsgränserna i annan form än i ett jaktvårdsområde. Jag avser då framför allt den samordnade älgjakten som f. n. bedrivs i större delen av landet (jfr prop. 1975: 25, JoU 1975: 13, rskr 1975: 211).

Jag delar beredningens uppfattning att länsstyrelserna inte bör åläggas att upprätta planer över hur länen bör indelas i jaktvårdsområden. Självfallet föreligger inte något hinder mot att länsstyrelserna ändå upprättar översiktliga planer för områdesbildningen i den utsträckning de finner det lämpligt. Jag anser det emellertid inte vara lämpligt att i lagen särskilt ange en av de många omständigheter, nämligen området inverkan på andra planerade jaktvårdsområden, som skall beaktas vid prövningen.

I överensstämmelse med vad som gäller f. n. bör fastigheter som saknar jaktlig betydelse inte tas in i jaktvårdsområdena och mark som lämpligen bör bestå som en enhet för sig för jaktvård bör inte få anslutas till ett jaktvårdsområde utan ägarens medgivande.

De gällande bestämmelserna i fråga om förfarandet vid jaktvårdsområdes bildande innebär att frågan om bildande alltid skall behandlas vid ett förrättningsSAMMANTRÄDE om fastighetsägarna inte har blivit ense. Enligt jaktmarksutredningen borde ett sådant sammanträde i allmänhet kunna undvaras, under förutsättning att närmare föreskrifter meddelas om det förberedelsearbete som regelmässigt utförs innan ansökan om förordnande av förrättningsman ges in till länsstyrelsen. Därigenom skulle det arbete som är förenat med bildandet kunna förenklas och rationaliseras. Inte heller beredningen anser att förrättning alltid skall behöva vara obligatorisk. I stället bör det överlämnas till länsstyrelsen att välja den handläggningsordning som i det enskilda fallet framstår som lämpligast. Kan ansökningshandlingarna anses utgöra ett tillräckligt beslutsunderlag, skall länsstyrelsen kunna avgöra frågan utan förrättningsSAMMANTRÄDE även om samtliga fastighetsägare inte är ense. Å andra sidan bör enligt beredningen förrättningsman kunna förordnas även när enighet råder bland fastighetsägarna men då vissa jämkningar eller kompletteringar behövs i ärendet. Vidare bör bildandefrågan hänskjutas till förrättning om en fastighetsägare begär det och har vägande skäl för sin begäran. Hänskjuts frågan till handläggning av en förrättningsman, skall denne till skillnad från vad som gäller f. n. avge ett utlåtande huruvida området bör komma till stånd eller inte.

De flesta remissinstanserna ansluter sig till beredningens förslag i denna del. Några remissinstanser, bland dem lantmäteriverket, anser dock att en helt annan ordning för bildande av jaktvårdsområden är att föredra. Enligt deras mening borde det i fråga om jaktvårdsområdena ske en lagteknisk samordning med anläggningslagen (1973:1149) och även med lagen (1973:1150) om förvaltning av samfälligheter. Jaktvårdsområdena bör således bildas genom förrättningar som vinner laga kraft. Enligt lantmäteriverket bör det vara fastighetsbildningsmyndigheten som handlägger frågan om bildande av sådana områden och då i samarbete med jaktvårdssakkunniga.

Enligt min mening är det av beredningen föreslagna förfarandet vid bildandet både smidigt och rationellt. Förfarandet överensstämmer i allt väsentligt med det som gäller vid bildande av fiskevårdsområden. Den

samfällighetsbildning jaktvårdsområdena utgör företer markanta särdrag i förhållande till de samfälligheter som bildas med stöd av anläggningslagen. Den avgörande frågan vid bildande av ett jaktvårdsområde är om det av fastighetsägarna föreslagna markområdet utgör en lämplig enhet för jakten och viltvården. Detta gör fastighetsbildningsmyndigheten mindre lämpad som prövningsmyndighet. En annan sak är att en lantmätare många gånger kan vara lämplig som förrättningsman särskilt om fastighetsförhållandena är komplicerade. Till det kommer att länsstyrelserna sedan gammalt prövar frågor om bildande av jaktvårdsområden. I likhet med flertalet remissinstanser ansluter jag mig därför till beredningens förslag.

I ett avseende kan jag emellertid inte biträda beredningens förslag angående förfarandet vid bildandet. Enligt beredningen skall inte bara fastighetsägare utan även kommunen kunna ta initiativ till bildande av ett jaktvårdsområde. I likhet med flera av remissinstanserna ifrågasätter jag om det finns tillräckliga motiv för en sådan regel. Jag vill på nytt framhålla att samarbetet inom ett jaktvårdsområde förutsätter att en klar majoritet av fastighetsägarna är positivt inställda till en sådan samverkan. Finns denna positiva inställning hos fastighetsägarna torde det knappast finnas något behov av kommunens medverkan för att initiativ skall tas till en ansökan om bildande av jaktvårdsområde. Jag är alltså inte f. n. beredd att ge kommunerna den föreslagna initiativrätten.

Liksom hittills bör kostnaderna för att bilda jaktvårdsområde betalas med medel ur jaktvårdsfonden. Möjligheten att erhålla sådan kostnadsersättning bör inte vara beroende av att jaktvårdsområdet kommer till stånd. Vad jag nu har anfört bör gälla också kostnader vid ombildning och upplösning av jaktvårdsområde.

2.3 Organisation och förvaltning

Jaktvårdsområdena är enligt gällande rätt samfälligheter som skall förvaltas av ägarna till de fastigheter som ingår i området – delägarna. I fråga om förvaltningen finns vissa bestämmelser i jaktlagen. Dit hör föreskriften att bildandebeslutet skall innehålla de huvudsakliga grunderna i fråga om hur jakten och viltvården skall bedrivas inom området. Mera direkta förvaltningsregler ges beträffande bl. a. omröstning bland delägarna. Sålunda skall varje delägare ha en röst i frågor som rör jaktvårdsområdet, om inte annat har bestämts i de nyssnämnda grunderna. Vidare föreskrivs att andra än delägare som har jakträtt inom området har rätt att närvara vid sammanträde med delägarna och då yttra sig och lämna förslag. Dessutom finns vissa bestämmelser om upplåtelse av jakträtt inom området. Däremot saknas i lagstiftningen regler för jaktvårdsområdets organisation. Vid jaktlagens tillkomst förutsattes att delägarna skulle komma att bilda en särskild förening för förvaltningen av jaktvårdsområdet. Så har också skett i fråga om flertalet jaktvårdsområden.

Enligt min mening bör som också beredningen föreslår i en ny lagstiftning om jaktvårdsområden bättre än i den nuvarande klargöras hur området skall förvaltas och i vilken form denna förvaltning skall ske. Vad först beträffar organisationsfrågan kan den lösas antingen så att en särskild förening för förvaltningen görs till ett obligatorium eller så att den samfällighet jaktvårdsområdet utgör organiseras som juridisk person. Det som närmast talar för den förstnämnda lösningen är att den knyter an till den förvaltning som hittills har varit vanlig när det gäller jaktvårdsområden. Förvaltning genom en av delägarna i samfälligheten bildad förening är också en av de förvaltningsformer som i lagen (1973:1150) om förvaltning av samfälligheter anvisas för samfälligheter bildade enligt anläggningslagen (1973:1149) och fastighetsbildningslagen (1970:988). Liksom beredningen anser jag emellertid att det ligger närmare till hands att efter mönster av bl. a. lagen (1960:130) om fiskevårdsområden förse jaktvårdsområdet med förvaltningsorgan, dvs. en styrelse, och därmed göra samfälligheten som sådan till juridisk person. Fastställande av vissa stadgebestämmelser för förvaltningen bör liksom hittills ingå som en del i beslutet att bilda samfälligheten, eftersom dessa bestämmelser bör anpassas till jaktvårdsområdets beskaffenhet och förhållandena inom området. Med hänsyn till detta ter det sig främmande att, i stället för att komplettera dessa stadgar med nödvändiga organisatoriska regler, föreskriva att fastighetsägarna skall bilda en fristående förening med särskilda stadgar. Vad jag nu har anfört innebär att jag ansluter mig till beredningens förslag vad gäller principerna för jaktvårdsområdenas organisatoriska uppbyggnad. Jaktvårdsområdet bör följaktligen utgöra en sammanslutning för vilken länsstyrelsen i samband med beslutet om bildande fastställer stadgar. För sammanslutningen bör finnas en styrelse som fullgör vissa förvaltningsuppgifter och företräder jaktvårdsområdet gentemot tredje man.

Beredningens förslag innebär att de grundläggande besluten i fråga om jaktvårdsområdets förvaltning skall fattas av jaktvårdsområdets medlemmar på medlemsstämma. Beslutanderätten när det gäller jaktvårdsområdets angelägenheter skall liksom hittills i första hand tillkomma fastighetsägarna inom området. Sådana fastighetsägare skall därför vara medlemmar. Enligt förslaget skall emellertid också den som har nyttjanderätt till jakt inom området kunna bli medlem och få rätt till medbestämmande i vissa frågor. En förutsättning för sådant medlemskap skall vara att upplåtelse tiden för nyttjanderätten omfattar minst ett jaktår. Dessa medlemmar skall endast få delta i beslut i frågor om jaktens bedrivande inom området och om viltvårdsåtgärder som saknar betydelse för en fastighets nyttjande.

Förslaget att även andra än fastighetsägarna skall ges möjlighet att bli medlemmar och därigenom i viss utsträckning få rätt att delta i områdets förvaltning har föranlett erinringar och påpekanden i flera av remissyttrandena.

Naturvårdsverket anför att bildandet av jaktvårdsområden inte torde

främjas av att medlemsantalet på i övrigt lika fastigheter kan komma att variera. Ett par remissinstanser anser att nyttjanderättshavarna liksom hittills endast bör ha yttrande- och förslagsrätt. Vissa remissinstanser framför synpunkter på vilka krav som bör ställas i fråga om jaktupplåtelsens omfattning för att en nyttjanderättshavare skall kunna bli medlem. Det föreslås vidare att nyttjanderättshavares medlemskap bör göras beroende av jaktvårdsområdets prövning och beslut. Från några håll anförts att det behövs en bättre precisering av de frågor som medbestämmandet skall omfatta.

Enligt min mening bör man kunna utgå ifrån att förutsättningarna för ett väl fungerande samarbete inom ett jaktvårdsområde ökar om alla de som utövar jakten och utför viltvårdsarbetet får vara med och, åtminstone i viss utsträckning, besluta hur verksamheten skall bedrivas. Ytterligare ett skäl för att ge nyttjanderättshavare ett sådant inflytande är att de ofta i upplåtelseavtalet åtagit sig ett visst ansvar för viltvården. Jag anser inte att det finns anledning att som villkor för medlemskap kräva att upplåtelsen skall omfatta jakt efter allt slags vilt. Inte heller bör det krävas en längre upplåtelse tid än den beredningen föreslagit. Däremot delar jag den under remissbehandlingen framförda uppfattningen att nyttjanderättshavarens anslutning inte bör utformas som en ovillkorlig rätt till medlemskap. I vissa fall kan det finnas skäl att inte anta en nyttjanderättshavare som medlem även om han uppfyller kravet vad beträffar upplåtelse tiden. Ett sådant skäl kan vara att samma mark upplåtits till flera jägare och marken är av så begränsad omfattning att det skulle bli en överrepresentation om alla fick bli medlemmar. Ett annat skäl kan vara att nyttjanderätten avser jakt i mycket begränsad omfattning. Det kan exempelvis vara fråga om rätt att jaga kråkfågel på en mindre fastighet.

I likhet med beredningen och remissinstanserna anser jag att nyttjanderättshavarnas beslutanderätt bör begränsas till vissa frågor. När det gäller jaktutövningen anser jag att det bör vara förbehållet fastighetsägarna att bestämma om de normer som skall gälla för avskjutningen. Ett skäl till detta är att viltstammarnas storlek och sammansättning kan få avgörande betydelse för fastigheternas utnyttjande för jord- och skogsbruk. I övrigt bör nyttjanderättshavarna få delta i beslut om jaktutövningen. Som jag strax återkommer till kan det inom jaktvårdsområdet komma att bestämmas avgifter både för rätten att utöva jakt och för det vilt som fälls. Beslut om sådana avgifter bör inte få fattas av andra medlemmar än de som är fastighetsägare. Däremot anser jag det inte vara nödvändigt att föreskriva någon särskild begränsning för nyttjanderättshavarens rätt att delta i beslut om viltvårdsåtgärder. Beredningen har föreslagit en sådan begränsning genom att undanta åtgärder som har betydelse för en fastighets nyttjande och därmed bl. a. avsett åtgärder i form av anläggande av viltvatten och upptagande av viltåkrar. Enligt min mening bör generellt gälla att en fastighetsägare inte skall behöva tåla att en viltvårdsåtgärd utförs på hans

mark, om åtgärden medför olägenhet av betydelse för honom. Med en föreskrift om detta i lagen kan det inte anses nödvändigt att dessutom inskränka nyttjanderättshavarnas beslutanderätt i dessa frågor.

Medlemsstämman, på vilken beslut i viktigare angelägenheter skall fattas, bör enligt beredningen benämnas jaktstämman. Röstningen på jaktstämman föreslås kunna ske efter arealinnehav i sådana frågor där bara fastighetsägarna har beslutanderätt. I frågor där alla medlemmar har röst rätt bör enligt förslaget varje medlem ha endast en röst.

Även om det kan riktas principiella invändningar mot en gradering av röstetalen är jag beredd att ansluta mig till beredningens förslag. De riksnormalstadgar för jaktvårdsområden som har utarbetats av jägareförbundet anvisar som ett alternativ att röstetalen vid omröstning på jaktstämman beräknas efter fastighetsägarnas arealinnehav inom jaktvårdsområdet. Att slopa möjligheten att rösta efter arealinnehav skulle, som beredningen påpekat, kunna påverka större markägares vilja att medverka i bildandet av jaktvårdsområden. Jag kan också hänvisa till att enligt lagen (1973: 1150) om förvaltning av samfälligheter skall, i frågor av ekonomisk betydelse, röstetalen beräknas efter andelstal, om en medlem begär det.

Karaktären och omfattningen av verksamheten inom ett jaktvårdsområde kommer med beredningens förslag att liksom hittills bli beroende av vad som bestäms i samband med att området bildas och de beslut som senare fattas inom området. Någon närmare reglering i lagstiftningen av hur det praktiska samarbetet skall bedrivas föreslås inte.

Jag delar uppfattningen att det bör ankomma på i första hand fastighetsägarna själva att finna former för det samarbete som bäst gynnar jaktvården inom deras område. Självfallet bör de förutsättningar till samverkan som jaktvårdsområdet ger tas till vara i så stor utsträckning som möjligt. I likhet med beredningen anser jag att åtminstone älgjakten och jakten efter annat klövvilt än rådjur bör bedrivas som en gemensam angelägenhet över hela området eller i undantagsfall inom sektioner av området. Ett gemensamt utnyttjande av området bör eftersträvas också i fråga om jakt efter annat vilt.

Inom områden där jakträttsinnehavarna utnyttjar området för jakt utan hänsyn till fastighetsgränserna kan fördelningen av jaktutövningsrätten liksom hittills lämpligen ske med arealinnehavet som fördelningsgrund. Det sedan länge tillämpade systemet med jakträttsbevis synes lämpligt och ändamålsenligt. Som villkor för att få jaga inom området ställs krav på innehav av sådant bevis. Genom att föreskriva viss areal för att erhålla ett jakträttsbevis får varje fastighetsägare det antal bevis som hans markinnehav berättigar honom till. Varje fastighetsägare har emellertid alltid rätt till minst ett jakträttsbevis. Är jakten uppdelad på olika slags bevis gäller sistnämnda regel ett bevis av vardera slaget. Det totala antalet bevis och den jakt varje bevis skall berättiga till bör självfallet bestämmas med hänsyn till områdets jaktliga förutsättningar.

Frågor av det slag jag nu har berört bör närmare regleras i jaktvårdsområdets stadgar. Detsamma gäller frågan om i vilken utsträckning och i vilka former upplåtelse av jakträtt skall förekomma inom jaktvårdsområdet.

När det gäller jakträttsupplåtelser inom området kan det emellertid finnas ett behov av att i lagstiftningen föreskriva vissa begränsningar. F. n. gäller att upplåtelse av all jakt inom ett jaktvårdsområde eller all jakt efter viss viltart kräver samtycke av alla fastighetsägare inom området. Regeln har tillkommit för att förhindra att någon fastighetsägare går miste om sin jakträtt genom ett majoritetsbeslut i samband med att området bildas eller senare. I likhet med beredningen anser jag att motsvarande bestämmelse bör finnas också i den nya lagen.

I jaktlagen finns ytterligare en bestämmelse till skydd för den enskilde fastighetsägaren. En fastighetsägare får inte hindras att till annan upplåta den jakträtt han har inom området, om inte upplåtelsen är olämplig med hänsyn till jaktvärden eller är till avsevärd olägenhet för övriga fastighetsägare. Den som får nyttjanderätt till jakten på en fastighet i ett jaktvårdsområde får samma rätt att jaga inom området som fastighetsägaren skulle ha haft. Ger stadgarna fastighetsägaren rätt att jaga inom hela området får i stället nyttjanderättshavaren den rätten. Skall viss jakt bedrivas gemensamt får nyttjanderättshavaren delta i den jakten i fastighetsägarens ställe.

Som framgår av den nyssnämnda bestämmelsen kan emellertid jaktvårdsområdet under vissa förutsättningar vägra att godkänna en upplåtelse. I praxis har det ansetts förenligt med bestämmelsen att i stadgarna föreskriva, att en upplåtelse måste omfatta viss minsta areal för att godtas av jaktvårdsområdet.

Enligt beredningens förslag bör den nuvarande bestämmelsen om fastighetsägarnas upplåtelser inom ett jaktvårdsområde behållas i sak oförändrad. Jag har i det föregående framhållit vikten av att de möjligheter till samverkan som jaktvårdsområdet ger tas till vara i så stor utsträckning som möjligt. Det är både från allmän och enskild synpunkt önskvärt att jakträttsinnehavarna får möjlighet att utnyttja hela området för jakt och påtar sig ett gemensamt ansvar för viltvärden. Genom en sådan samverkan kan jaktvärden bli effektivare och därmed ett ökat antal jakttillfällen skapas. Det förhållandet att bildandet av jaktvårdsområden kan innebära att ett ökat antal jakttillfällen ställs till förfogande för marklösa jägare bör självfallet inte motverkas genom regler som onödigtvis hindrar upplåtelser. För att främja såväl bildandet av jaktvårdsområden som utbudet av jaktmark bör det liksom hittills i princip stå varje fastighetsägare fritt att upplåta jakten på den egna fastigheten även sedan denna tagits in i ett jaktvårdsområde. I ett område där jaktmarken utnyttjas gemensamt oberoende av fastighetsgränserna kan emellertid sådana upplåtelser komma att ske i alltför stor omfattning.

Att göra en åtskillnad mellan fastighetsägare och nyttjanderättshavare i fråga om rätten till jakt inom ett jaktvårdsområde anser jag inte vara

lämpligt. Har fastighetsägaren rätt att jaga inom hela området, bör upplåtelsen följaktligen innebära att nyttjanderättshavaren övertar den rätten. Det innebär emellertid att även fastigheter av mycket måttlig storlek får ett högt jaktligt värde, vilket i sin tur kan leda till ett stort antal upplåtelser. Viltbeståndet inom området kan komma att utsättas för ett jaktryck som inte var förutsatt vid områdets bildande och som inte är förenligt med en god jaktvård. Fastighetsägarnas rätt att avtala om upplåtelse bör därför inte gälla oinskränkt. Jaktvårdsområdet bör som beredningen föreslagit kunna vägra att godta sådana upplåtelse, om de är olämpliga med hänsyn till jaktvärden eller på annat sätt är till avsevärd olägenhet för övriga jakträttsinnehavare inom området.

Det kan förutsättas att det liksom hittills blir vanligt att det i jaktvårdsområdets stadgar föreskrivs att en upplåtelse för att godtas måste omfatta en areal av viss storlek. En sådan stadagebestämmelse blir självfallet inte nödvändig om fastighetsägarna vid bildandet kan enas om att jaktvårdsområdet skall ombesörja alla upplåtelse.

Jag vill i detta sammanhang även ta upp frågan om vad som bör gälla i fråga om jakträttsupplåtelse som skett före områdesbildningen.

Jakträtten på en fastighet som tas in i ett jaktvårdsområde kan vara upplåten till annan antingen genom nyttjanderättsavtal som bara avser jakten eller genom avtal om jordbruksarrende. Enligt allmänna principer gäller som huvudregel att ett beslut om bildande av jaktvårdsområde medför att nyttjanderättshavarna blir bundna av de regler för jaktutövningen som bestäms genom bildandebeslutet och genom de beslut som fastighetsägarna inom området kan komma att fatta. Områdesbildningen kan innebära både fördelar och nackdelar för nyttjanderättshavarna. Jaktutövningsrätten kan komma att utsträckas till att oberoende av fastighetsgränserna gälla hela jaktvårdsområdet eller en del av detta. Å andra sidan kan inskränkningar komma att beslutas vad gäller exempelvis jakttider och det antal djur som får fällas. De bestämmelser som f. n. finns i jaktlagstiftningen innebär att nyssnämnda huvudregel inte är tillämplig fullt ut i fråga om jordbruksarrendatorer med jakträtt. För sådana arrendatorer får nämligen jaktvårdsområdesbildningen inte innebära någon inskränkning i jakträtten i de fall fastighetsägaren frivilligt har anslutit sin fastighet till området. Någon sådan undantagsregel finns inte för det fall nyttjanderätten bara avser jakten. Nyttjanderättshavaren ges i stället rätt att omedelbart säga upp avtalet om den fastighet som upplåtelsen avser tas in i ett jaktvårdsområde.

Beredningen föreslår att den särskilda bestämmelsen för jordbruksarrendatorer slopas. Oavsett om jakten har upplåtits särskilt eller i samband med arrende av jordbruksmark skall nyttjanderättshavaren enligt förslaget alltid ges de rättigheter och vara underkastad de skyldigheter som följer av att ett jaktvårdsområde bildas. Innebär områdesbildningen att nyttjanderätten förändras på ett sätt som är av någon betydelse bör enligt beredning-

en avtalsparterna ges rätt att påkalla jämkning av upplåtelsevillkoren eller under vissa förutsättningar säga upp avtalet. Enligt förslaget jämföras i det hänseendet bildandet av jaktvårdsområde med en ändring i fastighetsindelningen.

I likhet med remissinstanserna ansluter jag mig till beredningens förslag i denna del.

Några remissinstanser har efterlyst bestämmelser som begränsar äldre jakträttsupplåtelser, om ett jaktvårdsområde bildas där jakträttsinnehavarna skall få bedriva jakt även på annan mark än den egna eller arrenderade fastigheten. Det man befärrar är att områdesbildningen annars kommer att föregås av en spekulation i jakträttsupplåtelser föranledd av att till arealen obetydliga fastigheter kan få ett avsevärt jaktligt värde när området väl är bildat. Remissinstanserna föreslår att ett krav på minimiareal skall kunna ställas i fråga om upplåtelser som skett före områdesbildningen. Sälunda föreslås bl. a. att en nyttjanderättshavare som inte disponerar en i stadgarna bestämd minsta areal när området bildas visserligen skall få upplåtarens rätt att jaga inom området men bara under en treårig övergångstid. Vill nyttjanderättshavaren behålla sin rätt inom området får han under övergångstiden försöka arrendera ytterligare mark för att uppfylla kravet på minimiareal.

Enligt min mening skulle de föreslagna ingripandena i bestående upplåtelser föra alltför långt. En sådan reglering skulle säkert i många fall skapa motstånd mot bildandet av ett jaktvårdsområde. Det förhållandet att en nyttjanderättshavare för att få behålla sin jakträtt, som han kanske innehaft i många år, tvingas avtala om kompletteringsmark torde inte heller utgöra något bidrag till en sund arrendemarknad. Jag är följaktligen inte beredd att biträda förslaget.

Jag vill i detta sammanhang erinra om att beredningen har i uppgift att utreda bl. a. jakträttsarrendatorernas ställning i allmänhet, prisfrågorna när det gäller sådana arrenden och frågan om korttidsupplåtelser för jakt. Från beredningen har jag erfarit att förslag i dessa frågor kommer att redovisas i beredningens huvudbetänkande, vilket beräknas föreligga kring årsskiftet 1981 – 1982.

Jag har i det föregående framhållit att frågan om hur verksamheten inom jaktvårdsområdet skall bedrivas bör regleras i stadgarna för området. Det gäller också jaktvårdsområdets ekonomiska förhållanden.

Jaktvårdsområdet bör liksom hittills ha rätt att bestämma att avgifter skall tas ut för jakten inom området. Genom att var och en som jagar inom området betalar en årlig avgift och eventuellt också avgifter för fällda djur får jaktvårdsområdet inkomster som kan användas för att täcka förvaltningskostnader och kostnaderna för gemensamma viltvårdsåtgärder. En mera utvecklad ekonomisk reglering kan dock förutsättas bli vanlig. De av jägareförbundet utarbetade riksnormalstadgarna föreskriver att jaktstamman årligen skall besluta om avgifter för lösen av jakträttsbevis och att

stämman också kan besluta om fällavgifter. Avgifterna skall enligt riksnormalstadgarna användas för verksamheten. Jaktstämman kan emellertid besluta att en del av de avgifter som hänför sig till ett gemensamt utnyttjande av jaktmarken skall avsättas till en fond. Från fonden utdelas efter beslut av stämman medel till fastighetsägarna i proportion till deras markinnehav inom området. Det har också förekommit att medel avsatts till en fond från vilken utdelning skett till sådana fastighetsägare som varken jagar själva eller upplåter sin jakträtt. Den ekonomiska regleringen kan, som beredningen anför, också utformas så att avgifterna bestäms till belopp som medger att fastighetsägarna får skäligen ersättning för den mark som gemensamt tas i anspråk.

Hur avgiftssystemet skall utformas, i vilken utsträckning fondering av medel skall ske och hur eventuella fonder skall disponeras bör regleras i jaktvårdsområdets stadgar. Någon reglering i lagen av dessa frågor anser jag varken vara nödvändig eller lämplig.

Till ledning för utformningen av stadgar för jaktvårdsområden som bildas enligt gällande bestämmelser finns, som jag nyss har nämnt, normalstadgar utarbetade av jägareförbundet. Såväl detta förbund som Jägarnas riksförbund frambåller att dessa stadgar bör omarbetas och anpassas till den nya lagen. En stadgemall motsvarande de nuvarande normalstadgarna bör enligt min mening högst väsentligt underlätta bildandet av jaktvårdsområden. Det är därför angeläget att en sådan mall utarbetas och det bör, som förbunden påpekat, ske med medverkan från jägarorganisationerna.

2.4 Upplösning och ombildning av jaktvårdsområde

Enligt gällande ordning skall ett jaktvårdsområde bildas för ett visst antal år, lägst tio och högst tjugofem. Giltighetstiden kan emellertid förlängas genom ett särskilt förfarande. Inom ett år före giltighetstidens utgång kan fastighetsägarna besluta att jaktvårdsområdet skall bestå ytterligare lägst tio och högst tjugofem år. Beslutet skall fattas vid ett s. k. förlängningssammanträde, till vilket kallelse skall ske enligt särskilda regler. För beslut om förlängning krävs att flertalet röstande biträder beslutar och att de som röstar nej inte är fler än en fjärdedel av hela antalet fastighetsägare eller företrädare mer än en fjärdedel av områdets mark. För att bli giltigt skall beslutet fastställas av länsstyrelsen. Innan länsstyrelsen avgör frågan har den som är missnöjd möjlighet att yttra sig i frågan. För länsstyrelsens prövning gäller samma regler som vid nybildning av ett jaktvårdsområde. Någon möjlighet att formellt upplösa ett jaktvårdsområde innan giltighetstiden har gått ut finns inte.

Enligt beredningen bör ett jaktvårdsområde i fortsättningen bildas för att bestå tills vidare men med möjlighet att efter viss tid upplösa området. Beredningens förslag överensstämmer i det hänseendet med vad jaktmarksutredningen har förordat. Utredningen har bl. a. hänvisat till ett

yttrande av Sveriges länsjaktvårdskonsulenters förening. Enligt föreningen upptar arbetet med förlängningssammanträden en oproportionerligt stor del av jaktvårdstjänstemännens arbetstid till förfång för andra arbetsuppgifter, bl. a. nybildning av jaktvårdsområden. Föreningen hävdar att de allra flesta förlängningssammanträdena är onödiga. Uppgifter visar att förlängning har skett av omkring 90 % av de jaktvårdsområden vars beståndstid gått ut under senare år.

Förslaget att slopa tidsbegränsningen föranleder inte några invändningar från remissinstansernas sida.

Beredningens förslag innebär att länsstyrelsen skall förklara ett jaktvårdsområde upplöst under förutsättning att flertalet röstande fastighetsägare på ordinarie medlemsstämma uttalat sig för en upplösning. Frågan om upplösning skall kunna väckas av var och en som äger en fastighet inom området. Det får dock ske tidigast tio år efter bildandet och därefter bara vart femte år. Länsstyrelsen skall ha möjlighet att föranstalta om ytterligare utredning genom att hänskjuta frågan till förrättning. För sådan förrättning skall gälla samma regler som vid bildandet med den skillnaden att förrättningsmannens utlåtande skall grundas på den mening som företräds av flertalet av de vid förrättningen närvarande fastighetsägarna.

Flera remissinstanser vänder sig mot förslaget att ett beslut att upplösa området skall grundas på uppfattningen hos en enkel majoritet av de vid medlemsstämma eller förrättning närvarande fastighetsägarna. I yttrandena framhålls att majoritetskravet bör utformas så att det bättre överensstämmer med motsvarande krav vid bildande av jaktvårdsområde.

Förslaget att slopa den nuvarande obligatoriska förlängningsprövningen innebär enligt min mening en väsentlig rationaliseringsåtgärd och jag biträder förslaget. Prövningen sker visserligen med långa tidsmellanrum om man ser till det enskilda jaktvårdsområdet men kräver sammantaget en betydande arbetsinsats av myndigheter och av jägarorganisationernas personal. Jag ansluter mig också i huvudsak till beredningens förslag i fråga om den ordning som bör gälla för upplösning av ett jaktvårdsområde. Den föreslagna tidsgränsen, tio år, för rätt att få en fråga om upplösning prövad motsvarar den i dag gällande kortaste giltighetstiden. Därigenom får området en stabilitet som gör det möjligt att finna arbetsformer som tillgodoser skilda önskemål. Efter tioårsperiodens utgång bör frågan om områdets upplösning få väckas utan begränsning till vissa tidsmellanrum. När det gäller frågan om vilket krav på anslutning från delägarnas sida som bör fordras för upplösning delar jag vissa remissinstansers uppfattning att detta krav bör preciseras närmare med utgångspunkt i det majoritetskrav som gäller för bildande av ett jaktvårdsområde. För upplösning bör som beredningen föreslår krävas att flertalet röstande fastighetsägare på en jaktstämma biträder förslaget. Det bör emellertid dessutom krävas att detta flertal antingen utgör minst en tredjedel av samtliga fastighetsägare eller äger minst hälften av marken inom området. Utan dessa ytterligare villkor

kan ett jaktvårdsområde komma att upplösas trots att en kvalificerad majoritet vill behålla området.

Som några av remissinstanserna har påpekat kan det tänkas att verksamheten i ett jaktvårdsområde så småningom upphör att fungera och att området kommer att sakna styrelse. Ett sådant "avsömnat" jaktvårdsområde kan utgöra ett hinder för bildande av ett nytt jaktvårdsområde. Det bör för ett sådant undantagsfall finnas en möjlighet för länsstyrelsen att på eget initiativ ta upp frågan om upplösning av området. Under förutsättning att styrelse saknas och det kan antas att det inte finns förutsättningar för fortsatt jaktlig samverkan, bör länsstyrelsen kunna förordna förrättningsman att handlägga frågan om jaktvårdsområdets upplösning. Jag föreslår att bestämmelsen om jaktvårdsområdes upplösning utformas på sådant sätt att länsstyrelsen ges möjlighet att meddela ett sådant förordnande.

Enligt beredningens förslag bör också frågor om ombildning av jaktvårdsområde först behandlas vid medlemsstämma och därefter prövas av länsstyrelsen. Den ombildning det kan vara fråga om är att en fastighet förs över från ett jaktvårdsområde till ett annat, att ett jaktvårdsområde delas upp i flera områden eller att flera jaktvårdsområden förs samman till ett område. Enligt förslaget förutsätter länsstyrelsens beslut dels att fastighetsägarna med enkel majoritet beslutat om åtgärden på medlemsstämma, dels att de ombildade områdena uppfyller de allmänna lämplighetsvillkor som ställs upp för helt nybildade områden. Anser länsstyrelsen att det för prövningen behövs ytterligare utredning kan länsstyrelsen utse förrättningsman att handlägga frågan.

De föreslagna reglerna vidgar avsevärt möjligheterna att genomföra ändringar av områdesgränserna. En uppdelning eller en sammanföring av jaktvårdsområden kan enligt gällande bestämmelser inte ske i annan ordning än den som gäller för nybildning av jaktvårdsområde. Ett sådant förfarande kräver i sin tur att alla fastighetsägarna är överens om att upplösa de bestående områdena eller att giltighetstiden för dessa först får löpa ut.

Enligt min mening finns det anledning att göra åtskillnad mellan å ena sidan uppdelning och sammanföring av jaktvårdsområden och å andra sidan en överföring av en fastighet från ett jaktvårdsområde till ett annat. De förstnämnda mera genomgripande åtgärderna kan jämföras med nybildning. Självfallet bör så enkla regler som möjligt eftersträvas också när det gäller sådana ombildningar. Samtidigt måste emellertid bestämmelserna utformas så att det finns förutsättningar för en väl fungerande samverkan i de nya ombildade områdena. Som jag har framhållit i det föregående måste i det hänseendet stor vikt läggas vid att det finns en positiv inställning hos en bred majoritet av fastighetsägarna inom området. Beredningens förslag innebär inte någon garanti för en sådan majoritet. Enligt min mening är det inte ens tillräckligt att, som en remissinstans anser, i stället för den enkla majoritet som beredningen föreslagit, kräva samma kvalifice-

rade majoritet som vid nybildning. Även om två tredjedelar av fastighetsägarna som företräder mer än hälften av marken beslutar om en uppdelning av ett jaktvårdsområde är det därmed inte givet att detta majoritetsförhållande kommer att föreligga i de nya områdena. Jag vill för min del förorda en lösning som innebär att i huvudsak samma regler som för nybildning skall gälla för sammanföring eller uppdelning av jaktvårdsområden. Det bör alltså för en sådan ombildning bl. a. krävas att den biträds av en kvalificerad majoritet av fastighetsägarna i de tilltänkta ombildade områdena. Fastighetsägarna, liksom länsstyrelsen vid sin prövning, kommer att ha anledning att ta ställning till inte bara avgränsningen av det ombildade området utan också till nya eller ändrade stadgar. En ombildning bör endast kunna ske på ansökan av styrelsen för de jaktvårdsområden som berörs. I övrigt bör även i fråga om förfarandet gälla samma regler som för nybildning. Det innebär bl. a. att frågan skall handläggas vid förrättning om beslut inte kan fattas direkt på ansökningshandlingarna.

När det gäller överföring av en fastighet från ett jaktvårdsområde till ett annat kan jag inte heller biträda beredningens förslag. Enligt min mening bör för en sådan överföring gälla samma regler som för en anslutning av varje annan fastighet till ett bestående jaktvårdsområde. Vid överföringen bör dock det kravet tillkomma att det jaktvårdsområde som lämnar ifrån sig fastigheten skall medge ätgärden. Med hänsyn till att verksamheten inom ett jaktvårdsområde har en i så hög grad personlig anknytning bör förändringar av det här slaget bara kunna ske om ägaren till den fastighet det är fråga om lämnar sitt medgivande. Det bör ankomma på länsstyrelsen att besluta om ätgärden på ansökan av styrelsen för det jaktvårdsområde till vilket fastigheten ansluts.

3 Upprättade lagförslag

I enlighet med vad jag nu har anfört har inom jordbruksdepartementet upprättats förslag till

1. lag om jaktvårdsområden,
2. lag om ändring i lagen (1938: 274) om rätt till jakt.

Förslagen bör fogas till protokollet i detta ärende som *bilaga 4*.

4 Specialmotivering

4.1 Förslaget till lag om jaktvårdsområden

1 §

Enligt denna lag kan för flera fastigheter bildas en sammanslutning (jaktvårdsområde) med ändamål att främja jaktvärden och jakträttsinnehavarnas gemensamma intressen genom en samordning av jakten och viltvärden på fastigheterna.

Paragrafen motsvarar 1 § i beredningens förslag och 10 § 1 mom. första stycket jaktlagen.

I enlighet med vad som f. n. gäller skall ett jaktvårdsområde ha till ändamål att främja jaktvården. Av 1 § andra stycket jaktlagen framgår att med jaktvård avses såväl jakt som viltvårdsåtgärder. Till skillnad från beredningen har jag inte funnit anledning att frångå jaktlagens begreppsanvändning och byta ut ordet jaktvård mot viltvård.

Den lämplighetsprövning som enligt 8 § skall föregå ett beslut att bilda ett jaktvårdsområde skall ske med ledning av ändamålsbeskrivningen i förevarande paragraf. Beskrivningen skall också vara vägledande för förvaltningen av jaktvårdsområdets angelägenheter. Med hänsyn härtill har jag ansett att det i lagtexten bör komma till uttryck att ett jaktvårdsområde också har till syfte att främja jakträttsinnehavarnas gemensamma intressen.

Jag har inte ansett det nödvändigt att i lagtexten särskilt markera att bildande av ett jaktvårdsområde förutsätter att de fastigheter för vilka området bildas har skilda ägare.

Bestämmelsen hindrar inte att endast en del av en fastighet ingår i ett jaktvårdsområde. Bestämmelsen bör också kunna ge utrymme för att låta området omfatta en samfällighet som inte är gemensam för andra fastigheter än de för vilka området bildas. Det bör liksom hittills kunna ske utan direkt tillämpning av 4 § jaktlagen. Enligt den bestämmelsen gäller som huvudregel att delägarna bara får utöva jakträtten på en samfällighet för eget behov om de inte är ense om annat. Delägarna kan emellertid besluta om avvikelse från den regeln antingen i enlighet med de särskilda föreskrifter som kan finnas för samfällighetens förvaltning eller i enlighet med bestämmelserna i lagen (1973: 1150) om förvaltning av samfälligheter. Där emot bör det inte anses förenligt med den föreslagna bestämmelsen att i ett jaktvårdsområde ta in en samfällighet i vilken även andra fastigheter än de som avses ingå i området har del.

Från kravet på att ett jaktvårdsområde skall bestå av flera fastigheter görs i gällande bestämmelser undantag för skärgårdsfastigheter. De fastigheter det här gäller består av en grupp öar eller grund som ofta är skilda från närmaste fastigheter av stora vattenområden, som utgör allmänt vatten. Fastigheterna är ofta uppdelade på ett flertal ägare. Särbestämmelsen om jaktvårdsområde i skärgård har tillämpats i ytterst få fall och enligt en inventering som genomfördes av jaktmarksutredningen fanns år 1970 endast ett jaktvårdsområde som bildats med stöd av särbestämmelsen. Med hänsyn bl. a. härtill saknas anledning att i den nya lagen ta upp någon motsvarande bestämmelse.

2 §

Ett jaktvårdsområde får inte omfatta mark där renskötsel får bedrivas enligt rennäringslagen (1971: 437) vare sig på kronomark ovanför odlingsgränsen som står under statens omedelbara disposition eller på renbetes-

fjällen. På annan mark där samerna enligt rennäringslagen har rätt att jaga får någon inskränkning inte ske i denna rätt genom bildande av jaktvårdsområden.

Som lantbruksstyrelsen förordat bör från lagens tillämpning undantas kronomarker ovanför odlingsgränsen samt renbetesfjällen. I övrigt bör gälla att bildande av jaktvårdsområde inte får innebära någon inskränkning i samernas rätt till jakt enligt rennäringslagen. Genom en sådan reglering uppnås överensstämmelse med vad som f. n. gäller i fråga om bildande av fiskevårdsområde.

3 §

Den som äger mark som ingår i ett jaktvårdsområde skall vara medlem i sammanslutningen.

Den som på grund av upplåtelse har rätt att under minst ett jaktår (den 1 juli—den 30 juni) jaga på mark som ingår i ett jaktvårdsområde skall antas som medlem i sammanslutningen under upplåtelsestiden, om inte särskilda skäl föranleder annat.

Paragrafen motsvarar 3 § i beredningens förslag. Förutsättningarna för medlemskap i ett jaktvårdsområde har behandlats i den allmänna motiveringen (avsnitt 2.3). Jag har inte ansett det nödvändigt att särskilt ange att det tillkommer jaktvårdsområdet att avgöra när medlemskap kan beviljas med stöd av bestämmelsen i andra stycket.

4 §

Beslut om bildande av ett jaktvårdsområde meddelas av länsstyrelsen, som i samband därmed skall fastställa stadgar för sammanslutningen.

Paragrafen motsvarar 2 § och 21 § andra stycket i beredningens förslag och 11 § 1 mom. första stycket jaktlagen.

F. n. gäller att beslut om bildande av jaktvårdsområde fattas av fastighetsägarna. Beslutet måste emellertid för att bli giltigt fastställas av länsstyrelsen. Det förhållandet att det inte längre skall krävas ett beslut av fastighetsägarna innebär i sakligt hänseende ingen större ändring, eftersom länsstyrelsens beslut även i fortsättningen förutsätter samtycke av en kvalificerad majoritet av fastighetsägarna.

5 §

Om värdet av upplåten jakträtt har minskats genom bildande av ett jaktvårdsområde, skall ersättningen för nyttjanderätten nedsättas med skäligt belopp. Vill nyttjanderättshavaren hellre säga upp avtalet, får han göra det, om inte förändringen är av ringa betydelse. Innebär bildandet att nyttjanderättens värde ökas, får fastighetsägaren säga upp avtalet, om nyttjanderättshavaren inte medger skälig höjning av ersättningen.

Talan om nedsättning av ersättningen skall väckas vid fastighetsdomstol inom två månader från det beslutet om bildande av jaktvårdsområdet vann

laga kraft. För uppsägning av avtalet gäller samma tid. Iakttas inte tiden, är rätten till talan eller uppsägning förlorad.

Paragrafen ersätter delvis bestämmelserna i 12 § 2 mom. jaktlagen och motsvarar 22 § tredje stycket i beredningens förslag.

Som framgår av vad jag har anfört i den allmänna motiveringen (avsnitt 2.3) blir de regler som bestäms för jaktutövningen inom ett jaktvårdsområde bindande för en nyttjanderättshavare i samma utsträckning som för en fastighetsägare. I förevarande paragraf, som utformats efter mönster av 7 kap. 30 § jordabalken, anges under vilka förutsättningar nyttjanderättshavaren eller fastighetsägaren kan påkalla jämkning av eller säga upp nyttjanderättsavtalet.

Enligt 12 § 2 mom. jaktlagen gäller särskilda regler för vissa speciella nyttjanderättshavare, exempelvis vissa åbor. De särskilda reglerna gäller också jaktservitut. Eftersom det är fråga om upplåtelseformer som har avvecklats eller är under avveckling, har jag inte ansett det nödvändigt att ta upp motsvarande bestämmelser i den nya lagen.

6 §

Beslut enligt denna lag gäller även mot nya medlemmar.

Enligt 12 § 1 mom. jaktlagen gäller beslut om bildande och förlängning av jaktvårdsområdet mot ny fastighetsägare. Enligt 22 § första stycket i beredningens förslag skall länsstyrelsens beslut tilläggas sådan verkan.

Bestämmelsen har utformats efter mönster av motsvarande regel i lagen (1960: 130) om fiskevårdsområden. Genom att beslutet att bilda jaktvårdsområde ges en sakrättslig giltighet får denna samverkansform en stabilitet som en föreningsbildning saknar.

I likhet med flera remissinstanser anser jag att jaktvårdsområdena bör registreras. Det ankommer på regeringen att meddela föreskrifter i den frågan.

7 §

Ett jaktvårdsområde får bildas endast om en majoritet av fastighetsägarna medger det. Majoriteten skall utgöra minst två tredjedelar av antalet fastighetsägare och dessa skall äga minst hälften av den mark som det är fråga om.

Paragrafen motsvarar 10 § 3 mom. första punkten jaktlagen och 5 § i beredningens förslag.

De överväganden som ligger till grund för utformningen av det villkor som tagits upp i paragrafen har redovisats i den allmänna motiveringen (avsnitt 2.2). För den som äger flera fastigheter och för fastigheter som ägs med samäganderrätt räknas endast en röst.

8 §

För att ett jaktvårdsområde skall få bildas krävs att det är lämpligt med hänsyn till markområdets belägenhet och omfång, viltstammen samt förhållandena i övrigt.

Paragrafen motsvarar 11 § 1 mom. jaktlagen och 4 § i beredningens förslag. Den lämplighetsprövning som skall ske enligt förevarande paragraf har behandlats i den allmänna motiveringen (avsnitt 2.2). Det bör tilläggas att vid lämplighetsprövningen skall såväl själva bildandet som stadgarnas innehåll prövas mot bakgrund av det i 1 § angivna ändamålet. Om prövningen av stadgarna finns bestämmelse även i 23 §.

Vad som skall betraktas som lämplig storlek på ett jaktvårdsområde måste som beredningen anfört avgöras med hänsyn till omständigheterna i det enskilda fallet. Rör jaktvårdsområdesbildningen marker där älgjaktsområden har registrerats, bör omfattningen liksom avgränsningen i övrigt av jaktvårdsområdet självfallet bestämmas med hänsyn till de som licensområden registrerade älgjaktsområdena.

9 §

I ett jaktvårdsområde får inte tas in någon fastighet som med hänsyn till omfång eller användning eller av annan orsak saknar betydelse för jaktvård.

Mark som har samma ägare och som lämpligen bör bestå som en enhet för sig för jaktvård, får inte anslutas till ett jaktvårdsområde utan ägarens samtycke.

Paragrafens första stycke motsvarar 6 § i beredningens förslag. I jaktlagen finns inte någon direkt motsvarande bestämmelse. Av 11 § 2 mom. andra stycket jaktlagen har emellertid ansetts följa att fastigheter som huvudsakligen utgör gård eller trädgård eller annars väsentligen saknar betydelse för jaktvården inte skall tas in i ett jaktvårdsområde. Enligt den nyssnämnda bestämmelsen kan länsstyrelsen besluta att från ett bestående jaktvårdsområde utesluta sådana fastigheter. Den nu föreslagna bestämmelsen avser fastigheter som inte har någon betydelse vare sig för jakten eller för viltvården.

Andra stycket, som motsvarar 7 § i beredningens förslag, överensstämmer i sak med 10 § 3 mom. andra punkten jaktlagen. En markägare skall kunna vägra anslutning bara om marken uppfyller krav som motsvarar dem som enligt 8 § gäller för ett jaktvårdsområde. Lämplighetsprövningen skall emellertid också avse huruvida det med hänsyn till det tilltänkta jaktvårdsområdet kan godtas att marken lämnas utanför.

10 §

En fastighetsägare får inte vägras att upplåta jakträtt som tillkommer honom inom jaktvårdsområdet, om inte upplåtelsen kan anses olämplig med hänsyn till jaktvården eller om den på annat sätt är till avsevärd olägenhet för övriga medlemmar.

Paragrafen, som motsvarar 13 § 3 mom. andra stycket jaktlagen och 11 § i beredningens förslag, har behandlats i den allmänna motiveringen (avsnitt 2.3).

11 §

Endast om alla fastighetsägare medger det får jaktvårdsområdet upplåta rätten till all jakt eller till all jakt efter viss djurart på mark inom området.

Paragrafen har sin motsvarighet i 13 § 3 mom. första stycket jaktlagen och 10 § i beredningens förslag.

Som framgår av den allmänna motiveringen (avsnitt 2.3) syftar bestämmelsen till att förhindra att någon går miste om sin jakträtt genom ett beslut av en majoritet av fastighetsägarna.

12 §

Om jakt inom ett jaktvårdsområde skall bedrivas gemensamt, skall dock jakten avlysas på sådana fastigheter vars ägare av ideella skäl motsätter sig jakt, om fastighetsägaren begär det.

Paragrafen saknar motsvarighet i jaktlagen och beredningens förslag.

Enligt 41 § jaktstadgan skall länsstyrelsen vid överprövning av fastighetsägarnas bildandebeslut beakta att beslutet vad gäller grunderna för jaktutövningen inte kränker fastighetsägare med ideella betänkligheter mot jakt. De av jägareförbundet utarbetade normalstadgarna för jaktvårdsområden upptar en föreskrift om att jakten skall avlysas på fastigheter som ägs av någon som av ideella skäl inte vill tåla jakt. I beredningens förslag regleras inte frågan på annat sätt än att krav ställs på att jaktvårdsområdets stadgar skall innehålla föreskrifter om sådan avlysning.

I likhet med någon remissinstans anser jag att en bestämmelse om skyldigheten att avlysa jakten på ifrågavarande marker bör tas upp i den nu föreslagna lagen. Att det ankommer på jaktvårdsområdet att förordna om avlysning torde inte behöva särskilt utsägas.

13 §

Ett jaktvårdsområde får bestämma att särskilda avgifter skall betalas för rätten att jaga på mark inom området och för villebråd som fälls.

Paragrafen, som saknar motsvarighet i jaktlagen, överensstämmer med 12 § första stycket i beredningens förslag. Frågan om avgifter har behandlats i den allmänna motiveringen (avsnitt 2.3).

Såsom juridisk person svarar jaktvårdsområdet för de eventuella skulder som kan uppkomma i den verksamhet sammanslutningen bedriver. Någon ansvarighet för sådana förbindelser kommer inte att åvila de enskilda medlemmarna. I likhet med beredningen har jag förutsatt att de ekonomiska åtagandena i verksamheten inte kommer att vara av sådan omfattning

att det finns behov av andra möjligheter till uttaxering hos medlemmarna än den som sker genom att avgifter bestäms för jakten.

14 §

En fastighetsägare är skyldig att tåla att anläggningar som behövs för viltvården utförs på hans mark inom jaktvårdsområdet, om det inte medför olägenhet av betydelse.

Att ägaren av en fastighet som ingår i ett jaktvårdsområde kan bli skyldig att tåla en anläggning för viltvården på sin mark framgår av 10 § 1 mom. andra stycket jaktlagen. Paragrafen motsvarar 12 § andra stycket i beredningens förslag.

Genom begränsningen till anläggningar som inte medför olägenhet av betydelse får skyldigheten i huvudsak samma omfattning som den f. n. har enligt jägareförbundets normalstadgar för jaktvårdsområden.

15 §

Ansökan om bildande av ett jaktvårdsområde får göras av den som äger en fastighet som avses ingå i området. Ansökan skall göras hos länsstyrelsen.

16 §

Ansökningshandlingen skall innehålla

1. uppgift om vilka fastigheter som avses ingå i området, deras areal och ägarnas namn och adresser samt karta över området,
2. uppgift om de stadgar som avses gälla för området,
3. utredning om fastighetsägarnas inställning till frågan om jaktvårdsområdets bildande.

Föreskrifter om ansökan till länsstyrelsen och ansökningshandlingarnas innehåll finns f. n. i 38 § jaktstadgan. I beredningens förslag har bestämmelser motsvarande förevarande paragrafer tagits upp i 13 och 14 §§.

Flera remissinstanser har ansett att det i lagtexten bör närmare regleras vilka krav som skall kunna ställas på den fastighetsredovisning som skall ingå i ansökningshandlingarna. Det är självfallet av största vikt för både handläggningen av bildandefrågan och den fortsatta verksamheten inom området att ansökan åtföljs av en korrekt fastighetsförteckning. Det får förutsättas att fastighetsägarna i många fall har anledning att anlita lantmätare eller någon annan i fastighetsrättsliga frågor sakkunnig person för upprättande av förteckningen. Som flera remissinstanser har påpekat bör kartan över området utgöras av den ekonomiska kartan eller annan karta som visar fastighetsgränserna. Jag har emellertid inte ansett det nödvändigt att i dessa hänseenden uppställa några villkor i lagen. I likhet med beredningen har jag inte heller ansett det påkallat att ge närmare bestämmelser för hur ansökningshandlingarna i övrigt skall vara utformade. För att länsstyrelsen skall anse sig kunna fatta beslut enbart på grundval av ansökningshandlingarna måste självfallet höga krav ställas på fullstän-

dighet och noggrannhet inte bara när det gäller fastighetsredovisningen utan också beträffande utredningen om fastighetsägarnas inställning i bildande frågan. Det har hittills varit vanligt att som ett led i förberedelsearbetet upprätta s. k. teckningslistor. De fastighetsägare som undertecknar listan har därmed förklarat sig villiga att ansluta sina fastigheter till det tilltänkta jaktvårdsområdet. Utredningen om fastighetsägarnas inställning kan, i enlighet med vad jaktmarksutredningen föreslagit, lämpligen ske genom en utvecklad form av sådana listor. Det bör då av dessa skriftliga förklaringar otvetydigt framgå vilka fastighetsägare som är villiga att ansluta sin mark till ett jaktvårdsområde med en omfattning och de stadgar som anges i förslaget. De fastighetsägare som motsätter sig bildandet bör uppmanas att skriftligen ange skälen för sin ståndpunkt.

Bildande av ett jaktvårdsområde kommer liksom hittills att kräva ett tämligen omfattande förberedelsearbete. Vanligen har detta arbete utförts med biträde av länens jaktvårdspersonal. Med denna personals medverkan och över huvud taget bistånd från jägarorganisationernas sida finns det anledning att förutsätta att det kommer att utvecklas väl fungerande rutiner för sammanställningen av länsstyrelsens prövningsunderlag.

17 §

Frågan om bildande av ett jaktvårdsområde skall prövas vid en förrättning under ledning av en förrättningsman, om det inte är uppenbart att förutsättningar för bildandet saknas.

Länsstyrelsen får dock utan föregående förrättning besluta att bilda ett jaktvårdsområde, om alla fastighetsägare är ense om detta eller om förrättning annars inte kan anses nödvändig.

Paragrafen motsvarar 15 § i beredningens förslag. Förfarandet vid bildandet har behandlats i den allmänna motiveringen (avsnitt 2.2).

18 §

Förrättningsmannen skall med ledning av ansökningshandlingarna och vad som i övrigt har förekommit göra upp ett förslag till vilken mark som bör ingå i området och vilka stadgar som bör gälla för området.

Förslaget skall behandlas vid sammanträde inför förrättningsmannen.

Paragrafen motsvarar 39 § 3 mom. jaktstadgan och 16 § i beredningens förslag.

Bildandet av ett jaktvårdsområde kan tänkas beröra intressen som kommunen eller andra myndigheter har att bevaka. Såväl länsstyrelsen som förrättningsmannen skall i sådana fall givetvis samråda med dessa myndigheter.

19 §

Förrättningsmannen skall kalla fastighetsägarna till sammanträdet. Kallelsen skall innehålla en kort beskrivning av den avsedda områdesbildningen och uppgift om tid och plats där ansökningshandlingarna finns tillgängliga.

Kallelsen skall i god tid före sammanträdet delges fastighetsägarna. Kallelse till fortsatt sammanträde får ske genom meddelande vid första sammanträdestillfället.

Paragrafen motsvarar 39 § 2 mom. jaktstadgan och 17 § i beredningens förslag. I likhet med flera remissinstanser har jag inte ansett att det finns skäl att föreskriva att andra jakträttsinnehavare än fastighetsägarna skall kallas till förrättningen.

20 §

Vid förrättningen skall förutsättningarna för bildande av jaktvårdsområdet utredas.

Fastighetsägarna skall få tillfälle att yttra sig och förelbringa utredning i frågor som är av betydelse för bildandet.

21 §

Förrättningsmannen skall avge ett utlåtande om jaktvårdsområdet bör komma till stånd eller inte. I det förra fallet skall i utlåtandet tas in förslaget till stadgar.

Förrättningen skall avslutas med att utlåtandet och övriga handlingar rörande områdesbildningen hålls tillgängliga för granskning under en månad.

Efter utgången av denna tid skall förrättningsmannen översända förrättningshandlingarna och de erinringar som kan ha framställts till länsstyrelsen.

Paragraferna har sin motsvarighet i bestämmelserna i 40 § jaktstadgan och 18–20 §§ i beredningens förslag.

Vid bifall till ansökan kan länsstyrelsen självfallet inte i någon mera betydande grad avvika från förrättningsmannens utlåtande. Anser sig länsstyrelsen inte kunna fatta beslut på grundval av utlåtandet återstår inte annat än att hänskjuta ärendet till förrättningsmannen för ny handläggning.

22 §

Stadgarna för ett jaktvårdsområde skall ange

1. det markområde som avses.
2. i vilken utsträckning jakten skall bedrivas gemensamt över fastighetsgränser och grunderna i övrigt för jaktvården,
3. beräkningsgrunderna för avgifter enligt 13 §,
4. de bestämmelser som behövs för jaktvårdsområdets förvaltning,
5. vilka fonder jaktvårdsområdet skall ha, deras ändamål och hur avsättning till dem skall ske.

Paragrafen motsvarar 24 § i beredningens förslag. Som framgår av den allmänna motiveringen (avsnitt 2.3) kommer en viktig del av stadgarna att utgöras av vad som i jaktlagen och jaktstadgan betecknas som grunderna för jaktutövningen och viltvården. Med hänsyn till vad som föreslås i fråga om jaktvårdsområdets organisation skall stadgarna dessutom innehålla bestämmelser för områdets förvaltning. I det hänseendet behövs föreskrif-

ter av det slag som vanligen upptas i exempelvis föreningsstadgar. Stadgarna bör följaktligen innehålla uppgifter om bl. a. jaktvårdsområdets namn, styrelsens sammansättning och grunder för dess beslutförhet, var styrelsen skall ha sitt säte, hur räkenskaperna skall föras och hur revision skall ske, hur ofta ordinarie jaktstämma skall hållas, hur kallelse till jaktstämma skall ske, hur jaktstämman beslut angående jaktens bedrivande skall tillkännages och hur meddelanden skall komma till medlemmarnas kännedom. I den mån det är nödvändigt att ge närmare regler beträffande stadgarnas innehåll bör det ske i en verkställighetsförordning till lagen. Till ledning vid utformningen av stadgarna bör, som jag har framhållit i den allmänna motiveringen, finnas en stadgemall som motsvarar de nuvarande riksnormalstadgarna för jaktvårdsområden.

23 §

Länsstyrelsen prövar att stadgarna inte kränker enskild rätt eller innehåller något som strider mot lag eller författning. Detsamma gäller vid ändring av stadgarna.

Ett beslut om ändring av stadgarna får inte tillämpas innan det har fastställts av länsstyrelsen.

I förevarande paragraf anges närmare i vilka hänseenden länsstyrelsen skall pröva stadgarnas innehåll vid bildandet av ett jaktvårdsområde eller när stadgarna skall ändras. Beredningen har i sitt förslag inte tagit upp någon särskild bestämmelse om prövningen av stadgarna. Paragrafen svarar delvis mot bestämmelsen i 11 § 1 mom. första stycket jaktlagen.

I vad mån en stadgebestämmelse kan sägas kränka enskild rätt måste självfallet avgöras med hänsyn till omständigheterna i det enskilda fallet. Givet är att det förhållandet att jaktutövningen inom jaktvårdsområdet kan komma att regleras i olika hänseenden inte utan vidare kan betraktas som en rättskränkning. Detsamma gäller inskränkningar i en fastighetsägares rätt att upplåta jakträtt när en sådan upplåtelse kan bli till förfång för jaktvärden eller övriga jakträttsinnehavare inom området. Däremot kan stadgebestämmelser som innebär omotiverade åtskillnader mellan fastighetsägarna vad beträffar rättigheter och skyldigheter naturligtvis inte godtas. Självfallet måste det också betraktas som otillbörligt om exempelvis bestämmelserna om tilldelningen av jakträttsbevis utformas så att någon fastighetsägare utestängs från jakten.

Vad beträffar överensstämmelsen med lag och författning vill jag erinra om att stadgarnas bestämmelser om upplåtelse av jakträtt måste utformas med hänsyn till 10 och 11 §§ i den nu föreslagna lagen.

24 §

För jaktvårdsområdet skall finnas en styrelse. Innan styrelsen har utsetts kan sammanslutningen inte förvärva rättigheter eller åta sig skyldigheter. Styrelsen företräder jaktvårdsområdet mot tredje man.

Frågan om jaktvårdsområdets organisation har behandlats i den allmänna motiveringen (avsnitt 2.3) och av den framgår att bestämmelser i det hänseendet saknas i jaktlagstiftningen. Förevarande paragraf överensstämmer med 23 § första stycket i beredningens förslag.

25 §

Medlemmarnas rätt att delta i handhavandet av jaktvårdsområdets angelägenheter utövas på jaktstämma.

Paragrafen motsvarar 26 § första stycket i beredningens förslag.

26 §

I fråga om rösträtt och beslut på jaktstämma gäller, om inte annat följer av särskild bestämmelse i denna lag,

1. att varje medlem har en röst i frågor som rör åtgärder för viltvården och de närmare föreskrifterna för jaktutövningen med undantag för föreskrifter om avskjutningen,

2. att i övriga frågor rösträtt tillkommer endast medlem som är fastighetsägare, som därvid har en röst, om inte någon sådan medlem begär att röstetalet i stället skall beräknas efter fastigheternas areal,

3. att ingen får för egen del rösta för mer än en femtedel av det på stämman företrädde röstetalet,

4. att den mening som har fått det högsta röstetalet gäller som stämmans beslut,

5. att vid lika röstetal val avgörs genom lottning och i andra frågor den mening gäller som biträds av de flesta rösterna eller, om även antalet röster är lika, av stämmans ordförande,

6. att beslut om ändring av stadgarna inte är giltigt, om det inte biträds av en majoritet av fastighetsägarna som skall utgöra minst två tredjedelar av antalet fastighetsägare och äga minst hälften av den mark som ingår i området.

Frågan om i vilken utsträckning medlemmar som inte är fastighetsägare skall få delta i beslut på jaktstämma har behandlats i den allmänna motiveringen (avsnitt 2.3). Till övriga frågor enligt punkt 2, i vilka bara fastighetsägarna har rösträtt, hör genom undantaget i punkt 1 föreskrifter om avskjutningen, dvs. regler för hur djurstammarna skall beskattas med avseende på djurantal, kön och ålder. Till dessa frågor hör då också beslut om licensansökningar för exempelvis älgjakt. Även när det gäller bestämmandet av avgifterna för jakten har endast sådana medlemmar som är fastighetsägare rösträtt.

Beredningen har föreslagit att en bestämmelse om omröstning efter delaktighet skall kunna tas in i jaktvårdsområdets stadgar. Enligt min mening bör sådan omröstning bara ske om någon fastighetsägare begär det. En bestämmelse härom har tagits in i punkten 2.

De som innehar en fastighet under samäganderätt får, liksom i andra sammanhang där fastighetsinnehavet grundar rätt till medlemskap, endast tillgodoräkna sig ett gemensamt sådant och därmed också endast en röst när röstning sker efter huvudtal.

27 §

Ett jaktvårdsområde består tills vidare.

28 §

Länsstyrelsen kan besluta att ett jaktvårdsområde skall upplösas.

För beslut enligt första stycket fordras att flertalet av de röstande fastighetsägarna på en jaktstämma uttalat sig för en upplösning och att detta flertal antingen utgör minst en tredjedel av antalet fastighetsägare eller äger minst hälften av den mark som ingår i området.

För sådant beslut krävs också att minst tio år har förflutit sedan området bildades.

29 §

På ansökan av styrelsen för de jaktvårdsområden som berörs kan länsstyrelsen besluta att

1. föra samman flera jaktvårdsområden till ett jaktvårdsområde.
2. dela upp ett jaktvårdsområde i flera jaktvårdsområden.

För sådan ombildning gäller villkoren för och förfarandet vid bildande av jaktvårdsområde.

30 §

På ansökan av jaktvårdsområdets styrelse får länsstyrelsen besluta att en fastighet skall anslutas till jaktvårdsområdet. För sådan anslutning fordras medgivande av fastighetens ägare och, om fastigheten ingår i ett jaktvårdsområde, av jaktvårdsområdet.

Paragraferna har sin motsvarighet i 31–33 och 35 §§ i beredningens förslag. Beträffande de överväganden som ligger till grund för bestämmelserna kan jag hänvisa till den allmänna motiveringen (avsnitt 2.4).

Vid remissbehandlingen har föreslagits att en fastighetsägare, även i de fall då hans fastighet inte har förlorat sin jaktliga betydelse, bör tillåtas att under vissa förutsättningar lämna ett jaktvårdsområde utan att hans mark samtidigt ansluts till ett annat jaktvårdsområde. Som förutsättning skulle gälla att en sådan förändring inträffat att en medlem i området får ett markinnehav som lämpligen kan utgöra en egen enhet för jaktvård. Jag har emellertid inte ansett mig kunna biträda ett sådant förslag. Ett sådant utträde skulle säkert i många fall leda till att förutsättningarna för en fortsatt jaktlig samverkan inom jaktvårdsområdet allvarligt rubbades eller t. o. m. helt rycktes undan.

31 §

Om en fastighet på grund av ändrad användning eller annars väsentligen saknar betydelse för jaktvården, skall marken anses utesluten ur området, om fastighetsägaren och jaktvårdsområdet är ense om detta. I annat fall skall frågan om uteslutning prövas av länsstyrelsen.

Paragrafen motsvarar närmast 36 och 37 §§ i beredningens förslag.

Beredningen har föreslagit att när det inom ett jaktvårdsområde bildas fastigheter för bostads-, industri- eller fritidsändamål skall sådana fastighe-

ter automatiskt anses uteslutna ur området. För att en sådan fastighet skall ingå i området skall enligt förslaget krävas beslut av länsstyrelsen på ansökan av fastighetens ägare eller jaktvårdsområdets styrelse.

Förslaget innebär enligt min mening visserligen en praktisk och rationell lösning på de problem som bl. a. uppkomsten av småfastigheter innebär för verksamheten inom ett jaktvårdsområde men är samtidigt förenat med vissa nackdelar. Det torde i vissa fall vara svårt att avgöra om en fastighet omfattas av den föreslagna regeln och tvekan kan komma att råda om jaktvårdsområdets aktuella omfattning. Jag har därför inte ansett mig böra biträda förslaget utan har i förevarande paragraf tagit upp en bestämmelse som innebär att uteslutningen görs beroende av en överenskommelse mellan jaktvårdsområdet och fastighetsägaren eller av länsstyrelsens beslut. Bestämmelsen avser inte bara nybildade fastigheter utan också fastigheter som på grund av ändrad användning eller av annan orsak saknar betydelse för jaktvården.

32 §

Länsstyrelsen får förordna att frågor som avses i 28, 30 eller 31 § skall prövas vid förrättning innan länsstyrelsen beslutar.

För förfarandet vid sådan förrättning gäller 18–21 §§.

Som jag har anfört i den allmänna motiveringen (avsnitt 2.4) kan det tänkas fall när länsstyrelsen har anledning att ta initiativ till upplösning av ett jaktvårdsområde. Även i andra fall kan det finnas skäl för en förrättning innan beslut fattas om upplösning. Möjligheten att förordna om förrättning bör också stå öppen när det gäller frågor om anslutning eller uteslutning av en fastighet.

33 §

Vid upplösning av ett jaktvårdsområde gäller bestämmelsen i 62 § lagen (1973: 1150) om förvaltning av samfälligheter.

Paragrafen överensstämmer med 38 § i beredningens förslag. Hänvisningen innebär att ett jaktvårdsområde inte får upplösas förrän områdets skulder har betalats eller medel som fordras för betalningen har nedsatts hos länsstyrelsen. Överskott av medel skall fördelas mellan medlemmarna enligt de grunder jaktstämman beslutar, om det inte i stadgarna har föreskrivits annat.

34 §

Bryter den som har rätt att jaga inom ett jaktvårdsområde mot de regler som enligt stadgarna eller jaktstämmans beslut gäller för jakten inom området döms till böter, om inte gärningen är belagd med straff i lagen (1938: 274) om rätt till jakt eller i jaktstadgan (1938: 279).

Sådant brott får åtalas av åklagare endast efter angivelse av målsägande. Som målsägande anses även jaktvårdsområdet.

Paragrafen motsvarar 29 § 2 mom. andra stycket och 34 § tredje och fjärde styckena jaktlagen. I beredningens förslag motsvaras paragrafen av 40 §. Av vad som anförts i anslutning till 22 § framgår att det i stadgarna för jaktvårdsområdet skall anges hur jaktstämans beslut angående jaktens bedrivande skall tillkännages.

F. n. gäller enligt 30 § jaktlagen att villebråd som dödats, fångats eller tillvaratagits vid brott mot 29 § 2 mom. andra stycket, som alltså motsvarar förevarande paragraf, skall förverkas, om det inte är uppenbart obilligt. Bestämmelsen torde innebära att det förverkade viltet skall tillfalla övriga jakträttsinnehavare inom jaktvårdsområdet, om överträdelsen inte samtidigt innebär brott mot annan bestämmelse i jaktlagen eller jaktstadgan. En sådan förverkanderegler får antas ha en mycket begränsad betydelse. Övriga jakträttsinnehavares intressen kan dessutom alltid tillgodoses genom en skadeståndstalan. Jag har därför ansett att bestämmelsen kan undvaras.

35 §

Anser den vars rätt berörs av beslut på jaktstämman eller beslut av jaktvårdsrådets styrelse att beslutet inte har tillkommit i behörig ordning eller att det strider mot denna lag eller annan författning eller mot stadgarna eller kränker hans enskilda rätt, får han överklaga beslutet hos länsstyrelsen genom besvär.

Besvärshandlingen skall ha inkommit till länsstyrelsen inom två månader från dagen för beslutet. I fråga om besvär mot styrelsens beslut räknas dock besvärstiden från den dag klaganden fick del av beslutet.

Jaktstämans eller styrelsens beslut skall gälla utan hinder av att det har överklagats, om inte länsstyrelsen förordnar annat.

Paragrafen motsvarar 13 § 4 mom. jaktlagen och 44 § i beredningens förslag.

Den föreslagna besvärbestämmelsen innebär i likhet med den nu gällande att länsstyrelsens prövning inte skall avse det överklagade beslutets lämplighet utan bara dess laglighet. Länsstyrelsen ges därmed inte heller befogenhet att ersätta det överklagade beslutet med ett annat. Jag är medveten om att denna begränsning i undantagsfall kan innebära problem för en klagande. En mera vidsträckt prövningsrätt skulle emellertid enligt min mening innebära en alltför långtgående inskränkning i medlemmarnas bestämmanderätt när det gäller jaktvårdsrådets angelägenheter.

Den föreslagna besvärstiden överensstämmer med vad som gäller enligt annan, motsvarande lagstiftning.

36 §

Länsstyrelsens beslut får överklagas hos kammarrätten genom besvär.

Då beslut som länsstyrelsen eller kammarrätten meddelar enligt denna lag angår så många att avskrift av beslutet inte lämpligen kan tillställas envar av dem, skall meddelande om beslutet tas in i ortstidning. Tiden för överklagande skall räknas från den dag då kungörandet har skett.

Länsstyrelsens beslut skall gälla utan hinder av att det har överklagats, om inte kammarrätten förordnar annat.

Paragrafen motsvarar 27 § andra stycket jaktlagen samt 43 och 45 §§ i beredningens förslag.

I samband med förvaltningsreformen år 1971 fördes målen om jaktvårdsområden till administrativ domstol. Jag har inte ansett att det föreligger några skäl för att på nytt ändra besvärsordningen.

Beredningen har framhållit att problem kan uppstå om verksamheten i ett jaktvårdsområde påbörjas innan bildandefrågan slutligt har avgjorts. Enligt min mening bör risken för sådana komplikationer vara liten om prövningsmyndigheten ges möjlighet att förordna om inhibition.

4.2 Förslaget till lag om ändring i lagen (1938: 274) om rätt till jakt

Ändringarna är en följd av att bestämmelserna om jaktvårdsområden i jaktlagen flyttats över till den nya lagen.

Att låta den nya lagen bli tillämplig på redan anhängiggjorda ärenden om bildande av jaktvårdsområde skulle, som en remissinstans påpekat, kunna innebära att ett redan utfört, omfattande förberedelsearbete måste göras om. En sådan ordning skulle också kunna få tillbakaverkande effekter som inte är önskvärda. Jag avser bl. a. det fallet att fastighetsägarna begärt att länsstyrelsen skall fastställa deras enhälliga beslut att bilda jaktvårdsområde.

Beredningen har föreslagit en bestämmelse som innebär att den nya lagen görs tillämplig på alla bestående jaktvårdsområden efter en tioårig övergångstid. Jag har ansett att det bör ankomma på fastighetsägarna själva att besluta om en sådan övergång. Olägenheterna med skilda regelsystem för äldre och nyare jaktvårdsområden får anses vara begränsade. Den i punkt 3 föreslagna regeln utesluter inte heller att fastighetsägarna i stället för att ombilda jaktvårdsområdet beslutar att förlänga dess giltighetstid enligt äldre bestämmelser. Med hänsyn till de fördelar den nya lagen innebär får det emellertid förutsättas att sådana beslut blir ovanliga.

5 Hemställan

Jag hemställer att lagrådets yttrande inhämtas över förslagen till

1. lag om jaktvårdsområden,
2. lag om ändring i lagen (1938: 274) om rätt till jakt.

6 Beslut

Regeringen beslutar i enlighet med föredragandens hemställan.

*Bilaga 1***Sammanfattning av beredningens förslag**

Till grund för beredningens överväganden ligger främst det förslag till lagstiftning om jaktvårdsområden som jaktmarksutredningen lagt fram i betänkandet (SOU 1974: 80) Jaktmarker. och remissyttrandena över betänkandet.

En samverkan i ökad utsträckning fastighetsägare emellan när det gäller jakt och övrig viltvård är enligt beredningens mening angelägen. Jaktvårdsområde utgör en lämplig form för sådan samverkan. Beredningens förslag syftar främst till att göra det lättare att bilda jaktvårdsområden och att ge jaktvårdsområdena en fastare organisation.

Enligt förslaget skall bildande av jaktvårdsområde även i fortsättningen grundas på fastighetsägarnas medverkan. Beredningen har i likhet med jaktmarksutredningen avstått från att föreslå en obligatorisk områdesbildning.

Frågan om bildande av jaktvårdsområde skall enligt förslaget prövas av länsstyrelsen på ansökan av fastighetsägare eller, undantagsvis, kommun. Vad beträffar förfarandet vid bildandet föreslås länsstyrelsen få möjlighet att välja den i det enskilda fallet lämpligaste handläggningsformen. Beslut skall kunna fattas omedelbart på grundval av ansökningshandlingarna. Utgör dessa inte tillräckligt beslutsunderlag skall bildande frågan handläggas vid förrättningssammanträde. Oenighet bland fastighetsägarna kan, men behöver inte föranleda förrättning. Även om förrättning hållits skall länsstyrelsen fatta det slutliga avgörandet om bildande av jaktvårdsområdet.

Som villkor för att jaktvårdsområde skall bildas föreslås i huvudsak följande gälla. Ändamålet med jaktvårdsområdet skall vara att för flera fastigheter samordna jaktutövningen och andra åtgärder som kan främja viltvården. Området skall ha en sådan avgränsning att det inte kan antas försvåra framtida områdesbildning för angränsande marker. Vidare skall det bland fastighetsägarna föreligga en positiv inställning till bildandet. Beredningen föreslår, efter att ha övervägt också andra alternativ, att det liksom hittills skall krävas en viss bestämd majoritet för områdesbildningen. Majoritetskravet föreslås dock sänkt i förhållande till vad som f. n. gäller. Det skall vara tillräckligt att minst två tredjedelar av hela antalet fastighetsägare är positiva till områdesbildningen om dessa fastighetsägare företräder minst hälften av områdets areal. I begränsad utsträckning skall avsteg från dessa krav på majoritet i fråga om antal och areal kunna göras i vissa särskilda fall.

Ett beslut om bildande av jaktvårdsområde föreslås alltid få giltighet för såväl jordbruksarrendatorer som har jakträtt som för vanliga jaktarrendatorer. De får alltså underkasta sig de regler som kommer att gälla för jaktutövningen inom området. Arrendatorerna ges rätt att säga upp eller begära jämkning av arrendeavtalet om områdesbildningen medför att värdet av nyttjanderätten minskat.

För ombildning av jaktvårdsområde, dvs. överföring av mark från ett område till ett annat och uppdelning eller sammanslagning av jaktvårdsområde föreslås förenklade regler.

Jaktvårdsområde skall enligt förslaget inte längre bildas för viss tid utan skall bestå tills vidare. Upplösning av området skall kunna ske tidigast tio år efter bildandet.

Enligt förslaget skall någon särskild förening inte finnas för förvaltningen av jaktvårdsområdets angelägenheter. I stället föreslås organisations- och förvaltningsbestämmelser för den samfällighet jaktvårdsområdet utgör. Fastighetsägarna skall vara medlemmar i jaktvårdsområdet och arrendatorer med arrenden för längre tid än ett år får möjlighet att bli medlemmar. För området skall stadgar fastställas och styrelse utses. Medlemmarnas beslutanderätt utövas på jaktstämma. Andra medlemmar än fastighetsägarna får bara beslutanderätt i frågor som rör jaktutövningen och vissa andra viltvårdsfrågor.

Beredningen har med hänsyn till sitt uppdrag ansett det nödvändigt att behålla möjligheten att i jaktvårdsområdes stadgar bestämma röstetal graderade efter arealinnehav. Ett slopande av denna möjlighet skulle nämligen enligt beredningens uppfattning verka hämmande på områdesbildningen. I frågor som rör jaktutövningen inom området och vissa andra frågor rörande viltvården skall dock varje medlem ha endast en röst.

Beredningen föreslår inte några detaljerade bestämmelser för den ekonomiska förvaltningen utan berör endast allmänt efter vilka modeller denna kan tänkas ordnad. Väljer jaktvårdsområdet att utforma förvaltningen så att det ankommer på delägarna själva att till utomstående upplåta jakträtt på den egna fastigheten skall krav kunna ställas på att jaktarrendatorn disponerar viss minimiareal för att få rätt att jaga inom området.

Länsstyrelsens beslut i fråga om bildande, förändring av jaktvårdsområdets omfattning och ändring av stadgarna föreslås kunna överklagas till regeringen.

Bestämmelserna för jaktvårdsområde skall enligt förslaget samlas i en särskild lag som föreslås träda i kraft den 1 januari 1980. Under en tioårsperiod efter ikraftträdandet skall äldre jaktvårdsområden efter beslut av delägarna kunna ombildas till jaktvårdsområden enligt den nya lagen. Beträffande äldre områden inom vilka sådana beslut inte fattas skall den nya lagen tillämpas när den angivna tioårsperioden löpt ut.

Beredningens lagförslag

1 Förslag till

Lag om jaktvårdsområden

Härigenom föreskrivs följande.

Inledande bestämmelser

1 § Enligt denna lag kan för flera fastigheter eller delar därav bildas sammanslutning (jaktvårdsområde) med uppgift att samordna jakten och andra åtgärder till främjande av viltvården.

Om särskilda skäl föreligger, får ett jaktvårdsområde bildas för en enda fastighet.

2 § Fråga om bildande av jaktvårdsområde prövas av länsstyrelsen.

Medlemskretsen

3 § Den som äger en fastighet som ingår i ett jaktvårdsområde skall vara medlem i området. Sådan medlem är också delägare i jaktvårdsområdet.

Den som på grund av upplåtelse har rätt att jaga på en fastighet som ingår i jaktvårdsområde skall på begäran antas som medlem i området, om upplåtelsestiden omfattar minst ett jaktår.

Villkor för bildande

4 § Ett jaktvårdsområde får bildas endast om

1. området med hänsyn till storlek, läge och övriga förutsättningar är varaktigt lämpat för sitt ändamål,

2. enskild rätt inte kränks,

3. framtida områdesbildningar inte kan antas bli försvårade.

5 § Ett jaktvårdsområde får bildas endast om en majoritet av fastighetsägarna är villiga att bilda området. Majoriteten skall utgöra minst två tredjedelar av fastighetsägarna och dessa skall äga sammanlagt minst hälften av områdets areal. Föreligger särskilda skäl får området bildas även om dessa majoritetskrav inte är helt uppfyllda.

6 § En fastighet får ingå i ett jaktvårdsområde endast om det med hänsyn till fastighetens beskaffenhet och användning är förenligt med det syfte för vilket området bildas.

7 § En fastighet som med hänsyn till storlek, läge och övriga förutsättningar lämpligen kan utgöra ett särskilt område för jakt och viltvård får intas in i ett jaktvårdsområde utan ägarens samtycke.

Verksamhet, m. m.

8 § Ett jaktvårdsområde får inte bedriva verksamhet som är främmande för dess ändamål.

9 § Ett jaktvårdsområde kan förvärva rättigheter och åta sig skyldigheter när anmälan enligt 23 § andra stycket gjorts.

10 § I ett jaktvårdsområde får rätten till all jakt inom området inte upplåtas till annan, om inte samtliga delägare är överens om detta. Detsamma gäller all jakt efter en viss djurart.

11 § Ägaren till en fastighet som ingår i ett jaktvårdsområde får upplåta jakträtt till annan, om inte upplåtelsen kan anses olämplig med hänsyn till viltvården eller jaktutövningen eller på annat sätt är till avsevärd olägenhet för övriga delägare.

12 § Ett jaktvårdsområde får bestämma att särskilda avgifter skall betalas för rätten att jaga inom området och för villebråd som fälls inom detta.

En delägare är skyldig att på sin fastighet i skäligen omfattning tåla anläggning för viltvård.

Förfarandet vid bildande av ett jaktvårdsområde

13 § Ansökan om bildande av ett jaktvårdsområde får göras av den som äger en fastighet som kan ingå i området eller av en kommun.

Ansökan skall göras hos länsstyrelsen i det län till vilket hela området eller större delen av det hör.

14 § Ansökningshandlingen skall innehålla

1. förslag till vilka fastigheter eller delar därav som bör ingå i området, uppgift om deras areal och ägarnas namn och adresser samt karta över området,

2. förslag till namn på området,

3. förteckning över de personer som enligt 3 § andra stycket får bli medlemmar i området,

4. förslag till stadgar för området,

5. utredning om fastighetsägarnas inställning till frågan om områdets bildande.

15 § Sedan ansökan har gjorts skall länsstyrelsen förordna en lämplig person till förrättningsman att handlägga frågan om jaktvårdsområdets bildande, om det inte är uppenbart att förutsättningar härför saknas.

Länsstyrelsen får dock omedelbart pröva frågan, om samtliga fastighetsägare är överens om att området skall bildas eller omständigheterna annars är sådana att en förrättning inte kan anses nödvändig.

16 § Förrättningsmannen skall med ledning av ansökningshandlingarna och vad som i övrigt har förekommit göra upp ett förslag till vilka fastigheter eller fastighetsdelar som bör ingå i området och de stadgar som bör gälla för området.

Förslaget skall behandlas vid sammanträde inför förrättningsmannen.

17 § Förrättningsmannen skall kalla den som kan bli medlem i området till sammanträdet. Kallelsen skall innehålla en kort beskrivning av den avsedda områdesbildningen och uppgift om tid och plats där ansökningshandlingarna finns tillgängliga.

Kallelsen skall i god tid före sammanträdet delges den som kan bli medlem i området. Kallelse till fortsatt sammanträde får ske genom meddelande vid första sammanträdestillfället.

18 § Vid sammanträdet får göras de ändringar och jämkningar i förslaget som bedöms nödvändiga.

Råder osäkerhet om storleken på viss mark som skall ingå i området, skall marken anses ha den areal som förrättningsmannen bestämmer sedan de närvarande har fått yttra sig i frågan.

19 § Sedan förutsättningarna för bildande av jaktvårdsområde utretts vid sammanträdet, skall förrättningsmannen i ett skriftligt utlåtande ange om jaktvårdsområdet bör komma till stånd eller inte.

20 § Sammanträdet skall avslutas med tillkännagivande att utlåtandet och övriga handlingar rörande områdesbildningen hålls tillgängliga för granskning under en månad.

Efter utgången av denna tid skall förrättningsmannen översända förrättningshandlingarna och avgivna erinringar till länsstyrelsen.

21 § Anser sig länsstyrelsen inte kunna fatta beslut på grundval av utlåtandet och eventuella erinringar får ärendet hänskjutas till förrättningsmannen för ny handläggning.

I länsstyrelsens beslut om bildande av jaktvårdsområdet skall stadgarna för området fastställas.

Verkan av länsstyrelsens beslut

22 § Länsstyrelsens beslut gäller mot en ny delägare i jaktvårdsområdet.

Har någon jakträtt på mark som tas in i ett jaktvårdsområde, på grund av avtal om jordbruksarrende eller jakträttsupplåtelse, får han med de inskränkningar som kan följa av avtalet utöva den jakt som tillkommer markägaren.

Har sådan jakträttsinnehavares rätt undergått förändring av någon betydelse för hans jaktutövning gäller 7 kap. 30 § andra och tredje styckena jordabalken. Talan om nedsättning av utgående ersättning skall väckas vid den fastighetsdomstol inom vars område fastigheten är belägen.

Jaktvårdsområdets organisation och förvaltning

23 § För varje jaktvårdsområde skall finnas en styrelse. Denna företräder jaktvårdsområdet i förhållande till tredje man.

Anmälan om styrelsens sammansättning skall göras till länsstyrelsen.

24 § Stadgarna för ett jaktvårdsområde skall innehålla

1. områdets namn,
2. de huvudsakliga reglerna för viltvården och avlysning av jakt på sådan mark, vars ägare har ideella betänkligheter mot jakt,
3. grunderna för förvaltningen,
4. hur styrelsen skall vara sammansatt och hur den skall utses samt grunderna för dess beslutsföret,
5. den ort där styrelsen skall ha sitt säte,

6. hur räkenskaperna skall föras och hur revision skall ske,
7. hur ofta ordinarie jaktstämma skall hållas,
8. hur kallelse till jaktstämma skall ske och hur andra meddelanden skall komma till medlemmarnas kännedom samt när kallelse senast skall ske.

25 § Ett beslut om ändring av jaktvårdsområdets stadgar skall underställas länsstyrelsen för fastställelse. Ändringen får inte tillämpas innan beslutet har fastställts.

26 § Medlemmarnas rätt att delta i jaktvårdsområdets angelägenheter utövas på jaktstämma.

Första jaktstämma skall hållas snarast efter det området har bildats.

På jaktstämma har jakträttsinnehavare inom jaktvårdsområdet som inte är medlemmar rätt att närvara och yttra sig.

27 § De medlemmar som inte är delägare i jaktvårdsområdet har rösträtt endast i frågor om

1. jaktens bedrivande inom området,
2. viltvårdsåtgärder som saknar betydelse för en fastighets nyttjande.

28 § Vid omröstning på jaktstämma har varje medlem en röst. För en fastighet som ägs med samäganderätt räknas endast en röst utom i de fall som avses i 1 § andra stycket.

I områdets stadgar får dock föreskrivas att omröstning skall ske efter delaktighet i andra frågor än som avses i 27 § 1 och 2, 29 § andra stycket eller 32 och 35 §§.

På jaktstämma får inte någon utöva rösträtt för mer än en fjärdedel av de närvarandes sammanlagda röstetal. Vid omröstning i frågor som avses i 27 § 1 och 2 får bara de medlemmar som är personligen närvarande delta.

29 § Som jaktstämmas beslut gäller den mening som har fått de flesta rösterna eller vid röstning efter delaktighet det största röstetalet. Vid lika röstetal avgörs val genom lottning. I andra frågor gäller den mening till vilken stämmans ordförande ansluter sig.

För beslut om ändring av ett jaktvårdsområdes stadgar fordras dock minst två tredjedelar av de avgivna rösterna. Föreskrivs strängare villkor i stadgarna, skall det gälla.

30 § För varje jaktår skall de villkor fastställas som skall gälla för jakten inom jaktvårdsområdet. Sådant beslut skall fattas på jaktstämma.

Jaktvårdsområdets bestånd m. m.

31 § Ett jaktvårdsområde består tills vidare.

32 § På ansökan av jaktvårdsområdes styrelse kan länsstyrelsen besluta att

1. upplösa jaktvårdsområdet,
2. föra över en fastighet från ett jaktvårdsområde till ett annat,
3. föra samman flera jaktvårdsområden till ett jaktvårdsområde,
4. dela upp ett jaktvårdsområde i flera jaktvårdsområden.

33 § För beslut enligt 32 § fordras att delägarna har fattat beslut om åtgärden på ordinarie jaktstämma i de berörda jaktvårdsområdena.

Fråga om jaktvårdsområdets upplösning får väckas endast vart femte år och första gången när minst tio år har förflutit sedan området bildades. Som villkor för övriga åtgärder som avses i 32 § gäller de förutsättningar som anges i 4 §.

34 § Finner länsstyrelsen att ytterligare utredning behövs för prövningen av sådan fråga som avses i 32 §, får länsstyrelsen besluta att frågan skall handläggas av en förrättningsman. För sådan handläggning gäller i tillämpliga delar bestämmelserna om bildande av ett jaktvårdsområde.

Förrättningsmannens utlåtande skall grundas på den mening som flertalet av de vid förrättningsammansträdet röstande delägarna företräder.

35 § Länsstyrelsen får besluta att en fastighet eller en del av en fastighet som inte ingår i ett jaktvårdsområde skall anslutas till ett bestående jaktvårdsområde. För sådant beslut fordras dels att fastighetsägaren hos jaktvårdsområdets styrelse har ansökt om anslutning och att delägarna har fattat beslut om åtgärden på ordinarie jaktstämma, dels att de villkor som anges i 4 § är uppfyllda.

36 § Bildas inom ett jaktvårdsområde en fastighet för bostads-, industri- eller fritidsändamål, skall det område fastigheten omfattar anses uteslutet ur jaktvårdsområdet. Detta gäller dock inte om länsstyrelsen på ansökan av fastighetens ägare eller av jaktvårdsområdets styrelse förklarar att fastigheten skall ingå i området. Fastighetsägaren skall ges tillfälle att yttra sig över ansökan som gjorts av områdets styrelse.

37 § Om en fastighet på grund av ändrad användning inte längre bör ingå i jaktvårdsområdet, får länsstyrelsen på ansökan av områdets styrelse utesluta fastigheten. Fastighetsägaren skall ges tillfälle att yttra sig över en sådan ansökan.

38 § Vid upplösning av ett jaktvårdsområde gäller bestämmelsen i 62 § lagen (1973: 1150) om förvaltning av samfälligheter.

Kostnaderna för bildande av jaktvårdsområde, m. m.

39 § Länsstyrelsen får enligt föreskrifter som meddelas av statens naturvårdsverk med medel ur jaktvårdsfonden betala kostnaderna för bildande av jaktvårdsområden, ändring av områdets omfattning och upplösning av områden.

Ansvar, m. m.

40 § Bryter den som har rätt att jaga inom ett jaktvårdsområde mot de för jaktutövningen inom området gällande reglerna döms till böter, om inte gärningen är belagd med straff i lagen (1938: 274) om rätt till jakt eller i jaktstadgan (1938: 279).

Av böterna tillfaller hälften jaktvårdsfonden.

41 § VILLEBRÅD som dödats, fångats eller tillvaratagits vid sådan gärning

som avses i 40 § eller värdet därav, skall förklaras förverkat, om det inte är uppenbart oskäligt.

42 § Länsstyrelsens beslut att förordna förrättningsman enligt 15 eller 34 § får inte överklagas.

43 § Länsstyrelsens beslut i fråga om bildande av jaktvårdsområde eller ändring av områdets stadgar och beslut enligt 32 § om upplösning, överföring, sammanföring eller uppdelning eller enligt 35 § om anslutning får överklagas inom fyra veckor hos regeringen genom besvär.

Meddelande om länsstyrelsens beslut enligt första stycket skall införas i ortstidning. Tiden för överklagande skall räknas från dagen för sådant meddelande.

44 § Anser den vars rätt berörs av beslut på jaktstämma eller beslut av jaktvårdsområdets styrelse att beslutet inte har tillkommit i behörig ordning eller att det strider mot denna lag eller annan författning eller mot stadgarna eller kränker hans enskilda rätt, får han överklaga beslutet hos länsstyrelsen genom besvär.

Besvären skall inges till länsstyrelsen inom fyra veckor från dagen för beslutet.

Jaktstämmans eller styrelsens beslut får tillämpas trots att det har överklagats, om inte länsstyrelsen förordnar annat.

45 § Länsstyrelsens beslut i annat fall än som anges i 42 eller 43 § får överklagas hos kammarrätten genom besvär.

Länsstyrelsens beslut får tillämpas trots att det har överklagats, om inte kammarrätten förordnar annat.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1980.

2 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1938: 274) om rätt till jakt

Häri genom föreskrivs i fråga om lagen (1938: 274) om rätt till jakt

dels att 10–13 §§¹ skall upphöra att gälla

dels att 7 och 27 §§ samt 29 § 2 mom. och 34 § skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

7 §² Boställshavare, kronohemmans åbo och, inom de sex nordligaste länen, innehavare av kronotorp, skogstorp eller odlingslägenhet å krono-

¹ Senaste lydelse av

10 § 1974: 1069

11 § 1971: 566

12 § 1967: 616 och

13 § 1971: 566.

² Senaste lydelse 1963: 606.

Nuvarande lydelse

mark samt den som med nyttjanderätt innehar å sådan mark upplåtet kolonat ävensom innehavare av fjällägenhet ovan odlingsgränsen inom Norrbottens och Västerbottens län äge jakträtt å fastighetens ägor: dock skall den innehavare av kronotorp, skogstorp, odlingslägenhet, kolonat eller fjällägenhet sålunda medgivna jakträtten icke innefatta rätt till jakt efter älg.

Är eljest mark för jordbruk genom arrendeavtal eller annorledes åt någon upplåten, äge brukaren, där ej annat avtalats, nyttja den jakt som hör till marken.

Innehavare eller brukare av fastighet varom är fråga i denna paragraf må icke utan särskilt bemyndigande av ägaren tala för fastigheten i frågor som avses i 10 § och 11 § 2 mom.

Föreslagen lydelse

27 §³ Talan mot polismyndighets beslut enligt 23 § föres hos länsstyrelsen genom besvär. Mot länsstyrelsens beslut må talan ej föras.

Mot länsstyrelsens beslut enligt 10, 11 eller 13 § eller rörande föreläggande eller förordnande med stöd av 24 § 1 mom. första stycket föres talan hos kammarrätten genom besvär. I fall, som avses i 11 §, skola besvär anföras inom två månader från det klaganden erhöi del av beslutet.

Mot länsstyrelsens beslut rörande föreläggande eller förordnande med stöd av 24 § 1 mom. första stycket föres talan hos kammarrätten genom besvär.

Talan mot annat beslut av länsstyrelse enligt denna lag eller mot beslut enligt 24 § 3 mom. av annan myndighet än regeringen föres hos regeringen genom besvär.

Meddelande om länsstyrelsens eller kammarrätts beslut med stöd av 11 § skall införas i ortstidning. Tiden för anförande av besvär över beslutet skall räknas från den dag då kungörandet har skett.

29 §⁴ 2 mom. Utövar delägare i allmänning eller annan samfällighet, varom sägs i 4 §, å området jakt, som strider mot vad enligt första stycket av nämnda paragraf är tillåtet eller mot beslut som avses i andra stycket första punkten av samma paragraf, straffes med dagsböter.

Överträder ägare av mark, som ingår i jaktvårdsområde, eller å sådant område eljest jaktherättigad person de angående jakten å området gällande reglerna, straffes med dagsböter.

³ Senaste lydelse 1977: 669.

⁴ Senaste lydelse 1951: 290.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

34 §⁵ Allmän åklagare äge föra talan i fråga om olovlig jakt å område som avses i 5 § 2 mom. så ock å brott varom förmåles i 33 § fjärde stycket denna lag.

Sker intrång i kronans, menighets eller allmän inrättnings rätt eller överträdelse av de angående jaktkort meddelade föreskrifterna. äge allmän åklagare att föra talan därom; och skall i fråga om mark som står under domänverkets förvaltning rätt att föra talan om sådant intrång tillkomma jämväl revirförvaltare vid detta verk.

I övrigt får brott mot denna lag åtalas av allmän åklagare endast om målsägande angiver brottet till åtal eller åtal finnes påkallat ur allmän synpunkt.

Såsom målsägande enligt denna lag skall jämväl anses ägaren av marken eller innehavare som avses i 7 § eller brukare vilken enligt samma lagrum äger jakträtt, ändå att jakträtten av honom upplåtits åt annan, så ock, i fråga om allmänning eller samfällighet, varom förmåles i 4 §, delägare i allmänningen eller samfälligheten samt, beträffande jaktvårdsområde varom sägs i 10 §, ägare av i området ingående mark eller å området eljest jaktberättigad person.

Såsom målsägande enligt denna lag skall jämväl anses ägaren av marken eller innehavare som avses i 7 § eller brukare vilken enligt samma lagrum äger jakträtt, ändå att jakträtten av honom upplåtits åt annan, så ock, i fråga om allmänning eller samfällighet, varom förmåles i 4 §, delägare i allmänningen eller samfälligheten samt, *beträffande jaktvårdsområde*, ägare av i området ingående mark eller å området eljest jaktberättigad person.

Innefatta föreskrifter rörande förvaltning av allmänning, samfällighet eller jaktvårdsområde tillika bestämmelse enligt vilken rätten att beivra intrång i jakträtten eller överträdelser i fråga om jaktutövningen skall tillkomma viss person, vare sådan bestämmelse gällande.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 1980.

2. För jaktvårdsområde som består vid ikraftträdandet skall äldre bestämmelser gälla under den tid för vilken jaktvårdsområdet har bildats, dock längst till utgången av år 1990.

Före utgången av den tid som anges i första stycket får fastighetsägarna vid sammanträde besluta att bestämmelserna i lagen () om jaktvårdsområden skall tillämpas på området. I fråga om kallelse till och omröstning vid sådant sammanträde skall 10 § 5 mom. jaktlagen (1938: 274) tillämpas.

Beslut enligt andra stycket skall fastställas av länsstyrelsen, som skall se till att beslutet är förenligt med 4, 6 och 7 §§ lagen () om jaktvårdsområden.

3. Efter utgången av den tid som anges i 2 första stycket skall lagen () om jaktvårdsområden tillämpas på de bestående jaktvårdsområden, för vilka beslut enligt 2 andra stycket inte har fattats. För sådant jaktvårdsområde skall länsstyrelsen fastställa stadgar.

⁵ Senaste lydelse 1970: 192.

4. I fråga om talan mot fastställelsebeslut enligt 2 eller 3 skall gälla vad i lagen () om jaktvårdsområden föreskrivs om länsstyrelsens beslut om bildande av jaktvårdsområde.

5. Den omständigheten att fastighetens ägare biträder förslag till bildande av jaktvårdsområde enligt lagen () om jaktvårdsområden skall inte medföra inskränkning i den rätt som tillkommer jakträttsinnehavare enligt 7 § första stycket eller 8 § första stycket jaktlagen (1938: 274).

Sammanställning av remissyttrandena

1 Allmänna synpunkter

1.1 Hovrätten för övre Norrland: Hovrätten kan i allt väsentligt godta beredningens förslag till lösningar i sakfrågorna. Hovrätten har inte heller någon erinran mot huvuddragen av den föreslagna lagstiftningen. – – –

1.2 Riksåklagaren: Det av beredningen framlagda förslaget till lag om jaktvårdsområden tillgodoser enligt min mening på ett väl avvägt sätt de enskilda och allmänna intressen som föreligger i förevarande hänseende. Allmänt kan sägas att förslaget är väl ägnat att läggas till grund för lagstiftning.

1.3 Länsstyrelsernas organisationsnämnd: LON har inget att erinra mot utredningens förslag.

1.4 Länsstyrelsen i Stockholms län: Nuvarande lagstiftning om jaktvårdsområden har brister. Länsstyrelsen välkomnar därför utredningens förslag till lag om jaktvårdsområden. Länsstyrelsen kan i allt väsentligt tillstyrka förslaget. Några påpekanden skall dock göras.

1.5 Länsstyrelsen i Jämtlands län: Länsstyrelsen delar beredningens mening att det är angeläget med en samverkan i ökad utsträckning fastighetsägare emellan när det gäller jakt och övrig viltvård. Samverkan i form av jaktvårdsområden synes därvid lämplig. Även om andra samarbetsformer förekommer i stor utsträckning, är det angeläget att bildandet av jaktvårdsområden fortskrider.

Reglerna om jaktvårdsområden föreslås brytas ut ur lagen om rätt till jakt och utgöra en särskild lag. Länsstyrelsen anser detta fördelaktigt. Länsstyrelsen ställer sig i stort positiv till den föreslagna lagstiftningen.

1.6 Länsstyrelsen i Östergötlands län: Länsstyrelsen tillstyrker beredningens förslag att som ett led i en påbörjad översyn av jaktlagstiftningen sammanföra reglerna om jaktvårdsområden till en lag. Den grundsyn på jaktvårdsområdes ändamål, bildande och organisation som förslagen vilar på delas av länsstyrelsen.

1.7 Länsstyrelsen i Jönköpings län: Jakt- och viltvårdsberedningen har i allt väsentligt på ett förtjänstfullt sätt redovisat problemen kring institutet jaktvårdsområde. Den kritik som riktades mot jaktmarksutredningens förslag synes ha beaktats på ett sådant sätt att det nu framlagda förslaget bör utgöra ett gott underlag för beslut i fråga om bildande av jaktvårdsområden.

1.8 Länsstyrelsen i Kristianstads län: Som allmänt omdöme får länsstyrelsen uttala att de förslag beredningen framlagt i detta betänkande har betydande förtjänster. De föreslagna författningsändringarna begränsar sig till frågor där nuvarande bestämmelser kan sägas ha medfört påvisbara

praktiska nackdelar. Till stöd för ändringsförslagen har beredningen också framfört sakligt avvägda motiveringar.

1.9 Länsstyrelsen i Kopparbergs län: Den föreslagna ändrade lagstiftningen beträffande bildande av jaktvårdsområde samt om jaktvårdsområdets organisation och förvaltning synes väl ägnad att främja jaktvården och skapa möjligheter till en positiv samverkan mellan fastighetsägarna. De förenklade reglerna för att bilda jaktvårdsområde bör leda till ett ökat antal jaktvårdsområden, även om man givetvis inte kan bortse från att det sänkta majoritetskravet vid bildandet och ett vidgande av medlemskretsen kan i viss utsträckning bli en negativ faktor.

1.10 Svenska jägareförbundet: Svenska jägareförbundet finner med tillfredsställelse att förslaget om "Lag om jaktvårdsområden" innehåller väsentliga förbättringar gentemot nuvarande bestämmelser om jaktvårdsområden i jaktlag och jaktstadga, förbättringar som enligt förbundets mening kommer att avsevärt underlätta bildandet av jaktvårdsområden, vilket är synnerligen angeläget mot bakgrund av att jaktvårdsområdet ger de bästa möjligheterna till ett effektivt viltvårdsarbete och en korrekt jaktutövning över större arealer inom områden med splittrade ägoförhållanden. Vidare torde det betungande arbetet med "förlängning" av jaktvårdsområdets bestånd genom förslaget avsevärt komma att underlättas, vilket är angeläget inte minst då den arbetskraft som nu erfordras för administrativa frågor i dessa sammanhang kan frigöras för andra, för viltvården väsentliga arbetsuppgifter.

1.11 Länsstyrelsen i Norrbottens län: Länsstyrelsen delar beredningens principiella inställning om behovet av jaktvårdsområden samt att regelsystemet för jaktvårdsområden bör omarbetas i syfte att underlätta bildandet av jaktvårdsområden.

Genom beredningens förslag till lag om jaktvårdsområden sammanförs alla hithörande bestämmelser till en författning, vilket underlättar för allmänheten att orientera sig om vad som gäller för jaktvårdsområden. — — —

1.12 Länsstyrelsen i Blekinge län: Det nu föreliggande förslaget som främst syftar till att göra det lättare att bilda jaktvårdsområden och att ge jaktvårdsområdena en fastare organisation bygger på jaktmarksutredningens betänkande (SOU 1974: 80) Jaktmarker. Länsstyrelsen finner beredningens förslag vara väl ägnat att utgöra underlag för en ny lagstiftning i fråga om jaktvårdsområden. — — —

1.13 Länsstyrelsen i Kronobergs län: Utöver de skäl för jaktvårdsområdesbildning beredningen redovisat vill vi peka på de fördelar från administrativ synpunkt som skulle erhållas vid ökad områdesbildning. Således skulle antalet jakttillstånd främst betr. jakt efter älg minska liksom de omgrupperingar av mark mellan jaktområden som förekommer i icke ringa utsträckning. Härigenom skulle förutsättningarna för meddelande av jakttillstånd för längre tid än ett år öka vilket skulle medföra betydande tidsvinster såväl för berörda myndigheter som jaktorganisationer.

En annan fördel med ökad jaktvårdsområdesbildning torde vara inte enbart som beredningen framhållit förbättrad möjlighet att bedriva en biologiskt riktig avskjutning utan även möjligheterna att bedriva en rationell jakt särskilt i de fall en viltart förorsakar skador på exempelvis skog

och gröda. Nuvarande jaktområdesindelning för exempelvis jakt efter älg utgör i vissa fall hinder för att en rationell jakt bedrivs varför en jaktvårdsområdesbildning här skulle kunna skapa förutsättningar för att nämnda skador motverkas.

1.14 Länsstyrelsen i Skaraborgs län: Länsstyrelsen delar beredningens uppfattning att samverkan i jaktvårdsområde ger bättre möjligheter till god jaktvård i enlighet med föreskriften i 1 § jaktlagen. Samverkan i denna form mellan fastighetsägare och andra jakträttsberättigade torde bättre tillgodogöra det samhällsekonomiska värde jakten representerar. Bildande av jaktvårdsområden i ökad omfattning är önskvärt ur allmän synpunkt och även i helt övervägande antalet fall för enskilda. I områden med större ägosplittring, som råder i flera delar av Skaraborgs län, är bildandet av jaktvårdsområde särskilt angelägen för att god jaktvård skall komma till stånd. Handhavandet av den samordnade älgjakten underlättas genom ökad områdesbildning.

Länsstyrelsen anser även att det vore eftersträvansvärt med större överensstämmelse mellan förfaranden vid bildande av så likartade subjekt som jaktvårds- och fiskevårdsområden vad gäller exempelvis beträffande kallelse till sammanträde och beslut om bildande.

1.15 Länsstyrelsen i Malmöhus län: Länsstyrelsen delar beredningens grundsyn att det är angeläget med en samverkan i ökad utsträckning mellan fastighetsägare vad avser jakt- och viltvård. I likhet med vad länsstyrelsen anfört i yttrande över jaktmarksutredningens betänkande "Jaktmarker" (SOU 1975: 80 och 81) anser länsstyrelsen att en samverkan av jakt- och viltvården utgör en betydelsefull förutsättning för ett art- och individrikt viltbestånd. Erfarenheterna av samverkan i form av jaktvårdsområden har hittills varit goda. De nuvarande reglerna för bildandet och förlängning av jaktvårdsområde är dock komplicerade vilket medfört att områdesbildning inte skett i den omfattning som varit önskvärd. Länsstyrelsen har, vilket även framhållits i yttrande över betänkandet "Jaktmarker", mindre goda erfarenheter av nuvarande förfarande. Det ligger i samhällets intresse att underlätta och förenkla bildandet av jaktvårdsområden. Beredningens förslag torde vara ett steg i denna riktning. Länsstyrelsen tillstyrker därför i princip att beredningens förslag lägges till grund för ny lagstiftning. — — —

1.16 Domänverket: Domänverket instämmer i att det på viltvårdens och jaktens område finns behov av ökad samverkan över ägo gränser för att man i landets olika delar på bästa möjliga sätt skall kunna ta tillvara den naturresurs som faunan utgör. Särskilt inom områden med splittrat markägande utgör jaktvårdsområdesbildning en samverkansform som ökar förutsättningarna för att ändamålsenlig viltvård och jaktutövning skall kunna bedrivas.

1.17 Skogsstyrelsen: "Beredningens förslag syftar främst till att göra det lättare att bilda jaktvårdsområden och att ge jaktvårdsområdena en fastare organisation." Skogsstyrelsen är positiv till en areellt mer omfattande och samtidigt fastare samverkan mellan fastighetsägare i frågor som rör jakt- och viltvård i enlighet med de förslag som framlagts. Detta förstärker möjligheterna att bedriva jakt efter biologiskt riktiga principer. Samtidigt ökar förutsättningarna att göra lämpliga avvägningar mellan skogsproduk-

tion och viltproduktion. Mot denna bakgrund tillstyrker skogsstyrelsen rent allmänt beredningens förslag. — — —

Avslutningsvis vill skogsstyrelsen erinra om att skogsvårdsstyrelsernas personal har en god lokalkännedom både om markägarförhållanden och biologiska förhållanden. Detta bör vara värdefullt och utnyttjas både vid bildande, organisation och förvaltning av jaktvårdsområden.

1.18 Länsstyrelsen i Uppsala län: Länsstyrelsen vill — — — framhålla angelägenheten av att den kommande lagstiftningen om jaktvårds- respektive fiskevårdsområden lagtekniskt samordnas i största möjliga utsträckning.

1.19 Skogsindustriernas samarbetsutskott: SISU har med tillfredsställelse konstaterat att beredningens förslag till "Lag om jaktvårdsområden" medför förbättringar i förhållande till nuvarande författningar vad avser bildande och förvaltning av jvo. Jaktmarksutredningens tidigare arbete och därav föranledda remissomgång har konstruktivt utnyttjats. Kvar står emellertid enligt vår bestämda uppfattning behovet att på några viktiga punkter modifiera förslaget om syftet skall uppnås att förena markägarna i frivillig och effektiv samverkan. Detta gäller i synnerhet röstningsförfarandet vid områdes fortbestånd samt förvaltningsfrågor av betydelse för markanvändningen.

1.20 Lantbruksstyrelsen: Beredningen framhåller att de särskilda jaktliga förhållandena inom samernas åretruntmarker har föranlett att dessa marker undantagits från den försöksvisa nyordningen av älgjakten och att resultatet av de diskussioner som pågår i frågan bör avvaktas innan man tar ställning till bildande av jaktvårdsområden på åretruntmarkerna.

Lantbruksstyrelsen delar denna uppfattning men konstaterar att de åretruntmarker som här åsyftas är de som är belägna ovan odlingsgränsen och på renbetesfjällen. Styrelsen får i sammanhanget peka på att stora områden nedan odlingsgränsen, dvs. mellan denna gräns och lappmarksgränsen, jämväl är avsatta för renskötseländamål året runt (3 § 1 rennäringslagen, SFS 1971: 437). Denna faktiska jaktutövningsrätt som samerna har inom dessa områden har inte på något sätt berörts i utredningen. Styrelsen vill understryka angelägenheten av att former skapas som ger samebyarna ett reellt inflytande över jaktfrågorna även inom dessa områden.

1.21 Lantbrukarnas riksförbund: Lantbrukarnas riksförbund anser liksom beredningen att behov föreligger om ökad samverkan över ägo gränserna för att ernå en bättre viltvård för framtiden. Betingelserna för det vilda djurlivet har förändrats, dels genom ändrade former för skogs- och jordbruksdriften under 1960- och 1970-talet, dels genom den fortgående urbaniseringsprocessen i vårt land. De enskilda jordbruks- och skogsfastigheterna varierar i olika delar av Sverige starkt bl. a. till storlek och form. Det kan således föreligga behov av samverkan över ägo gränserna för att kunna tillskapa lämpliga viltvårdsområden. Förbundet avser med viltvård både en i traditionell mening bedriven viltvård och jakt som bedrivs på ett biologiskt riktigt sätt. Den skall alltid bedrivas med hänsyn till de areella näringarnas intressen.

Lantbrukarnas riksförbund vill poängtera att syftet med att bilda jaktvårdsområde är att främja viltvården och skapa positiv samverkan mellan fastighetsägare.

1.22 Svenska kommunförbundet: Vid utformningen av bestämmelser för att reglera jakten måste en avstämning ske mellan samhällets synpunkter, markägarnas intressen och viltvårdens behov. Det föreliggande förslaget till regler för bildande av jaktvårdsområden behandlar bara en del av problemkomplexet, vilket försvårar en bedömning.

Med hänsyn till önskemålen om en snar lösning av frågan om nya regler för bildande av jaktvårdsområden vill styrelsen dock inte motsätta sig att den frågan behandlas separat. Styrelsen tillstyrker därför de förslag till nya bestämmelser som beredningen föreslagit. Styrelsen förutsätter då att beredningen i sitt fortsatta arbete med prisfrågor och jaktarrendatorernas ställning prövar om ytterligare ändringar i bestämmelserna om jaktvårdsområden är motiverade för att ge så många intresserade som möjligt tillfälle att jaga.

1.23 Kammarrätten i Sundsvall: Det är en allmänt omfattad mening att samverkan fastighetsägare emellan i jaktligt hänseende är av största värde såväl från allmän synpunkt som i många fall även i den enskildes intresse. Erfarenheterna av den verksamhet som bedrivits genom jaktvårdsområden har visat att denna form för samverkan är en lämplig form för sådant samarbete. Det måste därför anses angeläget att möjligheterna att arbeta i sådan form underlättas. Nu gällande bestämmelser angående jaktvårdsområden är dessutom tämligen knapphändiga och spridda på ett sådant sätt att överskådligheten är mindre god. Det är därför väl motiverat att bestämmelserna överarbetas och ges en samlad utformning. Kammarrätten anser att det nu föreliggande förslaget kan tas som utgångspunkt för det vidare arbetet med att åstadkomma en sådan lagstiftning. — — —

Det torde vara oundvikligt att i varje fall frågorna om jaktarrendators ställning, prisfrågorna när det gäller arrenden och frågan om korttidsupplåtelser för jakt i viss mån föregrips genom den föreslagna lagstiftningen. Däri ligger ett skäl mot att genomföra denna redan nu. Med hänsyn till att en fungerande lagstiftning på området finns anser kammarrätten det i och för sig tveksamt om inte ny lagstiftning beträffande jaktvårdsområden borde få anstå så att slutlig ställning kunde tas till alla frågor samtidigt. Kammarrätten vill emellertid inte motsätta sig att den tilltänkta lagstiftningen genomförs, i synnerhet som lagstiftningsarbetet redan varit förenat med betydande tidsutdräkt.

Beredningen har sammanfört alla bestämmelser om jaktvårdsområde i en lag och i samband därmed uttalat att man syftar till att ge lagen ett sådant innehåll och en sådan utformning att verkställighetsföreskrifter inte skall behövas. Kammarrätten vill ifrågasätta om denna lösning är lämplig.
— — —

1.24 Svenska samernas riksförbund: Då den av samerna på civilrättslig grund ägda jakträtten omfattar mycket vidsträckta områden, har beredningen ej bort behandla den så kortfattat som skett å s 107 (jf s 108), där jakträtt p g a urminnes hävd ej ens nämnes trots den mycket stora betydelsen härav och den stora samstämmigheten mellan JK (för staten) och samerna i denna fråga. Det oklara förbehåll med hänsyn till samerna som görs å s 107 i betänkandet får ej något uttryck i den föreslagna lagtexten. Mot bakgrund av det anförda är det oundgängligt att samerna gör anspråk på att samebyn jämställs med "ägare" enligt den föreslagna 3 § lagen om jaktvårdsområden.

Lagen kan ej antagas om detta ej sker. Till stöd för denna ståndpunkt

åberopas grundlagen och rennäringslagen samt parternas ståndpunkter som de redovisas i domar i Skattefällsmålet och vid hållna sammanträden i högsta domstolen, senast den 21 maj 1979. Då staten är part i detta mål, är dessa fakta kända för regeringen och staten.

Samernas jakträtt i Lappland nedanför åretruntområdena måste även regleras i en ev blivande lag. Här bör samebyn anses som ägare av en tredjedel av jakträtten på utmark och ges rätt att som ägare delta i jaktvårdsområde med samma status som andra ägare (3 § i förslaget till lag om jaktvårdsområden).

Markägandet innefattar enligt högsta domstolen i 1965 års rättsfall ej rätten till rensköttsel, vari jakträtten är den äldsta och mest välfästa beståndsdel, men renskötselrätten har en med äganderätten liknande ställning.

Samebyn skall alltså uppfattas och erkännas som jakträttens ägare, medan domänverket och kammarkollegiet som ev "markförvaltare" av ett kronans rent nominella "markägande" intar en helt undanskjuten ställning i fråga om jakträtten, samernas urminnes tillhörighet.

1.25 Länsstyrelsen i Västernorrlands län: Fastighetsindelningen är mycket splittrad inom stora delar av vårt län och utgör enligt länsstyrelsens mening ett allvarligt problem. De negativa konsekvenserna är flera. Som exempel, utöver svårigheterna med jaktvård, kan nämnas försämrade möjligheter till skogsvård och ett rationellt utnyttjande av marken för skogsproduktion samt svårigheter att bygga upp bärkraftiga enheter för jord- och skogsbruk. Som påpekats i vårt yttrande över betänkandet "Jaktmarker" försvåras fastighetsrationaliseringen av bristen på markutbud. Det är av intresse både från allmän och enskild synpunkt att de negativa konsekvenserna av den splittrade fastighetsindelningen minskar. Från allmän synpunkt är en uppbyggnad av bärkraftiga enheter det på lång sikt mest fördelaktiga alternativet. Beredningen anser att älgjakten och jakten efter annat klövvilt än rådjur som regel bör bedrivas som en gemensam angelägenhet utan hänsyn till fastighetsgränserna inom jaktvårdsområdet. I vårt län och i de övriga norrlandslänen tillämpas en sådan ordning för den helt övervägande andelen av arealen. Bildandet av ett jaktvårdsområde medför därigenom utan tvivel en sådan förbättring för den enskilde med litet markinnehav att i många fall rätten till jakt av honom uppfattas som det värdefullaste med fastigheten. Markens användning för skogsproduktion blir av sekundär betydelse. Förutsättningarna för att fastigheten kommer att bli tillgänglig för fastighetsrationalisering försämrats. Beredningens förslag kommer därför med all sannolikhet att medföra att den från allmän synpunkt angelägna rationaliseringen av fastighetsstrukturen motverkas. Länsstyrelsen anser det därför som angeläget att en sådan ordning tillskapas, att man i samband med jaktvårdsområdesbildning kan besluta om inlösen av den jakträtt, som är förenad med ur storleks- eller arronderingssynpunkt för jakt klart olämpliga fastigheter.

Rätten till jakt är många gånger en faktor som försvårar genomförandet av angelägna rationaliseringar vare sig jaktvårdsområde finns eller ej. Beredningen har inte haft att diskutera jakträttens anknytning till markägandet. Länsstyrelsen vill ändå, som ett alternativ till det ovan nämnda, peka på att om möjlighet tillskapas att i angelägna fall skilja jakträtt från äganderätt till mark skulle rationaliseringsverksamheten underlättas. Den som avstår mark skulle exempelvis kunna behålla jakträtten under sin livstid.

1.26 Stiftsnämnden i Göteborgs stift: Stiftsnämnden finner förslaget i sak väl motiverat, men anser att alltför liten hänsyn tagits till de förhållanden med jaktupplåtelse som föreligger och som bedöms få än större betydelse allteftersom värdet på jaktutövningen stiger.

1.27 Länsstyrelsen i Hallands län: — — — Länsstyrelsen har förståelse för önskemålet om en snar lösning av jaktvårdsområdesfrågan och vill i och för sig inte motsätta sig en delreform. Lämpligheten av att på sätt som skett särbehandla jaktvårdsområdesfrågan kan dock ifrågasättas. Enligt länsstyrelsens bedömning kan nämligen ett genomförande av förslaget i vissa delar komma att föregripa en senare prövning av de övriga frågor som ingår i beredningens uppdrag.

1.28 Statens lantmäteriverk: Förslagen rörande fiskevårdsområden och jaktvårdsområden är utformade som fristående lagar, avseende både etablering och förvaltning. Någon lagteknisk samordning uppnås alltså i huvudsak inte. När det gäller innehållet kan man konstatera att SFL (lagen om förvaltning av samfälligheter) i viss grad tjänat som förebild beträffande förvaltningsbestämmelserna. På många punkter är emellertid lösningarna olika. När det gäller reglerna om etablering av fastighetssamverkan är frånvaron av ett samlat synsätt påtaglig. Detta gäller bl a procedurfrågorna och sättet att säkerställa behövlig koppling mellan samhällsplaneringen och besluten om samverkansetablering. Dessa frågor berör LMV något närmare i det följande.

Samhällsplaneringen har allmänt sett byggts ut väsentligt under senare år. Denna utveckling fortsätter. Beslut om fastighetssamverkan måste uppenbarligen kopplas till ställningstagandena i samhällsplaneringen på ett effektivt och praktiskt sätt. Det har i många sammanhang när det gäller markanvändningsfrågor m m visat sig ändamålsenligt att upprätthålla en funktionell och organisatorisk åtskillnad mellan planering och genomförande. — — —

— — — Trots att lagstiftning om jaktvårdsområden har funnits i 40 år täcker jaktvårdsområdena bara 20 % av den jaktbara arealen. I betänkandet framhålls att en ökad jaktvårdsområdesbildning är i högsta grad angelägen för att undanröja det hinder ägosplittringen utgör för jakten och viltvården i övrigt. I det förra betänkandet om jaktlagstiftningen diskuterades också tanken på en obligatorisk indelning av landets jaktmark i jaktvårdsområden, en tanke som LMV anslöt sig till mot bakgrund av vad som framgick om målsättningen med lagstiftningen. Om syftet är att få till stånd jaktvårdsområden i väsentligt högre grad än för närvarande anser LMV det fortfarande tveksamt om de föreslagna reglerna — — — kommer att kunna ge åsyftat resultat.

1.29 Länsstyrelsen i Södermanlands län: Behov av former för samverkan över fastighetsgränser finns i olika avseenden. Fastighetsbildningsmyndigheterna har stor erfarenhet av samverkansfrågor i skilda sammanhang genom den roll dessa myndigheter har vid inrättande av gemensamhetsanläggningar, gemensamhetsskog, vägföreningar och vid bildande av fiske- och jaktvårdsområden. Det är vidare värdefullt att lagstiftningen angående dessa olika typer av samverkan byggs upp enligt ett enhetligt mönster.

Det torde således vara lämpligt, att utforma bestämmelserna om inrättande av jaktvårdsområde på likartat sätt som gäller för inrättande av gemensamhetsanläggning enligt anläggningslagen, varigenom fastighets-

bildningsmyndighet och inte som hittills länsstyrelse skulle komma att handlägga dessa ärenden. En förutsättning för en sådan ordning måste givetvis vara, att länsstyrelsen i sin egenskap av tillsynsmyndighet över jakt- och viltvård på något sätt deltar i förrättningshandläggningen (ex i form av sakkunnigt biträde, jfr 4 kap 34 § fastighetsbildningslagen och 19 § anläggningslagen. Eventuellt kunde föreskrivas att sådant sakkunnigt biträde alltid skall anlitas vid inrättande av jaktvårdsområde.

Länsstyrelsen anser, att förutsättningarna för en sådan ordning bör närmare utredas. I överensstämmelse härmed bör vidare övervägas om lagen om förvaltning av samfälligheter kan göras tillämplig även på jaktvårdsområden.

2 Bildande av jaktvårdsområde

2.1 Centralnämnden för fastighetsdata: Förfarandet. Länsstyrelsen och länsjaktvårdsorgan i Gävleborgs län har genomfört försök med att använda ADB-rutiner i förberedelsearbetet och genomförandet av förnyelse av jaktvårdsområden. — — —

Inom de koordinatregistrerade områdena finns möjligheter att förenkla arbetet vid handläggningen av jaktvårdsområdets tillkomst och förnyelse. Detta gäller både vid förberedelserna som görs av markägarna själva och/eller jaktvårdsorganisationerna samt vid fastställelseprövningen hos länsstyrelsen.

En erfarenhet från den nämnda försöksverksamheten är emellertid att länsstyrelserna endast undantagsvis har medel som kan användas för att utnyttja ADB-rutinerna. CFD anser att det bör skapas möjligheter för länsstyrelserna att utnyttja de nämnda ADB-rutinerna som visat sig medföra lägre kostnader och kortare handläggningsrutiner.

I 48 § fastighetsregisterkungörelsen (SFS 1974: 1059 omtryckt 1979: 11) anges att jaktvårdsområden får redovisas på registerkartan. — — — Registrering medför fördelar ur främst två synpunkter. För det första erhålls en officiell redovisning på fastighetsnivå. För det andra blir det också möjligt att på ett enkelt och billigt sätt erhålla en förteckning över de delägande fastigheterna för varje jaktvårdsområde.

Uppgifterna i registret måste hållas aktuella sedan jaktvårdsområdet bildats. Detta kan ske genom att anvisningsvägen regleras så att avisering av förändringar sker till fastighetsregistermyndigheten. Konstruktionen att ändamålet för nybildade fastigheter styr medlemskap i jaktvårdsområdet gör att omfattningen av aviseringen blir liten.

En redovisning av jaktvårdsområdena i fastighetsregistret kräver en justering av fastighetsregisterkungörelsen. I 25 och 42 §§ skall jaktvårdsområden tilläggas.

2.2 Kammarkollegiet: Förfarandet. Beredningen uttalar i betänkandet (s 106) — med hänvisning till kammarkollegiets yttrande över jaktmarksutredningens förslag — att samfällighet bör kunna ingå i jaktvårdsområde. — — —

— — — I betänkandet lämnas inga anvisningar beträffande röstetalsberäkning för samfällighet. — — —

Enligt 4 § lagen (1938: 274) om rätt till jakt får delägare i samfällighet endast för egna behov utöva jakträtt på samfälligheten. För upplåtelse av jakträtten fordras i princip enighet bland delägarna. Möjlighet till upplå-

telser genom majoritetsbeslut beträffande samfällighet finns dock vid delägareförvaltning eller föreningsförvaltning enligt lagen (1973: 1150) om förvaltning av samfälligheter (12, 49 och 51 §§). Angivna bestämmelser skulle kunna tala för att man i princip bör beräkna endast en röst för samfällighet som intas i jaktvårdsområde. Det är dock tveksamt om en sådan rösttalsberäkning alltid är lämplig. Om samfälligheten är gemensam för alla eller en del av fastigheterna inom jaktvårdsområdet kan sålunda konflikt uppkomma med den eljest gällande grundsatsen att den som äger flera fastigheter inom området endast skall ha en röst. Det kan också diskuteras om resultatet av rösttalsberäkningen blir helt tillfredsställande i fråga om fastigheter med gemensam ägovidd men med olika ägare. Frågan bör enligt kollegiets mening ytterligare övervägas.

— — — Det verkar — — — naturligare att styrelsen utses och stadgarna i sina detaljer antas vid den första jaktstämman inom området. Under förberedelse- och förrättningsförfarandet bör däremot — liksom för närvarande — vissa grundläggande regler bli för jaktutövningen och viltvården behandlas, varjämte en interimsstyrelse bör kunna utses. — — — Mot förslaget att länsstyrelsen skall besluta om bildandet av jaktvårdsområde bör intet vara att erinra. Om stadgarnas antagande finnes böra förbehållas den första jaktstämman, bör länsstyrelsens beslut i vart fall innefatta att grundregler för området fastställs.

2.3 Lantbruksstyrelsen: Förfarandet — — — Enligt beredningens mening är det tillräckligt om vederbörande kommun ges rätt att initiera till områdesbildning. Lantbruksstyrelsen anser i likhet med lantbruksnämnden i Västerbottens län det — mot bakgrund av länsstyrelsernas handläggning av jaktfrågorna — vara mera befogat att ansvaret härför läggs på länsstyrelsen. Kommun och andra officiella organ har därmed möjlighet att till länsstyrelsen framställa önskemål om officialinitiativ.

2.4 Skogsstyrelsen: Villkoren för bildande. Beredningens förslag beträffande majoritetskrav vid bildande av jaktvårdsområde är med hänsyn till betänkandets huvudsyfte väl avvägt. (5 §).

2.5 Statens naturvårdsverk: Villkoren för bildande. Den koppling mellan kränkning av enskild rätt (11 § jaktlagen) och fastighetsägare med ideella betänkligheter (41 § jaktstadgan) som finns i gällande bestämmelser försvinner i föreslagen ny lag. Det förhållande att huvudsakliga regler för avlysning av jakt tas in som en passus i områdets stadgar är enligt verkets förmenande helt otillfredsställande och kan förväntas leda till svårigheter att samla tillräcklig majoritet för bildande av jaktvårdsområde. Det antyder närmare att sådan avlysning ej är fråga om enskild rätt utan en fråga för jaktstämmas avgörande. — — —

För fastighet som förvärvats för naturvårdsändamål kan det ofta dröja flera år innan förordnande enligt NVL meddelas. Det är därvid nödvändigt att möjlighet föreligger att om behov av vetenskapliga eller andra skäl föreligger kunna undanta sådan fastighet från jakt.

Verket har inte något att erinra mot den modifiering av opinionsvillkoret som skett. Dock anser verket att undantaget som får ske när särskilda skäl föreligger är något vagt utformat samt motiverat och föreslår att detta görs avhängigt anvisningar eller kopplas till ett officialinitiativ (se även 13 §).

Förfarandet. 13 § — — — Officialinitiativ tillämpas regelmässigt restriktivt och sparsamt. Exempel på fall där det kan tänkas utnyttjat är när en

ansökan uteblir p. g. a. bristande kunskap, rädsla för personliga insatser och kostnader eller att jakten och faunavärden genom alltför komplicerade förhållanden sedan länge förlorat sitt värde och nyttan ter sig avlägsen. I sådana fall kan jaktvårdsområde med framgång bildas genom ett officiell-initiativ. Förutom kommun bör även länsstyrelse ges dylik initiativrätt. — — —

14 §. — — — Punkten 1 bör — — — utformas så att förslaget avser *området markerat på karta* samt de fastigheter och fastighetsdelar det består av. — — — Beträffande förteckning över medlemmar enligt punkt 3 kan sådan bli mycket betungande att upprätta och eventuella brister på formella grunder äventyra ett genomförande. Dock kan det vara av stort värde för delägarna att veta hur många och vilka personer som kan förväntas bli medlemmar med stöd av 22 §. En rätt att deltaga och yttra sig vid eventuell förrättning rörande områdesbildning torde eljest kunna bevakas genom delägaren eller indirekt genom att efter anmälan av delägare förteckna *kända* presumtiva medlemmar. — — —

15 §. Normalt torde vara att länsstyrelsen först prövar om områdesbildning kan ske på basis av ansökningshandlingarna eller efter viss komplettering av dessa och därefter tar ställning till frågan om förordnande av förrättningsman. De båda styckena bör därför innehållsmässigt byta plats.

2.6 Domänverket: Villkoren för bildande. Domänverket har inget att erinra mot att majoritetskravet vid bildande av jaktvårdsområde sänks i enlighet med beredningens förslag. Tillsammans med föreslagen avveckling av det obligatoriska förrättningsförfarande, som nu tillämpas, torde sänkt majoritetskrav medföra en förenkling som påskyndar och främjar jaktvårdsområdesbildning.

2.7 Hovrätten för övre Norrland: Villkor för bildande. Den föreslagna lagstiftningen innehåller en rad bestämmelser, som syftar till att åstadkomma en rimlig avvägning mellan enskilda intressen och allmänna jaktvårdsintressen. Av 5 § framgår t. ex. att en tredjedel av berörda fastighetsägare kan tvingas in i jaktvårdsområdet mot sin vilja. Den föreslagna bestämmelsen i 4 § 2 p kan knappast anses vara i samklang med dessa tankegångar. Över huvud taget är innebörden av den föreslagna bestämmelsen om att enskild rätt inte får kränkas oklar och inte heller ger beredningens överväganden någon ledning för tolkningen. Syftet med motsvarande bestämmelse i nu gällande lagstiftning — 11 § jaktlagen — uppges bl. a. ha varit att förhindra att stadgarna för området skulle komma att kränka enskild rätt (jfr Bouveng, Jakträtt och viltvård, 1956, s. 45 ff). Också stadgarna kan emellertid såväl enligt nu gällande lag som enligt lagförslaget komma att innehålla bestämmelser, som medför att enskilda intressen får vika för åstadkommande av en lämplig jaktutövning och tillfredsställande viltvård. Enligt hovrättens mening borde 4 § 2 p ge uttryck för tanken att stadgarna för området inte får strida mot lagen om jaktvårdsområden eller annan författning samt att inte heller i övrigt tillkomsten av området får otillbörligen kränka enskild rätt. Möjligen kunde det vara tillfyllest att — med slopande av 4 § 2 p — intaga en bestämmelse i 24 § lagförslaget motsvarande 30 § andra stycket lagen (1976: 997) om vattenförbund att stadgarna inte får innehålla föreskrift som strider mot den nu ifrågakvarande lagen eller annan författning.

2.8 Kammarrätten i Sundsvall: Villkoren för bildande. I likhet med beredningen anser kammarrätten att opinionsvillkoret även i fortsättningen bör

innefatta ett precist angivet majoritetskrav och att majoritetsberäkningen bör ske på samma sätt oberoende av hur bildandefrågan handläggs. Kammarrätten saknar anledning till erinran mot det föreslagna majoritetsvillkoret eftersom detta allmänt synes ha ansetts tillräckligt för att möjliggöra praktiskt samarbete i jaktvårdsområdets form. — — —

Förfarandet. Beredningen har föreslagit att reglerna om bildande av jaktvårdsområde skall utformas så att sammanträde inför av länsstyrelsen förordnad förrättningsman skulle bli betydligt vanligare förekommande inslag i förfarandet än vad jaktmarksutredningen tänkt sig i sitt förslag. Vad beredningen anför i denna del (s 96) vill kammarrätten biträda. När det gäller att åstadkomma en samverkan mellan ett ofta stort antal fastighetsägare, bland vilka viljorna och meningarna kan vara vitt spridda beträffande både väsentliga och mindre väsentliga frågor, bör ett förrättningsförfarande vara överlägset ett skriftligt förfarande. Vad angår förfarandet i övrigt förefaller beredningens motivering (s 99) till att fastighetsägarnas beslut på sammanträde, vederbörligen protokollfört av förrättningsmannen, skulle ersättas av ett utlåtande av förrättningsmannen ganska dunkel. Beredningen talar för övrigt (s 100) om fastighetsägarnas beslut och det förhåller sig ju också så att förrättningsmannens utlåtande i det absolut övervägande antalet fall inte skulle innebära något annat än en registrering av utfallet av omröstningen. Emellertid vill kammarrätten inte motsätta sig den föreslagna förändringen främst med hänsyn till att den innebär en anpassning till vad som nu gäller beträffande förfarandet vid bildande av fiskevårdsområden. Beredningen har vidare föreslagit att i de fall då länsstyrelsen väljer att fatta beslut om bildande av jaktvårdsområde utan föregående förrättning något påminnelseförfarande före beslutet inte skall förekomma. Kammarrätten ifrågasätter lämpligheten av denna ordning. Med hänsyn till att länsstyrelsen kan komma att fatta beslut utan förrättning i vissa fall då fullständig enighet inte råder mellan delägarna måste ett förfarande, genom vilket delägarna bereds tillfälle inkomma med sina erinringar, fylla en viktig funktion. Delägarna kan på så sätt få tillfälle att framföra sina synpunkter redan hos länsstyrelsen vilket i sin tur kan motverka onödiga överklaganden. Exempelvis kan föreskrivas att länsstyrelsen har att bereda delägarna tillfälle att inkomma med erinringar mot det inkomna förslaget om det inte framstår som onödigt, vilket torde vara fallet vid fullständig enighet mellan delägarna.

17 §. Vad beredningen anför (s. 126) om att en ofullständighet i ansökan, som medfört att någon nyttjanderättshavare inte blivit kallad till förrättningen, inte bör betraktas som hinder mot handläggningen synes ändamålsenligt. Föreskrifterna om kallelse och delgivning bör i konsekvens härmed avse alla ägare till mark, som enligt förslaget skall ingå i området, samt i övrigt alla som kan bli medlemmar och som är kända.

Formuleringen "tid och plats där ansökningshandlingarna finns tillgängliga" bör omarbetas. Det bör föreskrivas att ansökningshandlingarna skall hållas tillgängliga på plats och under tid, som förrättningsmannen bestämmer, och att meddelande om vad som sålunda gäller skall intas i kallelsen.

2.9 Stiftsnämnden i Göteborg: Villkoren för bildande. Det av utredningen föreslagna preciserade majoritetskravet synes i sak riktigt. De föreslagna gränserna ger klar favör till ägare av mindre fastigheter, som bör ha mest att vinna på en samverkan, medan jaktbara, men måttligt stora fastigheter löper avgjord risk att komma på mellanhand.

Förfarandet. Bildande av jaktvårdsområde föreslås kunna ske efter an-

sökan av fastighetsägare eller kommun. Något starkare motiv för kommuner att ingripa i dessa frågor torde inte finnas, och möjligheten bör därför utgå i andra fall än då kommunen själv är fastighetsägare. Risken att bestämmelsen motverkar huvudsyftet att åstadkomma en frivillig samverkan mellan fastighetsägare är uppenbar, då den bär drag av hot om myndighetsingripande.

Slopandet av förrättningsvånget ger goda möjligheter till billig och okomplicerad handläggning av enklare fall, vilket måste hälsas med tillfredsställelse. En utveckling av förslaget till att gälla annan parallell lagstiftning bör undersökas.

2.10 Länsstyrelsen i Uppsala län: Villkoren för bildande. Den mest kontroversiella frågan i betänkandet torde vara den i förhållande till nuvarande lagstiftning – men i överensstämmelse med jaktmarksutredningens förslag – föreslagna sänkningen av majoritetskravet vid bildande av jaktvårdsområde. Som framhållits i länsstyrelsens ovannämnda yttrande den 18 december 1975 bör jaktvårdsområdes tillkomst och bestånd i största möjliga utsträckning bygga på frivillig samverkan. Ett visst tvång mot markägarna torde dock vara ofrånkomligt om man vill möjliggöra bildande av jaktvårdsområden i önskvärd omfattning. Enligt länsstyrelsens mening får de av beredningen föreslagna majoritetskraven anses väl avvägda. — — —

Förfarandet. Vid förrättning för bildande av jaktvårdsområde bör det enligt länsstyrelsens uppfattning åligga förrättningsmannen att aktivt medverka till att jaktvårdsområdet blir juridisk person. Såvitt länsstyrelsen kan bedöma bör reglerna om föreningsförvaltning i lagen om samfällighetsföreningar vara ägnade att ge den erforderliga regleringen. Härigenom kan jaktvårdsområde också enkelt tas in i det redan etablerade samfällighetsföreningsregistret hos länsstyrelsen.

2.11 Länsstyrelsen i Östergötlands län: Villkoren för bildande. — — — Förslaget om sänkning av majoritetskravet från 3/4 till 2/3 av antalet delägare och från 3/4 av arealen till 1/2 har utförligt motiverats i jaktmarksutredningens betänkande "Jaktmarker" och godtas av länsstyrelsen. Mot bakgrund av de erfarenheter som finns från bestående jaktvårdsområden och som redovisas i betänkandet bedömer länsstyrelsen den av beredningen föreslagna majoriteten tillräcklig.

2.12 Länsstyrelsen i Kronobergs län: Villkoren för bildande. Vi anser beredningens förslag om en allmän regel som innebär att en aktuell områdesbildning inte bör tillåtas om den försvårar framtida områdesbildning bättre än en obligatorisk plan över indelning av länet i jaktvårdsområden. Regeln torde dock medföra att länsstyrelsen på ett överskådligt sätt måste ha överblick över bildade jaktvårdsområden. Härför vore lämpligt om bildade jaktvårdsområden redovisades på den ajourförda fastighetskartan. Ett sådant system skulle också underlätta för jaktvårdsområdet att, såsom föreslagits, följa förändringar i fastighetsindelningen inom jaktvårdsområdet.

Erfarenhetsmässigt anser vi att en sänkning av majoritetstalen inte bör inge några betänkligheter. Med hänsyn härtill samt motiven som redovisats för ökad områdesbildning anser vi att de föreslagna opinionsvillkoren bör genomföras.

Förfarandet. Beredningen har föreslagit att länsstyrelsen bör få möjlighet att antingen ta upp frågan om bildande av jaktvårdsområde till omedelbar prövning eller förordna förrättningsman för aktuellt ändamål. Vi anser

en sådan bestämmelse välmotiverad och kan härvid nämna att i flera fall har vid nybildning av jaktvårdsområde endast en markägare motsatt sig bildandet, varför den kostsamma och tidsödande förrättningsproceduren måst tillgripas innan jaktvårdsområdet kommit till stånd. En sådan till synes onödig omgång kan förhindras om länsstyrelsen tillerkännes nämnda valmöjlighet.

— — — I sitt yttrande över jaktmarksutredningens betänkande anförde länsstyrelsen att det från effektivitetssynpunkt vore fördelaktigt om fastighetsutredning ombesörjdes av eller godkändes av fastighetsbildningsmyndigheten. Med hänsyn till de brister som förelegat vid ny- och ombildning av jaktvårdsområden i de fall fastighetsutredning inte utförts av lantmäteriteknisk personal är vi inte beredda att frångå vårt ställningstagande i denna fråga. Till grund för upprättandet av delägarförteckningen måste enligt vår mening ligga den ajourförda ekonomiska kartan samt inskrivningsmyndighetens uppgifter om ägareförhållandena. Uppgifterna som kan erhållas från länsstyrelsens dataenhet bör i första hand ses som ett komplement till inskrivningsmyndighetens register men torde även vara vägledande vid avgörandet av frågan om en viss fastighet klassas som jordbruksfastighet eller annan fastighet. Det bör dock påpekas att i icke koordinatregistrerade län torde användningen av dataenhetens register vara av mindre värde eftersom någon urskiljning av fastigheter inom ett tilltänkt område inte kan ske såvida inte området omfattar en hel församling. Det torde därför i många fall vara enklare att direkt hämta uppgifterna från fastighetstaxeringslängderna.

Om inte en föreskrift meddelas att delägarförteckningen skall vara upprättad eller granskad av lantmäteriteknisk personal kommer detta arbete att åvila länsstyrelsen vid handläggningen av ärendet om bildandet av jaktvårdsområdet. Vi är dock medvetna om att kravet på av lantmäteriteknisk personal upprättad eller granskad delägarförteckning borde kunna frångås om det tilltänkta jaktvårdsområdet skall bestå av endast ett fåtal fastigheter. Vi vill därför föreslå att ansökan om bildande av jaktvårdsområde skall, såvida länsstyrelsen inte bestämmer annat, vara åtföljd av delägarförteckning som uppgjorts eller granskats av lantmäteriteknisk personal.

2.13 Länsstyrelsen i Kristianstads län: Förfarandet. Liksom Skånska Jägarsällskapet ifrågasätter länsstyrelsen nödvändigheten av att till ansökan om bildande av jaktvårdsområde behöva foga förteckning över samtliga personer som kan få bli medlemmar i området. Bland annat kan det ibland råda viss oklarhet beträffande jaktarrenden. Vidare bör kallelseförfarandet i fråga om förrättningsammansråde tydligt framgå av lagtexten. Formuleringen av 17 § i förslaget till ny lag innebär att delgivningslagen här skall tillämpas. Emellertid torde det i praktiken bli svårt att avgöra om man skall kunna använda s. k. kungörelsedelgivning enligt delgivningslagen i stället för personlig delgivning. Hänvisningen till sistnämnda lag bör lämpligen ersättas med ett klart angivande vilka krav på underrättelse om sammanträde som skall ställas. Härvid bör som minimum gälla att annonsering i ortspressen måste ske i god tid före sammanträdet.

2.14 Länsstyrelsen i Hallands län: Förfarandet. Enligt förslaget skall ansökningshandlingarna bl. a. innehålla en arrendatorförteckning. Denna föreskrift synes onödig med hänsyn till att endast markägare föreslås få bestämmanderätt i fråga om områdesbildning. Föreskriften bör enligt länsstyrelsens mening därför kunna utgå.

I samband med genomförandet av delreformen bör även övervägas föreskrifter om registreringsförfarande och aktförvaring i likhet med vad som gäller beträffande fiskevårdsområden.

2.15 Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län: Villkoren för bildande. — — — I betänkandet (sid 106) framhålls att utöver vanliga fastigheter bör även samfälligheter kunna ingå i jaktvårdsområde. Länsstyrelsen tillstyrker detta, eftersom mossar och myrar, som kan vara stora och viltrika, ofta ägs av flera fastigheter gemensamt. De problem som är förknippade med att låta samfälligheter, som nästan aldrig står under särskild förvaltning, ingå i jaktvårdsområden har dock inte berörts av utredningen. Frågor om deläggande, kallelse, rösträtt m. m. beträffande samfälligheter bör därför utredas närmare. Därvid är 4 § jaktlagen av intresse.

— — — De föreslagna ändringarna i majoritetskravet tillstyrkes då därigenom en samordnad jaktutövning och andra åtgärder som främjar viltvården kan underlättas. Eftersom förutsättningarna för ett väl fungerande samarbete inom jaktvårdsområden torde vara mindre ju lägre majoritetstal som området bildas med anser länsstyrelsen dock att det under lagstiftningsarbetet klart bör påpekas att jaktvårdsområden i första hand bör bildas genom helt frivilliga överenskommelser.

Förfarandet. — — — Även om beredningen inte föreslår att det skall vara villkor för bildande av jaktvårdsområde att det sker i enlighet med uppgjorda planer, ställs ökade krav på planmässighet då jaktvårdsområden bildas. Det måste därför betraktas som en brist att förslaget inte innehåller bestämmelser om att jaktvårdsområdet, sedan beslut därom fattats, skall redovisas på karta, exempelvis den ajourförda fastighetskartan (ekonomiska kartan). Detta bl. a. med hänsyn till att området skall ha en sådan avgränsning att det inte kan antas försvåra framtida områdesbildning för angränsande marker.

2.16 Länsstyrelsen i Älvsborgs län: Villkoren för bildande. Enligt länsstyrelsens mening kan — — — den föreslagna undantagsregeln från majoritetskravet leda till visst godtycke och minska utsikterna till positivt samarbete mellan fastighetsägarna. Länsstyrelsen avstyrker därför den föreslagna undantagsregeln.

Förfarandet. Erfarenheten visar att delägarförteckning och kartmaterial i ärenden om bildande av jaktvårdsområden ofta är behäftade med felaktigheter. Det är därför av stor vikt att delägarförteckning och karta upprättas av fastighetssakkunnig. 14 § bör kompletteras i detta hänseende.

2.17 Länsstyrelsen i Skaraborgs län: Villkoren för bildande. I länsstyrelsens yttrande över jaktmarksutredningens förslag tillstyrktes förslaget om att upprätta en plan för länens indelning i jaktvårdsområden vilken dock inte borde vara bindande. Länsstyrelsen vidhåller att en sådan plan skulle vara av värde, dels som ledning vid bildande av jaktvårdsområden, dels troligen utgöra ett incitament till områdesbildning.

Beredningen har föreslagit att även fortsättningsvis skall ställas krav på viss bestämd majoritet bland delägarna för bildande av jaktvårdsområde. Även om förslaget skiljer sig från sättet att reglera samma fråga i liknande lagstiftning, ansluter sig länsstyrelsen till beredningens förslag. Den föreslagna majoritetsregeln utesluter ett moment av subjektiv värdering och torde uppfattas som mera tillfredsställande ur rättssäkerhetssynpunkt.

Förfarandet. Länsstyrelsen vill understryka vikten av att en korrekt

förteckning över fastigheterna inom ett planerat jaktvårdsområde tas fram som underlag för arbetet med områdesbildningen. I många fall, särskilt när det gäller mindre områden, kan bildande av jaktvårdsområden ske efter frivillig överenskommelse. Det innebär fördelar ur bl. a. kostnadssynpunkt och bättre möjligheter att uppnå ett gott samarbete inom området. Detta enkla och i många fall lämpliga förfarande förutsätter, mot bakgrund av länsstyrelsens erfarenheter, att fastighetsförteckning och karta tas fram under medverkan av lantmäterisakkunnig personal. Länsstyrelsen anser frågan vara av sådan vikt att föreskrift om detta borde ingå i författningstext.

Förekomsten av samfälligheter och av dödsbon ägda fastigheter kan innebära svårigheter vid områdesbildning och tillämpningsproblem vid områdesförvaltning. Betr. delgivning med och rätt att företräda sådana subjekt torde dock inte vara motiverat med särregler i detta sammanhang. Länsstyrelsen anser det däremot påkallat att i vart fall i motivuttalande lämna vägledning för behandlingen av samfälligheter vid röstning m. m.

2.18 Länsstyrelsen i Värmlands län: Villkoren för bildande. I likhet med beredningen anser länsstyrelsen det mest lämpligt att bildande av ett jaktvårdsområde görs beroende av att ett precist angivet majoritetskrav är uppfyllt. De föreslagna majoritetstalen är härvidlag väl avvägda.

Den möjlighet förslaget ger att bilda jaktvårdsområde även om de angivna majoritetstalen inte är uppfyllda om särskilda skäl föreligger bör tillämpas restriktivt.

Förfarandet. Enligt punkt 3 skall ansökningshandlingarna innehålla förteckning över de personer som enligt 3 § andra stycket får bli medlemmar i området. Av specialmotiveringen till förslaget i denna del framgår att kraven bör kunna ställas lägre beträffande denna förteckning än när det gäller delägarförteckningen. Länsstyrelsen, som delar den uppfattning som beredningen sålunda gett uttryck för, anser att författningstexten bör anpassas efter detta förhållande.

2.19 Länsstyrelsen i Jämtlands län: Villkoren för bildande. Länsstyrelsen är i likhet med beredningen inte beredd att ställa villkor att bildande av jaktvårdsområden skall ske enligt upprättade planer. Om detta villkor hade ställts föreligger risk att det hämmat intresset för att bilda områden. Strävan bör främst vara att få en positiv samverkan mellan delägarna inom ett område samt att finna en avgränsning som är naturlig inte bara för det aktuella området utan även också för framtida områden på anslutande marker.

Länsstyrelsen tillstyrker beredningens förslag om ett i förhållande till vad som f. n. gäller sänkt majoritetskrav.

Förfarandet. Från rättssäkerhetssynpunkt m. m. måste det anses som angeläget att de fastighetsrättsliga frågorna blir tillräckligt genomarbetade i samband med utom annat bildandet av området. Det är härvid av största vikt att den av länsstyrelsen förordnade förrättningsmannen besitter tillräckliga kunskaper i fastighetsrätt. Härigenom garanteras kvaliteten i de handlingar som ligger till grund för förrättningen och som senare länsstyrelsen har att grunda sitt beslut på. Speciellt viktigt blir detta när länsstyrelsen fattar beslut utan föregående förrättning. Kravet bör här vara att nödvändig fastighetsutredning för områdesbildningen verkställs av person med tillfyllest insikt i fastighetsrättsliga frågor. Detta kompetenskrav bör enligt länsstyrelsens mening tas in i den föreslagna lagen, om förslaget i

denna del accepteras. Det av utredningen framförda förslaget till datamaskinell framtagning av fastighetsförteckningar kan i dagsläget aldrig ersätta den nödvändiga fastighetsutredning som måste ske av expertis.

Länsstyrelsen ifrågasätter emellertid om någon större fördel erhålles genom den ökade möjligheten att undvara förrättning. Erfarenhetsmässigt har kunnat konstateras vid handläggningen av förrättningar för bildande av jaktvårdsområden att fastighetsägare som varit emot bildandet i regel inte haft samma möjlighet som ja-sägarna att på ett tidigt stadium informera sig om planerna för områdesbildningen. Förrättnings-sammanträdet är många gånger det första tillfället som dessa erhåller en djupare kunskap om förslaget till jaktvårdsområde. Dessutom har förrättnings-sammanträdet även en betydelsefull informativ uppgift för samtliga berörda fastighetsägare. Länsstyrelsen förordar därför i första hand att gällande bestämmelser i denna del bibehålls.

2.20 Länsstyrelsen i Norrbottens län: Villkoren för bildande. I länsstyrelsens yttrande över jaktmarksutredningens betänkande SOU 1974: 80 ansåg länsstyrelsen det vara angeläget att få till stånd en indelning av mark av jaktlig betydelse i ändamålsenliga och tillräckligt stora enheter som medgav att en meningsfull jakt- och viltvård kunde bedrivas på enheterna. Bakgrunden för länsstyrelsens uppfattning var den äganderättsstruktur som råder inom vissa delar av länet. Genom landsbygdens avfolkning kommer markägare antingen de ensamma äger en fastighet eller är dödsbodelägare att fjärmas från den direkta kontakten med jakt- och viltvård. Farhågor att gå miste om den personliga ägande- och bestämmanderätten över marken kan då verka hämmande på viljan att medverka till bildande av jaktvårdsområden på en avlägsen fäderneort. Mot bakgrund härav är beredningens förslag om sänkt majoritetskrav vid bildande av jaktvårdsområden ett viktigt steg i strävandena att komma till rätta med den ägosplittring som nu är rådande. Länsstyrelsen tillstyrker därför de föreslagna majoritetskraven.

Förfarandet. — — — Att ansöka om bildande av ett jaktvårdsområde kommer därför att kräva ett betydande mått av arbete från fastighetsägarnas sida. Det torde inte så sällan komma att medföra svårigheter på grund av oenighet inom området, bristande administrativ rutin m. m. för fastighetsägarna att åstadkomma godtagbara ansökningar. Länsstyrelsen vill därför ifrågasätta om inte en möjlighet bör ges i lagen att få en förrättningsman förordnad att handlägga frågan om bildande av jaktvårdsområde utan att samtidigt behöva inge de föreslagna ansökningshandlingarna.

— — — Enligt de nuvarande reglerna ska förrättningsmannen visa att kallelse har avsänts till berörda personer i rekommenderat brev. Därutöver ska annonsering ske i ortspressen. Länsstyrelsen har inte upplevt att någon rättsförlust eller nackdel i övrigt uppkommit genom de nuvarande kallelse-reglerna. Länsstyrelsen föreslår därför att de nuvarande kallelse-reglerna behålls.

2.21 Riksåklagaren: Villkoren för bildande. I lagstiftning angående andra samfälligheter — anläggningslagen (1973: 1149) och lagen (1976: 997) om vattenförbund — har i stället för ett preciserat majoritetskrav föreskrivits ett opinionsvillkor, varvid bildningen inte får ske om sakägarna mera allmänt motsätter sig åtgärden. Fiskevattensutredningen har även föreslagit ett allmänt opinionsvillkor i sitt förslag till lag om fiskevårdsområden. Det kan ifrågasättas om beredningen i sitt förslag anfört bärande skäl för

att i detta avseende särskilja bildandet av jaktvårdsområden från bildandet av andra likartade samfälligheter. Jakträtten är emellertid en integrerande del av äganderätten till fast egendom. Sambandet mellan äganderätt och jakträtt har en stark historisk förankring. Det har därför fallit sig naturligt att ställa höga majoritetskrav för bildande av jaktvårdsområden. På grund härav kan jag biträda beredningens förslag att i stället för att införa ett allmänt opinionsvillkor sänka majoritetskravet till det nu föreslagna för att underlätta bildandet av jaktvårdsområden. Det torde emellertid kunna förutsättas att en framtida lagstiftning på området kommer att utformas i enlighet med de principer som gäller för bildandet av tidigare berörda samfälligheter.

2.22 Statskontoret: Villkoren för bildande. 4 § punkt 1 bör lyda: . . . området med hänsyn till det allmänna naturvårdsintresset är varaktigt lämpat för sitt ändamål.

Motivering: Att jaktvårdsintresset bör vara inordnat i det allmänna naturvårdsintresset bör klart framgå på en framträdande plats i lagtexten. Statskontoret vill i detta sammanhang erinra om jaktmarksutredningens uttalande (SOU 1974: 80 sid 65): "Vården av viltstammarna är i grunden en för alla medborgare gemensam naturvårdsuppgift som skall vara samordnad med övrig naturvård. Jakten skall så långt möjligt formas till ett verksamt medel i vården av viltstammarna och inordnas i den allmänna naturvården."

Förfarandet. 18 § 2:a stycket bör lyda: Råder osäkerhet om avgränsningen av viss mark som skall ingå i området, skall marken ha den avgränsning som förrättningsmannen bestämmer sedan de närvarande har fått yttra sig i frågan.

Motivering: Det är inte bara själva arealen av området som är av betydelse utan hela avgränsningslinjen mellan en del av en fastighet som t. ex. är bevuxen med skog (och skall ingå i jaktvårdsområdet) och en del av fastigheten som t. ex. är bebyggd (och inte skall ingå i detta område). Så snart avgränsningslinjen är beslutad, är arealen inte en bedömnings sak utan ett faktum. Arealen bör inte bestämmas efter ett antal personers skattning, utan den bör, med för ändamålet avpassad noggrannhet, mätas på karta.

2.23 Svenska jägareförbundet: Villkoren för bildande. 5 §. Svenska jägareförbundet tillstyrker sänkningen av majoritetskraven och finner att de majoritetskrav som föreslagits kommer att innebära en ökad jaktvårdsområdesbildning, vilket som ovan anförts är önskvärt ur alla synvinklar.

Vad avser undantagsbestämmelsen i sista meningen, innebärande att jaktvårdsområde, om särskilda skäl föreligger, får bildas även om de föreslagna majoritetskraven inte är helt uppfyllda, finner jägareförbundet denna äventyrlig. Av motiveringen framgår emellertid att bestämmelsen skall tillämpas endast i verkliga undantagsfall och endast om vissa särskilt angivna omständigheter föreligger. Bildande av jaktvårdsområde utan att de föreslagna majoritetskraven är uppfyllda skulle således vara mycket sällan förekommande. Svenska jägareförbundet finner dock mot bakgrund av – dels att majoritetskraven sänkts, dels den osäkerhet som det kan komma att innebära med en bestämmelse om att majoritetskraven i vissa fall kan ytterligare underskridas, dels det fåtal fall där detta kan bli aktuellt och meningsfullt, dels de problem som lätt torde kunna uppstå inom de jaktvårdsområden som fastställts med mycket liten majoritet – att sista meningen i 5 § bör utgå.

7 §. Skrivningen "En fastighet som — — —" är enligt jägareförbundets mening olycklig, då det ofta torde vara fråga om flera fastigheter som tillsammans utgör en sådan enhet att den "lämpligen kan utgöra ett särskilt område för jakt och viltvård". Svenska jägareförbundet föreslår därför att uttrycket "En fastighet" bytes mot "Mark".

Förfarandet. 14 § 1. Enligt jägareförbundets mening bör anges vilken typ av karta som skall ingå i ansökningshandlingarna. I tämligen många fall har man vid ansökningar om bildande av jaktvårdsområde på vanliga topografiska kartor ungefärligen sökt lägga in jaktvårdsområdets gränser, vilket inte är tillfredsställande. Uttrycket "samt karta över området" bör därför bytas mot "samt ekonomisk eller annan karta, som visar fastighetsgränserna, med jaktvårdsområdets yttergränser inlagda".

Då värdet även av en ajourförd förteckning över jakträttsarrendatorer inom ett planerat jaktvårdsområde enligt Svenska jägareförbundets mening starkt kan ifrågasättas — jfr förbundets synpunkter vad beträffar 17 § — finner jägareförbundet att 14 § 3 bör utgå.

17 §. Svenska jägareförbundet finner — — — för sin del att endast markägarna inom det tilltänkta jaktvårdsområdet bör kallas till förrättningsammansammanträde. — — —

23 §. Svenska jägareförbundet finner — — — att bestämmelsen i 23 § andra stycket bör utformas så att det klart framgår att anmälan om jaktvårdsområdets styrelses sammansättning i initialskedet skall göras till länsstyrelsen men att det därefter åligger länsjaktvårdsföreningen att ajourhålla förteckning över styrelserna i länets jaktvårdsområden.

2.24 Skogsindustriernas samarbetsutskott: Villkoren för bildande. I lagförslaget (4 § 2.) anges bl. a. som villkor för att område skall få bildas att enskild rätt inte kränks. Detta är en central punkt i bolagens förhållande till jaktvårdsområdet som samverkansform. En förutsättning för bolagens positiva medverkan i bildande och administration av jvo är att viltvården och jaktutövningen kan förenas med markägarens markanvändning i övrigt — främst ett rationellt skogsbruk. Jakten skall därvid betraktas som en ekonomisk faktor att sammanvägas med markinnehavets övriga värden.

Om enskild rätt uppfattas som inskränkt i dessa avseenden föreligger en uppenbar risk att bolag och andra markägare med innehav, som med hänsyn till omfattning och övriga förutsättningar kan utgöra egna jaktenheter, föredrar att förvalta dessa utanför jaktvårdsområdes ram. Därmed kan inom stora delar av landet bildning resp. ombildning av jvo avsevärt komma att motverkas.

SISU delar beredningens uppfattning att i jämförelse med en mera allmän utformning av opinionsvillkor talar övervägande skäl för ett precist angivet majoritetskrav vid områdesbildning. Vi kan också acceptera det föreslagna majoritetskravet: 2/3 av fastighetsägarna företrädande sammanlagt minst hälften av områdets areal.

Om särskilda skäl föreligger får, enligt beredningen, området bildas även om dessa majoritetskrav inte är helt uppfyllda. Urkopplingen kan ifrågasättas men SISU accepterar förslaget med hänvisning till den restriktiva tillämpning som beredningen förutsätter i specialmotiveringen.

Förfarandet. 13 §. Ansökan om bildande av jvo skall enligt förslaget få göras även av en kommun. Denna rätt tillkommer självfallet kommunen som markägare inom ett tilltänkt område. Enligt vår uppfattning har tillräckliga skäl ej anförts för kommunens rätt att även i annat fall kunna uppträda som sökande.

14 §. I mom. 3. föreslås att ansökningshandlingarna skall innehålla förteckning över de personer som enligt 3 § andra stycket får bli medlemmar i området. Med hänsyn till arbetet att få fram en sådan förteckning och till svårigheten att hålla denna à jour vill vi ifrågasätta behovet av bestämmelsen.

17 §. I andra stycket föreslås att kallelse till sammanträde avseende områdesbildning skall delges den som kan bli medlem i området. Enligt SISUs uppfattning är i detta skede av områdesbildningen i första hand markägarna berörda, varför kallelsen bör kunna begränsas till denna kategori av blivande medlemmar.

2.25 Sveriges länsjaktvårdskonsulenters förening: Villkoren för bildande.

5 §. Erfarenheten talar för att ett sänkt majoritetskrav kan reducera arbetsinsatserna vid jvo-bildning betydligt utan att ett framtida gott samarbete inom ett nybildat jaktvårdsområde riskeras. Samma ändringsförslag framfördes av jaktmarksutredningen och mottogs övervägande positivt.

7 §. I den nya skrivningen har man bytt ut ordet "jaktvårdsområde" mot "särskilt område för jakt och viltvård", men enligt kommentaren (sid. 123) är det inte fråga om någon ändring "i sak". Detta klarläggande är viktigt, då man utan en sådan definition ofta lär komma i tvistemål om hur stora de markområden skall vara, som inte skall kunna "tvingas in" i ett jvo. Texten: "lämpligen kan fungera i likhet med ett jaktvårdsområde" är klarare än "särskilt område osv."

Förfarandet. 14 §. Här bör i p. 1 föreskrivas att den ekonomiska kartan (svart-vita utgivningen) skall ligga till grund för områdesangivningen.

Krav på "arrendatorförteckning" enl. p. 3 kan innebära ett besvärande merarbete i de fall antalet delägare är stort och alla skall tillfrågas om ev. arrendatorer. Sådana uppgifter har aldrig behövts tidigare och torde vara onödiga. Förfrågningar kan väcka intresse för spekulationsupplåtelse.

Endast de arrendatorer som "kan bli medlemmar" skall beredas tillfälle närvara vid förrättning (17 §). Sådana personer borde i allmänhet stå i så pass gott "förhållande" till resp. upplåtare, att man kan uppdra åt denne att kalla sin arrendator.

15 §. De båda styckena bör byta plats innehållsmässigt sett.

17 §. (Sid. 125.) Nyheten med ordinär delgivning med kallelse i "ett vanligt brev" är värdefull och bör kunna spara stora belopp, som eljest belastar jaktvårdsfonden.

21 §. Mycket praktiskt och lämpligt att länsstyrelsen i sitt beslut om bildande av jvo även fastställer stadgarna.

Vi förutsätter, att "anmälan om styrelsens sammansättning" gäller själva starten för jvo-arbetet och avser länsstyrelsens jvo-register. Ett krav om kontinuerliga kompletteringar av adressuppgifter är inte realistisk. Erforderliga matrikeluppgifter finns hos respektive länsjaktvårdsförening.

2.26 Länsstyrelsen i Kalmar län: Villkoren för bildande. I likhet med be-

redningen anser länsstyrelsen — — — att den majoritet som önskar samarbeta i jakt- eller viltvårdsfrågor måste vara på visst sätt kvalificerad. Mot förslaget att sänka majoritetskravet till två tredjedelar av fastighetsägarnas antal och att dessa sammanlagt skall äga minst hälften av områdets areal, måste dock länsstyrelsen anmäla viss tveksamhet. Om en alltför stor del av medlemmarna "tvångsrekryteras" är det lätt hänt att samarbetet inom området försvåras. Om emellertid förslaget i någon mån kan bidra till ett ökat bildande av jaktvårdsområden, vill länsstyrelsen dock ej motsätta sig förslaget på denna punkt.

Förfarandet. Förslaget till kallelseförfarande till förrättningsammans- tråde får anses tillfredsställande utformat. Någon egentlig fastighetslängd föreslås dock ej, vilket får anses vara en brist. Höga krav kommer att ställas på förrättningsmannens omdöme, då han enligt förslaget vid sam- manträdet i vissa fall får bestämma vilken areal en fastighet skall "anses ha" (18 § andra stycket). Någon form av utredning i frågan om ingående fastighetsareal erfordras enligt länsstyrelsens mening. Med den utformning förslaget har fått på denna punkt vill länsstyrelsen ifrågasätta, om inte förrättningsmannen, som ju enligt beredningens förslag anförtrots säga uppgift, skulle få befogenhet att förklara jaktvårdsområdet bildat – under vissa omständigheter. Länsstyrelsens roll skulle då bli att förordna förrätt- ningsman, registrera jaktvårdsområde och pröva besvär över förrättnings- mannens beslut samt vissa administrativa uppgifter (t. ex. utbetalning av medel för kostnaderna för förrättningen). Här kan jämförelse ske med 1939 års lag om enskilda vägar och förfarandet vid bildande av vägförening. Länsstyrelsens roll som nu är både fastställande och granskande, registre- rande och besvärsprovande samt administrativ skulle på detta sätt i viss mån renodlas.

2.27 Länsstyrelsen i Gotlands län: Villkoren för bildande. Länsstyrelsen har vidare uppfattningen att den majoritet om 2/3 av fastighetsägarna som vill bilda jaktvårdsområde bör äga större andel av arealen än som föresla- gits som lägsta gräns, lämpligen 2/3, för att en klar opinion för bildandet skall vara säkerställd och att det ej skall riskeras att intressena hos ett fåtal ägare av förhållandevis stora marker får komma att stå åt sidan.

– – – Överlantmätaren i länet har bl. a. påpekat att en särskild regel för samfällad mark bör införas. Länsstyrelsen delar uppfattningen att en lagre- gel angående samfällad mark ingående i jaktvårdsområde kan vara erforder- lig.

Överlantmätaren: – – – Vid bildandet av jaktvårdsområden torde det enligt den nya lagen lika väl som enligt nuvarande bestämmelser bli prak- tiskt taget omöjligt att få full formell täckning för alla berörda frågor utan att en orimlig arbetsinsats göres. Detta gäller bl. a. den vanligen stora mängden marksamfälligheter med olika delägarkretsar. För dessa samfäl- ligheter kvarstår huvudregeln i 4 § jaktlagen orubbad. De kan alltså i princip inte tas in i jaktvårdsområde utan att delägarkretsen är utredd och vederbörliga beslut träffade av samfällighetsdelägarna – varav en del kan ha sin enskilda mark utanför jaktvårdsområdet. Av praktiska skäl borde man försöka få fram någon regel med ungefärligen följande innebörd: "Samfällad mark. Ligger inom jaktvårdsområdets gränser samfällad mark, som vid lantmåteriförrättning avsatts för gemensamt behov, ingår sådan mark i jaktvårdsområdet, därest ej länsstyrelsen av särskilda skäl förord- nar annorlunda. Delägare i sådan samfällighet har alltid rätt att närvara vid sammanträden, som rör jaktvårdsområdets angelägenheter, men är icke i egenskap av delägare i samfällighet också delägare i jaktvårdsområdet. Då beslut skall träffas efter omröstning på grundval av delägars arealinnehav inom jaktvårdsområde, skall andel i samfällighet ej medräknas, om ej jaktvårdsområdets delägare vid sammanträde enhälligt beslutat annorlun- da."

Förfarandet. – – – Länsstyrelsens möjligheter att besluta om bildande av jaktvårdsområde utan föregående förrättningsammansträde bör in- skränkas till de fall då samtliga fastighetsägare är helt överens om att området bör bildas. Ett sammanträde kan förväntas klarlägga förutsätt-

ningar för och konsekvenser av bildandet, vilket av rättssäkerhetsskäl torde vara högst väsentligt för både fastighetsägare och länsstyrelse i de fall då full enighet mellan fastighetsägarna ej råder.

2.28 Länsstyrelsen i Malmöhus län: Förfarandet. Enligt förslag till lag om fiskevårdsområden, som redovisats i betänkandet "Fiska på fritid" (SOU 1978: 75), skall sådant område alltid bildas genom att länsstyrelsen skall utse förrättningsman och meddela direktiv till denne oberoende av om det klart framgår att det föreligger tillräcklig majoritet för bildandet av området. Det vore därför lämpligt att även jaktvårdsområden alltid bildades genom förrättning. Inom ramen för ett förrättningsinstitut gives goda möjligheter att verkställa erforderliga utredningar, tillhandahålla sakkunskap samt att förhandlingsvägen lösa eventuella motsättningar mellan sakägarna. Det bästa resultatet torde uppnås genom ett frivilligt deltagande. Vidare förefaller det osannolikt att handlingar i ärendet rörande jaktvårdsområden är kompletta, till exempel åtföljs av fullständiga markägarförteckningar och kartor, då de inkommer till länsstyrelsen. Det ankommer då på länsstyrelsen att kontrollera och komplettera handlingarna vilket medför mycket arbete. Länsstyrelsen skulle få satsa en hel del av sina redan knappa resurser. Det måste därför vara en fördel om länsstyrelsen inte behövde ta allt för stor del i det grundläggande arbetet med bildandet av jaktvårdsområden. Då områdesbildningen är utan konflikter blir också förrättningen enkel och därmed föga tids- och kostnadskrävande.

2.29 Länsstyrelsen i Örebro län: Villkoren för bildande. — — — Beredningen föreslår däremot inte som villkor för bildande av jaktvårdsområde att detta skall ske i enlighet med upprättade planer. Trots detta föreslår beredningen i 4 § i dess lagförslag att ett jaktvårdsområde får bildas endast om "framtida områdesbildningar inte kan antas bli försvårade". Det är svårt att förstå hur denna bestämmelse skall kunna iakttagas, om länsstyrelsen inte har tillgång till en plan. Enligt länsstyrelsens mening är det önskvärt att en sådan plan upprättas. Det är vidare önskvärt med närmare anvisningar om hur detta bör gå till. Länsstyrelsen anser också, att bestämmelsen i jaktmarksutredningens förslag är klarare och förordar därför denna.

Förfarandet. — — — Enligt länsstyrelsens mening borde beredningen starkare ha betonat vikten av fastighetsutredning. Det hade också varit önskvärt att författningstexten och motivuttalandena bättre klarlagt hur önskemålet om en tillförlitlig fastighetsutredning bör tillgodoses. I fråga om kartan bör det anges att endast fastighetskartan, dvs. den beträffande fastighetsindelningen ajourförda ekonomiska kartan, bör godtagas. Det är inte minst viktigt med hänsyn till framtida förhållanden. Eftersom ett jaktvårdsområde är ett visst område på marken, förändras dess omfattning inte av ändringar i fastighetsindelningen i annan mån än som följer av 35–37 §§ i beredningens förslag till lag om jaktvårdsområden. Med hänsyn till att ändringar av nämnt slag är vanligt förekommande, blir den ursprungliga fastighetsförteckningen ofta snart inaktuell. Eftersom ett jaktvårdsområde föreslås i princip bestå utan tidsbegränsningar, kan förhållandena med tiden bli mycket förändrade. Om det inte finns en tillförlitlig karta från början, torde det med tiden bli ogörligt att administrera jaktvårdsområdet.

I fråga om förfarandet vid bildandet av jaktvårdsområde vore det enligt länsstyrelsens mening lämpligt att det sker på ett likartat sätt som bildandet av fiskevårdsområde. En samordning bör därför ske mellan lagstiftningen om jaktvårdsområden och om fiskevårdsområden.

Enligt förslaget skall länsstyrelsen kunna besluta om bildande av jaktvårdsområden även om inte alla fastighetsägare är eniga. Detta är en nyhet i förhållande till det nu gällande. I betänkandet (sid. 100) anföres bl. a. följande: "Däremot bör något påminneförfarande inte vara nödvändigt i de fall länsstyrelsen väljer att fatta beslut om bildande utan föregående förrättning. Länsstyrelsen får ju då förutsättas ha gjort den bedömningen att ansökningshandlingarna utgör ett tillräckligt beslutsunderlag". Det anförda är missvisande. Även om frågan inte regleras i lagen om jaktvårdsområden, medför bestämmelsen i 15 § förvaltningslagen att länsstyrelsen inte kan besluta om "tvångsanslutning" utan att fastighetsägaren beretts tillfälle att yttra sig i ärendet.

Enligt 14 § skall ansökan bl. a. innehålla förteckning över de personer som får bli medlemmar i området. Enligt 17 § skall förrättningsmannen kalla den som kan bli medlem. Det är oklart varför förteckningen inte endast behöver ange fastighetsägarna och varför inte bara dessa skall kallas. Endast fastighetsägarna kan besluta om bildande av jaktvårdsområde.

Enligt 20 § första stycket skall utlåtandet och övriga handlingar hållas tillgängliga för granskning. Syftet härmed framgår inte av första stycket men av andra stycket framgår indirekt att erinringar skall få ges in under granskningstiden. Detta bör dock uttryckas klart redan i första stycket i likhet med vad som för närvarande är fallet i 40 § 3 mom. jaktstadgan.

Enligt 21 § skall i länsstyrelsens beslut om bildande av jaktvårdsområdet stadgarna för området fastställas. Det framgår dock inte av lagtexten, om stadgarna skall ingå i förrättningsmannens utlåtande. Det framgår inte heller hur länsstyrelsen skall förfara om stadgarna inte anses kunna fastställas i föreliggande skick.

2.30 Länsstyrelsen i Västmanlands län: Förfarandet. Jakt- och viltvårdsberedningens förslag grundar sig på jaktmarksutredningens förslag och avviker från vad länsstyrelsen i sitt yttrande framhöll endast såtillvida att beredningen inte anser det nödvändigt att i lagstiftningen ge särskilda regler för hur förberedelsearbetet skall bedrivas. Länsstyrelsen hade i sitt yttrande framhållit vikten av att det av lagstiftningen klart framgick vilka fastigheter som skulle ingå i jaktvårdsområdet och vilka som var delägare i området. Länsstyrelsen vidhåller uppfattningen att föreskrifter i detta avseende bör införas i lagen.

2.31 Länsstyrelsen i Gävleborgs län: Villkoren för bildande. — — — Länsstyrelsen anser i likhet med beredningen att minst två tredjedelar av fastighetsägarna skall biträda förslag om bildandet men menar att dessa även skall äga minst två tredjedelar av områdets areal. Något avsteg från denna regel bör inte förekomma.

2.32 Länsstyrelsen i Västernorrlands län: Villkoren för bildande. Enligt förslaget får jaktvårdsområde bildas även om majoritetskraven inte är helt uppfyllda i de fall särskilda skäl föreligger. På grund av de svåra gränsdragnings- och tolkningsproblem som kommer att uppstå för länsstyrelsen och svårigheter med den praktiska förvaltningen som kan uppstå om en majoritet är emot jaktvårdsområdesbildningen är det tveksamt om en undantagsregel skall införas.

Förfarandet. Beredningen har inte ansett det vara nödvändigt att i lagstiftningen ge särskilda regler för hur förberedelsearbetet skall bedrivas.

Länsstyrelsen anser dock – i likhet med vad som föreslogs i det tidigare yttrandet – att stora fördelar skulle vinnas med en föreskrift om att delägarförteckning och karta skall upprättas av fastighetskunnig person eller myndighet. Därigenom skulle den formella granskningen av ansökningshandlingarna kunna förenklas liksom behovet av komplettering av ingivna handlingar skulle minska.

Vid förrättning skall omröstning företas angående förslaget till bildande av jaktvårdsområde. För tydlighetens skull bör detta framgå av lagtexten.

2.33 Länsstyrelsen i Västerbottens län: Villkoren för bildande. Områdesbildningen förutsätter självfallet ett planeringstänkande. Framtida bildande av jaktvårdsområden får inte motverkas, inte heller organiserandet av den reglerade älgjakten. Jaktmarksutredningen framförde för sin del förslag om en sorts länsplanering för jaktmarkerna. Denna plan avsågs ligga till grund för indelningen i jaktvårdsområden. I sitt remissvar den gången anförde länsstyrelsen.

”Som en målsättning kan förslaget i och för sig godtas. Möjligheterna att förverkliga planen är emellertid beroende av bl. a. de administrativa resurser man i fortsättningen kan påräkna. Sannolikt får man tills vidare räkna med ett visst mått av improvisation. En plan av översiktlig karaktär, som i huvudsak följer kommungränserna, torde vara vad som för den närmaste framtiden kan krävas.

Länsstyrelsen vill i detta sammanhang även erinra om att älgjakten – som ju är det väsentligaste inslaget i debatten om jakten – redan 1976 går in i ett prov med förändrad lagstiftning, innebärande en mera allmän övergång till reglerad jakt. Detta påverkar jaktregleringen överhuvudtaget och kommer framför allt att få ett stort inflytande på hur jakten organiseras på det lokala planet.

Av intresse i nu förevarande sammanhang är speciellt indelningen i älgjaksområden. Den indelningen bör få betydelse för jaktvårdsområdesproblematiken och man bör nu inte binda sig för något mera specificerat system förrän den reglerade älgjakten gett svar på de praktiska frågor som den kommer att medföra”.

Citatet skrevs i inledningsskedet av systemet med reglerad älgjakt, som nu prövas under ytterligare tre år. Länsstyrelsens erfarenheter hittills talar närmast för att en mera fullständig samordning av jakten kommer att bli gällande ordning, när den definitiva lagstiftningen tagits. Försiktigheten bjuder emellertid att man ändå avvaktar detta skede innan man överväger en organisatorisk förändring i form av ett sorts plankrav som grund för indelningar i jaktvårdsområden.

– – – Länsstyrelsen anförde i sitt förra yttrande: ”Utredningen föreslår minst två tredjedelar av hela antalet delägare, som också skall företräda mer än hälften av hela området areal. Det är en påtaglig sänkning av nu gällande regler och strider emot den i varje fall tidigare hävdade grundtanken, att en klart övervägande majoritet måste vara positiv till frågan om bildande av ett jaktvårdsområde. Arbetet för en ändamålsenlig jaktvård blir svårare att utföra ju flera de negativt inställda delägarna är. Påståendet i betänkandet att många fastighetsägare, som inte biträtt beslutet att bilda jaktvårdsområde, senare ångrar sig och blir positiva till jaktlig samverkan är enligt länsstyrelsens uppfattning tveksamt underbyggt och kan knappast tas som argument för att sänka majoritetsreglerna. Det finns också en obenägenhet att förlänga giltighetstiden, som visar att många fastighetsägare också ändrar sig i motsatt riktning.”

Länsstyrelsen anser fortfarande att tillräckliga skäl inte föreligger att ändra på omröstningsregeln. Det har ju visat sig, i varje fall inom vårt län, att man lyckats nå ett högt antal områdesbildningar med den majoritetsregel som sedan länge gällt. — — —

Förfarandet. Vid okomplicerade fall av områdesbildningar känns förrättningen ibland onödig, utgången är given. Ett enklare förfarande bör då vara möjligt och beredningen har också gett anvisning härpå. Länsstyrelsen har för sin del intet att erinra mot att länsstyrelsen i sådana situationer får, såsom föreslagits, ta ställning direkt på handlingarna.

En annan rationaliseringsidé framförs i överlantmätarmyndighetens yttrande. Förrättning skulle efter mönster av fastighetsbildning vara självständig och kunna leda till ett beslut som efter lagakrafttiden endast behövde registreras hos länsstyrelsen. Endast vid överklagad förrättning skulle länsstyrelsen pröva ärendet. Förfarandet innebär en radikal förändring av proceduren och förutsätter att förrättningen mera noga regleras. — Länsstyrelsen kan inte säkert bedöma konsekvenserna av en sådan omläggning av beslutsansvaret. Sannolikt förutsätter det att fastighetsbildningsmyndigheten tar över förrättningarna. Mot en sådan lösning talar länsstyrelsens erfarenhet av det nuvarande systemet. För närvarande förordnas i flertalet fall särskild förrättningsman (länsstyrelseanställd jurist) och ärendena handläggs både snabbt och till jämförelsevis låga kostnader.

Till saken hör då också att ansökningar och det förberedande arbete som föregår förrättningarna numera är av högre kvalitet. Den viktiga fastighetsförteckningen är sålunda regelmässigt upprättad på lantmäterimyndigheten. Detta bör för övrigt inskrivas som ett krav i 14 § 1 pkt. i den föreslagna lagen (alt. i anvisningar). Förslaget om datamaskinell förteckning av fastigheterna synes inte acceptabelt enligt vad överlantmätarmyndigheten anför. Något som fortfarande kan göras bättre är dokumentationen av det förberedelsearbete som redovisas med ansökan till länsstyrelsen. Även detta krav bör inarbetas i den ovannämnda paragrafen eller i anvisningar till denna.

2.34 Sveriges lantbruksuniversitet: Villkoren för bildande. Det i nya förslaget § 5 upptagna förändrade majoritetskravet är däremot mera tveksamt. Beredningen tar själv upp problemet (sid. 93—94) där det är fråga om obligatorisk indelning av landets jaktmark i jaktvårdsområden. Man slutar med att konstatera att en obligatorisk områdesbildning i många fall skulle leda till allvarliga motsättningar. Sådana motsättningar kan också uppstå med ett sänkt majoritetskrav.

2.35 Lanbrukarnas riksförbund: Villkoren för bildande. Lantbrukarnas riksförbund anser att ett sänkt majoritetskrav kan underlätta samfällighetsbildning men att det samtidigt kan motverka att man erhåller en positiv intressegemenskap inom jaktvårdsområdet. Förbundet vill emellertid tillstyrka ett sänkt majoritetskrav vid förrättning så att jaktvårdsområde får bildas om minst 2/3 av fastighetsägarna godkänner detta och att denna majoritet äger minst 2/3 av ingående areal. Förbundet avstyrker alltså beredningens förslag om att den ingående marken bör vara minst hälften av ingående areal.

Förbundet kan även acceptera att majoritetskravet knytes endast till de fastighetsägare som är närvarande vid förrättning under förutsättning av att förrättningsmannen ålägges en ordentlig informationskyldighet till samtliga intressenter om den tillämnade områdesbildningen och att alla

upplyses om gällande röstningsregler. Lantbrukarnas riksförbund ansluter sig till beredningens uppfattning att alla fastigheter eller fastighetsdelar som har betydelse för jaktutövningen eller viltvården skall kunna ingå i ett jaktområde. Förbundet anser ej att fastighetens taxeringsnatur skall vara vägledande i alltför hög grad.

Förfarandet. Lantbrukarnas riksförbund anser att liksom hittills förrättning alltid skall hållas då samtycke från samtliga berörda markägare ej föreligger.

Förbundet anser även att de meningsyttringar som tillkännages vid förrättningssammanträdet bör vara avgörande. Tidigare avlåtna skriftliga förklaringar skall således ej behandlas vid förrättningssammanträde.

Utredningen önskar ge förrättningsmannen en starkare ställning genom att en förrättning efter omröstning bör avslutas genom att förrättningsmannen skall avge ett utlåtande. Den slutgiltiga prövningen av frågan om jaktvårdsområdets bildande skall företas av länsstyrelsen. LRF tillstyrker den föreslagna ändringen.

— — — Lantbrukarnas riksförbund avstyrker att kommuner ges rätt att initiera en områdesbildning. Ofta är kommunerna redan markägare där friluftslivet har sådan betydelse det här kan vara frågan om. En dylik initiativrätt kan även motverka intressebildning hos berörda markägare.

2.36 Statens lantmäteriverk: *Förfarandet.* — — — En av lantmäteriets uppgifter är att medverka till förbättringar av fastighetsstrukturen, främst genom fastighetsreglering. En annan uppgift är att medverka till att åstadkomma behövlig fastighetssamverkan bl. a. i form av gemensamma vägföretag samt fiskevårdsområden och jaktvårdsområden. I bebyggelseområden uppkommer samverkansfrågor avseende skilda slag av anläggningar. Lantmäteriet har alltså erfarenhet av samverkansfrågor i olika sammanhang.

Lagstiftning om samverkan i fråga om någon viss befogenhet, t. ex. jakt eller fiske, bör utformas så att man å ena sidan i tillräcklig mån beaktar de speciella förutsättningarna och behoven inom den aktuella sektorn men å andra sidan tar till vara de möjligheter som finns att bygga upp samverkanslagstiftningen efter ett enhetligt mönster. Flera skäl talar för enhetlighet och likformighet i möjligaste mån. Överblick och orientering i regelsystemet underlättas för sakägarna, myndigheterna och medborgarna. Enhetliga regler får en bättre förankring. Förutsättningarna för att utforma en rationell och ändamålsenlig organisation för tillämpningen ökar.

Bestyren med samverkansbesluten och kontakterna med sakägarna i samband därmed bör — — — förläggas till ett genomförandeorgan, inrättat för sådana uppgifter. Det är inte ändamålsenligt att lägga dessa i stor utsträckning praktiska och rutinberoende göromål på länsstyrelsen. Den genomförandeinstans som bör komma i fråga är fastighetsbildningsmyndigheterna, som därvid bör samarbeta med t. ex. fiskevårdsorganisationen och jaktvårdssakkunniga, vilket kan ske såväl samrådsvis som på basis av sådana bestämmelser om biträde av sakkunniga som finns i FBL och AL och som bör tas in också i lagstiftningen om fiskevårdsområden och jaktvårdsområden. — — —

Den lösning som föreslås för jaktvårdsområdena är inte ändamålsenlig, eftersom den lägger för mycket detaljbestyr på länsstyrelsen. Det som där kallas förrättning är egentligen bara en beredning i sammanträdesform.

2.37 Länsstyrelsen i Stockholms län: Förfarandet. Den föreslagna lagen kommer i många avseenden att likna lagen (1960: 130) om fiskevårdsområden (LOFO). För LOFO har i betänkandet SOU 1978: 75 "Fiska på fritid" föreslagits en del ändringar bl. a. i sättet för hur område skall bildas. Förrättningsmannen meddelar beslut (19 §) om bildande och fastställer grundregler för området. Beslutet vinner sedan laga kraft om inte besvär anförs. Det kan ifrågasättas om inte ett sådant förfaringsätt skulle kunna tillämpas även beträffande jaktvårdsområden. Som jämförelse kan nämnas förrättning för bildande av vägförening och samfällighetsförening och förrättning enligt anläggningslagen.

Enligt 23 § skall styrelsens sammansättning anmälas till länsstyrelsen. Bestämmelsen bör kompletteras med ett åläggande för länsstyrelserna att föra register över jaktvårdsområdena. Jaktvårdsområdenas anmälnings- skyldighet beträffande styrelsens sammansättning föreligger fortlöpande av 23 § att döma. Kravet på anmälan enligt 9 § synes dock böra inskränkas till att gälla första gången ett jaktvårdsområde börjar fungera.

2.38 Länsstyrelsen i Jönköpings län: Villkoren för bildande. Beredningens förslag innebär att en viss majoritet skall uppnås för att jaktvårdsområde skall få bildas. Uppnås ej sådan majoritet får jaktvårdsområde bildas endast om särskilda skäl föreligger. Den angivna metoden kan i tillämpningen leda till en formell hantering, som inte är i överensstämmelse med förslaget and. Det bör därför övervägas om inte opinionsvillkoret bör få en mjukare utformning efter förebild i fastighetsbildningslagen och anläggningslagen.

Förfarandet. Beredningens förslag avser inte ett renodlat förrättningsförfarande. Det har inte byggts upp efter modell av det moderna förrättningsförfarande som finns i anläggningslagen utan bygger i stort på de principer, som finns i 3 kap. lagen om enskilda vägar. Beredningen har inte närmare redovisat motiven för att man inte valt den moderna förrättningsformen. Detta är en brist i utredningen. Frågan bör ytterligare beläggas innan den föreslagna modellen antas.

2.39 Länsstyrelsen i Blekinge län: Villkoren för bildande. Av skäl som anförts ovan får det anses vara ett samhällsintresse att antalet jaktvårdsområden ökar. Enligt länsstyrelsens uppfattning är emellertid det önskade samarbetet mellan delägare samt mellan dem och övriga medlemmar i hög grad beroende av att det upplevs som frivilligt. Ju fler som har anslutits mot sin vilja desto sämre kommer sannolikt jakt- och viltvårdssamarbetet att fungera och ett jaktvårdsområde där samarbetet går dåligt kan inte vara något att sträva efter. I sitt yttrande över jaktmarksutredningens betänkande Jaktmarker ansåg länsstyrelsen att nuvarande regler om kvalificerad majoritet (tre fjärdedelar av antalet berörda fastighetsägare företrädande lika stor del av områdets areal) borde gälla även i fortsättningen för bildande av jaktvårdsområde. Med hänsyn till vad nyss anförts vidhåller länsstyrelsen denna åsikt.

Förfarandet. Förslaget ger — — — möjlighet att avstå från den omfattande omgång en förrättning innebär när en sådan inte bedöms kunna påverka beslutet i fråga om bildandet och även ur andra synpunkter är obehövlig. Uppenbarligen måste länsstyrelsens prövning härvidlag utföras med största omsorg. Den enskildes krav på rättssäkerhet tillgodoses enligt länsstyrelsens mening genom att fastighetsägare som har vägande skäl på begäran bör få bildandefrågan hänskjuten till prövning vid förrättning. På grund av vad som anförts tillstyrker länsstyrelsen förslaget i denna del.

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget att kommun, även om den inte är markägare, skall få rätt att ta initiativ till områdesbildning. Det förutsätts att kommunerna kommer att använda sig av denna rätt främst i tätortsnära marker där de kommunala intressena är särskilt starka.

Vad gäller kraven på förrättningsman vill länsstyrelsen understryka att det med hänsyn till uppgiftens art som regel är lämpligast att han eller hon är lantmätare eller annars har särskilda fastighetsrättsliga kunskaper.

2.40 Jägarnas Riksförbund-Landsbygdens Jägare: Villkoren för bildande. Förbundet finner väl fungerande jaktvårdsområden mycket värdefulla för jakten och viltvården. Det får anses vara ett allmänt önskemål att fler sådana områden kan tillskapas. För att ett område skall fungera bra fordras att det stora flertalet delägare – om möjligt samtliga – har en positiv inställning till området och dess verksamhet. Det är därför mycket viktigt att minsta möjliga tvång används vid bildande av jaktvårdsområden. Visst tvång kan dock stundom befinnas nödvändigt för att kunna uppnå bildande av område där detta är särskilt önskvärt.

Anledning här till kan bl. a. vara stor ägosplittring. De möjligheter till tvångsförfarande som föreligger med nu gällande författning, anser förbundet täcka ifrågavarande behov. Med anledning härav avstyrker förbundet beredningens förslag i den del som gäller sänkning av majoritetstalet, från nuvarande tre fjärdedelar, till två tredjedels majoritet. Beredningen föreslår vidare att länsstyrelse, efter subjektiv bedömning, skall kunna frånga det fastställda majoritetstalet "om särskilda skäl föreligger". Av såväl praktiska som rättssäkerhetsskäl är det helt orimligt att först i författningen fastställa ett fixerat majoritetstal – och sedan lämna fritt fram att frånga detsamma. Förbundet avstyrker på det bestämdaste detta undantag från fastställt majoritetstal.

Förbundet tillstyrker beredningens förslag i den delen som gäller, att de som biträder bildande av jaktvårdsområde skall äga minst hälften av områdets areal.

Förbundet finner det vara ett analogt rättvisekrav att samma rätt som tillkommer stora markägare att vägra anslutning till jaktvårdsområde, jämväl bör tillkomma markägare som slutit sig samman om jakt och viltvård och som eljest fyller motsvarande krav.

Förfarandet. Förbundet ifrågasätter behovet och lämpligheten av att kommun alltid skall ha initiativrätt för bildande av jaktvårdsområde. Det bör vara tillfyllest att kommun har denna rätt i egenskap av markägare.

Beredningen föreslår vidare att jaktvårdsområde skall kunna bildas utan att laga förrättning hålles, detta oaktat samtliga sakägare ej gett sitt samtycke därtill, eller till och med motsätter sig områdesbildningen. Detta är oacceptabelt ur rättssäkerhetssynpunkt. Därjämte undandras delägarna möjligheten att vid förrättningsstillfället diskutera och gemensamt överenskomma om förvaltningsregler och stadgar för området. Det sistnämnda har mycket stor betydelse för området funktion och sakägarnas inställning till samarbete med jakt och viltvård. Förbundet anser att nuvarande regler skall gälla ifråga om förrättnings hållande i samtliga sådana fall samtliga delägare ej gett sitt samtycke till områdesbildningen.

3 Verkan av beslut om bildande av jaktvårdsområde

3.1 Hovrätten för övre Norrland: 22 §. I paragrafens tredje stycke hänvisas till 7 kap. 30 § 2 och 3 st jordabalken. Av detta lagrum framgår bl. a. att

sådan talan som avses i stadgandet skall väckas inom två månader från det fastighetsbildningsbeslutet vann laga kraft. Ordet "fastighetsbildningsbeslutet" passar inte in på bildandet av ett jaktvårdsområde. För att undvika onödigt oklarhet bör därför hänvisningen till jordabalken utgå och ersättas med en bestämmelse som direkt anger vad som avses.

3.2 Stiftelsen i Göteborg: Verkan av länsstyrelsens beslut. Enligt § 22 framgår att förändringar i nyttjanderättens värde skall kunna regleras enligt 7 kap. 30 § jordabalken. Det är då angeläget att i sista meningen uttrycka möjligheten av förändring både till det bättre och till det sämre. Inte bara nedsättning utan även uppjustering av ersättning kan ju komma ifråga.

3.3 Lantbrukarnas riksförbund: Förbundet noterar att boställshavare, vissa åbor och servitutshavare m. fl. ej omfattas av ändrade regler medan jaktarrendatorer och jordbruksarrendatorer kommer att bli bundna av de regler som beslutas för jaktvårdsområde. Arrendatorer kan härvid påkalla ändring av arrendevillkor eller säga upp avtal om förutsättningarna för upplåtelsen rubbats. Fastighetsägare får rätt att säga upp nyttjanderättsavtal om nyttjanderättens värde ökas genom områdesbildningen.

LRF förutsätter att avtalslagen skall äga tillämpning beträffande nyttjanderättsavtal varvid oskäliga villkor och därmed åtföljande uppsägningar kan förhindras. Förbundet efterlyser även regler för när och hur nyttjanderätt skall värderas och vem som prövar tvist om fastighetsägare och nyttjanderättshavare har olika uppfattning om värdet. Förbundet anser att fastighetsdomstolen är lämpligt forum.

3.4 Kammarkollegiet: 22 § andra stycket beredningens lagförslag ansluter sig till jaktmarksutredningens förslag (SOU 1974: 80 s. 24 och 109). Såsom beredningen själv framhållit (betänkandet s. 66) har flera remissinstanser vänt sig mot förslaget. Kollegiet vidhåller sin kritik mot den föreslagna regeln – som avses skola gälla oavsett tiden för upplåtelsen (jfr 3 § andra stycket lagförslaget) och upplåtelsens omfattning. Kollegiet förordar att förslaget överarbetas under beaktande av de kritiska synpunkter som framförts.

3.5 Statens naturvårdsverk: Verket påpekade i anledning av jaktmarksutredningens förslag olägenheterna bl. a. av att ej kunna reglera jakttrycket. Många gånger görs inom jaktvårdsområden jakten efter älg till gemensam angelägenhet medan jakten efter övrigt vilt får ske inom hela eller del av området utan beaktande av fastighetsgränserna. Beredningen påtalar även inledningsvis i sina överväganden (sid. 90) de påtagliga fördelar områdesbildning härvidlag innebär för ägare av små fastigheter. Beredningen har beaktat verkets synpunkter vad som gäller nytillkommande innehavare av jaktrettsupplåtelse där vissa krav på minimiareal bör kunna ställas (se sid 116–117). Dock kvarstår olägenheterna för de som innehar eller, och framför allt, de som före områdesbildning lyckas försäkra sig om ett kontrakt om jaktrettsupplåtelse för minst ett år. Problemen är väl kända bl. a. vad gäller små fastigheter med andel i samfälligheter där jakten gjorts till gemensam angelägenhet och för skärgårdslotter med tillhörande sjöfågeljakt. Framst har då bekymren med spekulation och köpeskillningar be-lysts.

Verket anser att en successiv anpassning till kraven på viss minimiareal

bör ske. Verket anser vidare att den spekulativa aspekten så långt möjligt bör undanröjas. Eventuellt kan dessa önskemål tillgodoses genom att 22 § andra stycket begränsas till att avse personer med jakt(utövnings)rätt vid denna lags ikraftträdande.

3.6 Svenska jägareförbundet: 22 § andra stycket. Stadgandet innebär bl. a. att personer, som före det ett jaktvårdsområde fastställts, arrenderat jakt-rätt inom jaktvårdsområdet inte skall vara underkastade de krav på jakt-områdets minimiareal m. m. som kan komma att gälla för nytillkommande jakträttsarrendatorer efter det området fastställts.

Svenska jägareförbundet finner att ett sådant system innebär en avsevärd risk för att många jakträttskontrakt kommer att tecknas för obetydliga arealer inom jaktvårdsområden under bildande. Detta kan bl. a. på sikt komma att innebära avsevärda olägenheter för delägarna i området liksom för jakten och viltvården. Särskilt besvärande kommer det troligen att bli inom de norra delarna av landet där varje medlem i området i regel har rätt att utöva all slags jakt inom hela jaktvårdsområdet. Bestämmelserna an-gående tillämpningen av minimiareal för godkännande av jakträttsupplå-telser är restriktiva. Vidare gäller att jakträtt även på smärre arealer kan ha varit upplåten långt innan bildandet av jaktvårdsområdet blivit aktuellt och dessa jakträttsarrendatorer bör erhålla möjlighet såväl att fortsätta sin jaktutövning inom jaktvårdsområdets ram som att bli medlemmar i detta. Mot bakgrund härav föreslår Svenska jägareförbundet att för tidigare jakträttsarrendatorer, som inte arrenderar erforderlig areal för att erhålla jakträttsbevis, i de fall minimiareal för arrenderade marker fastlagts i stadgarna, tillämpas en treårig övergångstid från och med den dag jakt-vårdsområdet fastställs. Under denna övergångstid skall tidigare jakträtts-arrendatorer ha rätt till den jakt som skulle tillkommit markägaren. Varje sådan jakträttsarrendator har dock att under övergångstiden söka erhålla jaktarrendekontrakt på ytterligare mark inom jaktvårdsområdet så att den av honom inom jaktvårdsområdet arrenderade marken vid treårsperiodens slut uppgår till den i stadgarna stipulerade minimiarealen.

3.7 Skogsindustriernas samarbetsutskott: 22 §. Paragrafens föreslagna ly-delse torde innebära att arrenden, som ingåtts före områdets bildande, inte är underkastade samma restriktioner vad gäller minimiareal som gäller för medlemmar i övrigt, inkl. nytillkommande arrendatorer. Vi befarar att detta kan leda till en osund spekulation i småarrenden med stor olägenhet för medlemmarna i övrigt, särskilt i Norrland där jakträttsbevis ofta gäller för jakt inom hela området. Mot detta står att ifrågavarande upplåtelser många gånger är gamla och väl hävdade samt önskemålet att sådana arrendatorer ej skall utestängas från fortsatt rätt till jakt i och med att marken ifråga tillförs ett jaktvårdsområde.

SISU kan i detta fall ansluta sig till den kompromiss, som vi erfarit har framlagts av Svenska jägareförbundet. Denna innebär att för jakträttsar-rendatorer, som inte arrenderar erforderlig areal för att erhålla jakträttsbe-vis, i det fall minimiareal för arrenderade marker fastlagts i stadgarna, tillämpas en treårig övergångstid. Under denna tid skall han inom ramen för sitt avtal med markägaren ha rätt till den jakt som skulle tillkommit denne. Arrendatorn har dock att under övergångstiden söka erhålla kon-trakt på ytterligare mark inom området, så att den av honom arrenderade marken vid treårsperiodens slut uppgår minst till den i stadgarna stipule-rade minimiarealen.

3.8 Sveriges länsjaktvårdskonsulenters förening: 22 §. Att minimiarealen inte skulle få tillämpas på arrendeavtal, som tecknats *före* länsstyrelsens beslut om bildande av område, är mycket betänkligt. En sådan bestämmelse kommer att omöjliggöra många jvo-bildningar.

En tänkbar lösning kan vara att införa en kortare övergångstid, under vilken vederbörande arrendator beredes möjlighet att komplettera sitt arrende med ytterligare mark så att minimiarealen uppnås.

En annan uppläggning för att stimulera till jvo-bildning trots ifrågavarande bestämmelse, kan vara en föreskrift om att den arrendator som inte disponerar minimiarealen "får jaga endast på den mark som han arrenderar". En sådan regel skulle dock även i fortsättningen innebära stora problem, inte minst beträffande älgjakten.

Man har all anledning observera risken för spekulationsupplåtelse.

4 Upplösning och ombildning av jaktvårdsområde

4.1 Statens naturvårdsverk: Verket anser det riktigt att fastigheter som under beståndstiden ändras så att de mister sin jaktliga betydelse automatiskt utesluts. I synnerhet gäller detta då beståndstiden enligt förslaget ej är tidsbegränsad. Verket anser även att de fastighetstyper som anges är de som normalt saknar jaktlig betydelse. En automatisk uteslutning av dessa föranleder förhållandevis få undantag. Dock kan ofta lång tid förflyta från bildandetidpunkten till överlåtelse och nyttjandet för ändamålet. Då bildandetidpunkten är en ren formalitet kan det även vara svårt för medlemmarna att hålla sig ajour med jaktvårdsområdets omfattning och för styrelsen att avstyra en icke önskvärd omedelbar uteslutning. Istället för ett aktivt handlande enligt gällande bestämmelser vad gäller uteslutning innebär förslaget, med viss begränsning av antalet fall agerande dels enligt 36 §, dels enligt 37 § samt en ständig oro för brott mot lagen om rätt till jakt.

Verket finner det svårt att avgöra om fördelarna med förslaget överväger nackdelarna. Ävenledes finner verket det svårt att hitta en annan lämpligare tidpunkt för en automatisk uteslutning. Mycket talar för exploaterings-tidpunkten även om vissa problem kan uppstå med nya delägare efter förvärv av tex fritidstomter.

Verket anser att fråga om uteslutning ej endast bör vara en angelägenhet för områdets styrelse att väcka utan även för markägaren. Detta är av särskilt intresse vid förvärv av fastighet för naturvårds- eller friluftssändamål samt vid säkerställande av naturvårdsobjekt enligt NVL. Analogt härmed bör såväl styrelse som markägare ges rätt att yttra sig över sådan ansökan.

4.2 Kammarrätten i Sundsvall: För bifall till förslag om upplösning av jaktvårdsområde bör gälla ett majoritetskrav som, liksom när det gäller beslut om bildande av jaktvårdsområde, står i förhållande till hela antalet delägare och hela arealen. Man riskerar eljest att upplösning sker trots att den opinion som en gång fanns för bildande fortfarande består. Villkoret kunde i konsekvens härmed utformas så att för beslut om upplösning skulle krävas att flertalet röstande biträder förslaget och att de utgör minst 1/3 av fastighetsägarna och äger sammanlagt minst hälften av områdets areal. Även vid sådan ombildning av jaktvårdsområden som avses i 32 § 1. 3 och 4 synes majoritetskraven böra ställas i relation till hela antalet ägare och arealinnehavet.

Vad gäller de föreslagna reglerna för anslutning av mark till befintligt jaktvårdsområde och uteslutning av mark från område anser kammarrätten de av beredningen föreslagna opinionskraven och reglerna i övrigt kunna godtagas.

36 §. I första meningen bör ordet "område" utgå för att undvika dubbeltydighet. Det bör var tillräckligt att stadga — — — "skall fastigheten anses utesluten ur jaktvårdsområdet."

4.3 Länsstyrelsen i Stockholms län: Utredningens förslag i 36 § att fastighet som bildas inom jaktvårdsområdet för bostads-, industri- eller fritidsändamål automatiskt utesluts ur jaktvårdsområdet är bra. — — — Det bör dock klaras ut när uteslutningen skall anses ha skett. — — — Dagen för registreringen av fastighetsbildningen föreslås därför av länsstyrelsen få bli avgörande.

Jaktvårdsområde föreslås bestå tills vidare. Länsstyrelsen tillstyrker detta. Inför nuvarande förlängningsstämmor har jaktvårdsområdena ibland fått lägga ner ett intensivt arbete på att följa fastighets- och ägarförändringar. — — — Lagförslaget synes i flera avseenden bidra till att minska den administrativa bördan och undanröja oklarheter beträffande till exempel kallelseförfarandet till stämmor. Likväl finns det områden som inte fungerar bra. Man kan för sådana områden komma till ett läge där den enda lösningen är att upplösa området. I 32 § nämns att styrelsen kan ansöka om upplösning av jaktvårdsområdet. I ett tillräckligt misskött område finns kanske ingen behörig styrelse. I stället för att förordna förrättningsman enligt 34 § för att pröva frågan om upplösning vore ett smidigare sätt att, i likhet med vad som gäller enligt 25 § LOFO, länsstyrelsen på framställning av någon delägare förordnar styrelse. Det bör för övrigt klarläggas om länsstyrelsen ex officio kan förordna förrättningsman enligt 34 §. Om så ej anses vara fallet måste bestämmelserna kompletteras i något avseende så att ett i träda liggande område på något sätt kan likvideras. I sammanhanget kan förslagsvis 39 § ändras dithän att kostnad för (i princip endast en person) av länsstyrelsen förordnad styrelse betalas med medel ur jaktvårdsfonden i den mån jaktvårdsområdets egna medel inte förslår.

4.4 Länsstyrelsen i Östergötlands län: I sitt yttrande över jaktmarksutredningens betänkande påpekade länsstyrelsen att man för att inte ytterligare försvaga minoritetsskyddet för de delägare som motsätter sig jaktvårdsområdet bör föreskriva att upplösning skall ske om minst 1/3 av delägarna i området röstar för det. Ett av de skäl utredningen anförde för sitt förslag om sänkning av majoritetskravet vid bildandet var att möjligheterna att upplösa jaktvårdsområde skulle underlättas genom minskning av beståndsperioderna till fem år. Beredningens förslag innebär att fråga om upplösning av jaktvårdsområde får väckas första gången när tio år förflutit sedan området bildades och därefter endast vart femte år. Mot bakgrund härav framstår det därför fortfarande önskvärt att föreskriva att upplösning skall ske om exempelvis 1/3 av delägarna i området röstar för det.

4.5 Länsstyrelsen i Kalmar län: Förslaget till förenklingar vid förändring av jaktvårdsområden synes välgrundat. Idag är sådana ändringar förhållandevis kostnads- och tidskrävande. Samma sak gäller förslaget att jaktvårdsområde bildas att gälla tills vidare. Förlängningar av jaktvårdsområden har hittills ofta krävt alltför mycket arbete och kostnader.

Med tillfredsställelse noterar länsstyrelsen vidare att beredningen före-

slår att frågan om områdes upplösning får väckas första gången efter minst tio år. — — —

4.6 Länsstyrelsen i Hallands län: Länsstyrelsen anser i likhet med beredningen att fastigheter som under beståndstiden bildas för bostads-, industri- och fritidsändamål automatiskt skall vara uteslutna ur jaktvårdsområdet såvida inte länsstyrelsen efter ansökan förklarar att fastigheten skall ingå. Med hänsyn till att det i vissa fall redan vid bildandebeslutet står klart att det kan dröja en relativt lång tid till dess att fastigheten tages i bruk för det avsedda ändamålet bör emellertid möjlighet finnas för länsstyrelsen, att i samband med sådan förklaring ange att fastigheten endast under viss tid skall ingå i området. Härigenom skulle en senare prövning om uteslutning kunna undvikas. Föreskriften bör därför kompletteras i nu angivet avseende.

4.7 Länsstyrelsen i Älvsborgs län: Som utredningen föreslagit bör de fastigheter som bildats inom jaktvårdsområdet för bostads-, industri- och fritidsändamål automatiskt vara uteslutna ur jaktvårdsområdet, såvida inte länsstyrelsen på ansökan av fastighetens ägare eller av jaktvårdsområdets styrelse förklarar att fastigheten skall ingå i området. Enligt sista punkten i 36 § skall fastighetsägaren ges tillfälle yttra sig i sådant ärende. Föreskriften om skyldighet att lämna fastighetsägare tillfälle till yttrande torde vara överflödigt med hänsyn till bestämmelserna i 15 § förvaltningslagen. Det bör påpekas att även jaktvårdsområdets styrelse intar partsställning i ärende som anhängiggjorts av fastighetens ägare, varför styrelsen bör höras i sådant ärende.

4.8 Länsstyrelsen i Skaraborgs län: Att slopa nu gällande regler om förlängning av jaktvårdsområdes beståndstid är enligt länsstyrelsen en angelägen förenkling, vilken medför inte oväsentlig arbetsbesparing både för jaktvårdsområdena och länsstyrelsen. Nu gällande regler kan knappast motiveras med rättssäkerhetsskäl eller på annan grund.

Prövning av jaktvårdsområdes bestånd skall enligt beredningens förslag kunna ske vart femte år — sedan en första tioårsperiod förflutit — efter ansökan av jaktvårdsområdets styrelse och jaktstämans beslut. Detta blir en uppmjukning i förhållande till nu gällande regler med tio år som minsta beståndsperiod. Förändringen kan möjligen motiveras med det sänkta majoritetskravet. Länsstyrelsen ifrågasätter dock om föreslagen regel är tillräckligt motiverad. — — —

4.9 Länsstyrelsen i Kopparbergs län: Enligt beredningens förslag till lag om jaktvårdsområden (36 §) skall om inom ett jaktvårdsområde en fastighet bildas för bostads-, industri- eller fritidsändamål, det område fastigheten omfattar anses uteslutet ur jaktvårdsområdet.

Vidare föreslås (37 §) att om en fastighet på grund av ändrad användning inte längre bör ingå i jaktvårdsområdet så får länsstyrelsen på ansökan av områdets styrelse utesluta fastigheten.

Inom många av länets jaktvårdsområden ingår som delägarfastigheter ett stort antal fastigheter, som efter områdets bildande tillkommit genom avstyckning för bostadsändamål. Initiativ till uteslutning av dessa fastigheter brukar tas i anslutning till förlängningssammanträde. Det rör sig då ofta om ett avsevärt antal. Ansökan om uteslutning kräver som regel en omfattande utredning. De nu föreslagna bestämmelserna synes på grund av sin

lydelse ej kunna åberopas för uteslutning i dessa fall. Enligt länsstyrelsens mening bör förslaget kompletteras med bestämmelser som möjliggör uteslutning även av dessa fastigheter. Detta är särskilt angeläget där beståndstiden utlöper strax efter ikraftträdandet av den föreslagna ändringen i jaktlagen.

4.10 Länsstyrelsen i Västernorrlands län: 36 och 37 §§. Paragraferna innehåller bestämmelse om uteslutning från jaktvårdsområdet av fastigheter som bildas för bostads-, industri- eller fritidsändamål samt fastigheter som på grund av ändrad användning inte längre bör ingå i jaktvårdsområdet. I likhet med vad som nu gäller (11 § 2 mom. 2 st. JL) bör det finnas möjlighet att på ett enkelt sätt utesluta fastigheter utan jaktlig betydelse som av förbiseende medtagits i ett jaktvårdsområde.

4.11 Länsstyrelsen i Jämtlands län: Länsstyrelsen anser förslagen väl övervägda och lämpliga.

4.12 Länsstyrelsen i Norrbottens län: För att upplösa ett jaktvårdsområde krävs beslut därom på ordinarie jaktstämma. Åtgärden att upplösa ett jaktvårdsområde torde för berörda fastighetsägare vara lika genomgripande som åtgärden att bilda jaktvårdsområdet. Enligt länsstyrelsens uppfattning borde därför samma opinionsvillkor gälla för upplösandet som för bildandet av jaktvårdsområdet. Länsstyrelsen föreslår därför att i lagen intas en med 5 § analog bestämmelse rörande upplösning av jaktvårdsområde.

4.13 Statskontoret: 35 § innehåller bestämmelsen att länsstyrelsen får besluta att en fastighet eller en del av en fastighet som inte ingår i ett jaktvårdsområde skall anslutas till ett bestående jaktvårdsområde. Paragrafen stadgar också vilka villkor som skall vara uppfyllda för ett sådant beslut. Enligt statskontorets mening bör det finnas en härmed parallell bestämmelse med motsvarande villkor för det fall att en fastighet eller en del av en fastighet som ingår i ett jaktvårdsområde skall uteslutas ur detta.

Motivering: Om en ägare av jaktbar mark vill dra sig ur ett jaktvårdsområde blir han, enligt beredningens förslag, tvungen att begära områdets upplösning och är bunden att göra detta vid utgången av löpande femårsperiod. Detta är otillfredsställande.

4.14 Sveriges lantbruksuniversitet: I § 7 behandlas att en fastighet som med hänsyn till storlek, läge och övriga förutsättningar lämpligen kan utgöra ett särskilt område för jakt och viltvård inte får tas in i ett jaktvårdsområde utan ägarens samtycke. Det är möjligt att en fastighet under jaktvårdsområdets beståndstid förändras på ett sådant sätt att den blir att betrakta som en fastighet enligt § 7 och därmed skulle kunna bestå som eget område. Därför borde den rätt, som i § 37 ges jaktvårdsområdets styrelse, att ansöka om uteslutning av fastighet också tillkomma markägare.

4.15 Svenska jägareförbundet: 33 § andra stycket. Enligt bestämmelserna gäller bl. a. att frågan om upplösning av ett jaktvårdsområde får väckas först efter tio år och därefter vart femte år. Några särbestämmelser angående röstning om ett sådant viktigt beslut ges ej. Enligt Svenska jägareförbundets mening bör emellertid för ett så viktigt beslut erfordras en röstningsregel enligt följande, vilken skulle kunna inskrivas i stycket efter första meningen:

Vid röstning i denna fråga erfordras för att området skall bestå dels att mer än hälften av de vid jaktstämman röstande delägarna röstar för områdets fortsatta bestånd, dels att de som motsätter sig en förlängning inte företräder mer än hälften av områdets areal.

35 §. I stadgandet ges bestämmelser om viss anslutning av mark till befintligt jaktvårdsområde. Bestämmelserna tar emellertid endast hänsyn till en enstaka fastighet eller fastighetsdel. Inte sällan torde enligt Svenska jägareförbundets mening kunna förekomma att flera fastigheter i ett block lämpligen bör tilläggas ett jaktvårdsområde. Om någon av fastighetsägarna i ett sådant block motsätter sig anslutningen bör bestämmelserna om förrättning kunna tillämpas.

Svenska jägareförbundet föreslår således att 35 § kompletteras med ett andra stycke av denna innebörd.

36 §. Bestämmelserna under denna paragraf reglerar "automatiskt" utslutning av vissa fastighetsbildningar som uppstått under jaktvårdsområdets beståndstid.

Svenska jägareförbundet tillstyrker förslaget men finner att det bör utökas så att det av lagtexten framgår att i det fall en ägare till i paragrafen omnämnd fastighet ansöker hos länsstyrelsen om att fastigheten fortsättningsvis skall få ingå i jaktvårdsområdet skall länsstyrelsen höra jaktvårdsområdets styrelse i ärendet. Tillägget skulle kunna kopplas till paragrafen som en sista mening enligt följande: Jaktvårdsområdets styrelse skall ges tillfälle yttra sig över ansökan som gjorts av fastighetsägaren.

37 §. Bestämmelsen innebär att en fastighet, som på grund av ändrad användning inte längre bör ingå i jaktvårdsområde, efter ansökan av områdets styrelse utan större omgång av länsstyrelsen kan uteslutas ur området.

Svenska jägareförbundet finner förslaget praktiskt och ändamålsenligt. Enligt jägareförbundets mening förekommer emellertid att fastigheter i vissa andra fall än enbart på grund av ändrad användning på motsvarande enkla sätt bör kunna uteslutas ur jaktvårdsområde. Så t. ex. kan en fastighet, utan att någon egentlig ändrad användning kan anses föreligga, visa sig sakna jaktlig betydelse. Vidare kan inträffa att en fastighet, som egentligen borde utelämnats, medtagits i området.

Mot bakgrund härav föreslår Svenska jägareförbundet att 37 § erhåller följande lydelse: Om en fastighet på grund av ändrad användning eller då det visat sig att den väsentligen saknar jaktlig betydelse eller lämpligen inte borde ha anslutits och därför inte längre bör ingå i jaktvårdsområdet, får länsstyrelsen på ansökan av områdets styrelse utesluta fastigheten. Fastighetsägaren skall ges tillfälle att yttra sig över en sådan ansökan.

4.16 Jägarnas Riksförbund-Landsbygdens Jägare: I fråga om jaktvårdsområdets bestånd tillstyrker förbundet vad beredningen föreslår, med det undantaget att vid röstning om förlängning, upplösning eller ombildning samma majoritetsregler skall gälla som för nybildning. Beredningen föreslår för övrigt att stadgeändring skall fordra kvalificerad majoritet. Det framstår som självklart att minst samma krav skall ställas vid förlängning.

4.17 Skogsindustriernas samarbetsutskott: 7 §. En fortsatt strukturrationalisering inom landets skogsbruk är nödvändig och kan förutses. En sådan kommer till uttryck inte minst genom fastighetsbyten inom storskogsbruket samt mellan bolag och andra ägarekategorier. Den nya lagen om jaktvårdsområden bör förutse en sådan utveckling och i analogi med

föreliggande förslag till skrivning även medge att en markägare skall ha rätt att kunna lämna ett jaktvårdsområde, om hans innehav har undergått sådan förändring att det lämpligen kan utgöra särskilt område för jakt- och viltvård. 32 § bör kompletteras i konsekvens härmed.

Beredningen har i betänkandet uttalat att som villkor för ett områdes upplösning bör gälla enkel majoritet enligt huvudtal bland fastighetsägarna. Den föreslagna, enkla majoriteten kan accepteras, men vårt yrkande på röstningsförfarande enligt arealinnehav kvarstår – inte minst i en sådan viktig fråga. Därutöver anser vi att majoritetsvillkoren för fortbestånd/upplösning bör preciseras i lagen.

Rätten att hos länsstyrelsen få ansöka om uteslutning av fastighet, som på grund av ändrad användning inte längre bör ingå i jaktvårdsområde, bör tillkomma även fastighetsägaren.

4.18 Sveriges länsjaktvårdskonsulenters förening: 32 §. Fastighetsbildning kan ske på sådant sätt inom ett jaktvårdsområde eller inom ett område med tillägg av angränsande mark utanför området, att förhållande varom talas i 7 § har uppstått (eller redan föreligger). I sådana fall bör regler finnas för att aktuell fastighet på ägarens begäran skall kunna utgå ur området i samband med att fråga om ev. upplösning behandlas.

33 §. För att få ägare av större sammanhängande marker att gå med i jaktvårdsområden fordras en bestämmelse, som får dem att inte känna sig helt överkörda vid "förlängningstillfällena". Enklast åstadkommes detta genom en föreskrift, att vid "förlängningsjaktstämma" det för fortsatt verksamhet för jaktvårdsområdet erfordras såväl att majoriteten av delägarna röstar "Ja", som att eventuella "nejröstande" inte representerar mer än hälften av områdets areal.

35 §. Om ett block av fastigheter lämpligen bör läggas till ett jvo, men någon av fastighetsägarna i blocket sätter sig emot detta, bör förrättning kunna ske.

36 §. Bildas inom ett jaktvårdsområde en fastighet för bostads-, industri- eller fritidsändamål bör det aktuella området anses uteslutet först när det tagits i bruk för sitt ändamål. Tiden mellan avstyckning och ianspråktagande för sitt ändamål brukar nämligen vara högst avsevärd.

37 §. I undantagsfall bör man ha möjlighet att utesluta en fastighet av andra mycket vägande skäl än bara "ändrad användning". (Se även vad som anförts vid 32 §.).

5 Organisation och förvaltning

5.1 Kammarkollegiet: Allmänt. 47 § jaktmarksutredningens förslag till lag om jaktvårdsområden innehöll en bestämmelse om att delägarna skulle vara tillförsäkrade majoritet i styrelsen, om denna bestod av flera ledamöter. Motivet härtill var att jaktvårdsområdets funktion i grunden var beroende av delägarnas inställning. Kollegiet ifrågasätter, huruvida inte 23 § beredningens lagförslag bör kompletteras med en motsvarande bestämmelse.

Stadgar. För ändring av fastställd bestämmelse för delaktighetsröstning bör i vart fall samma opinionsvillkor vara uppfyllt som för bildande av jaktvårdsområde.

5.2 Skogsstyrelsen: Medlemmar och röstetal. Viltvården kan förorsaka konflikter inom ett jaktvårdsområde. Medlemmar som inte är markägare eller har obetydlig areal kan vid röstning om jaktens bedrivande förorda en högre stam av älg, rådjur, hjortar eller annat än vad som kan tolereras från skogsvårdssynpunkt. Eftersom skogsproduktionen normalt måste sättas före viltproduktionen bör de markägande medlemmarna avgöra sådana frågor i viltvården som påverkar skogsvården. Icke markägande medlemmar bör därför få delta i röstningen endast i fråga som rör viltvårdsåtgärder inklusive jaktens bedrivande som saknar betydelse för en fastighets nyttjande. (27 §).

Upplåtelse av jakträtt inom jaktvårdsområde. Frågan om upplåtelse av jakträtt till annan och krav på minimiareal bör klarare preciseras i lagtexten. Både en sund marknad för jaktarrenden och en önskvärd strukturomvandling av små skogsinnehav motverkas om jaktens värde på en liten fastighet blir orealistiskt högt p. g. a. anslutning till jaktvårdsområdet. Å andra sidan kan en markägares möjligheter att arrendera ut jakten onödigt beskäras om övriga delägare i oskälig grad utnyttjar begreppet "avsevärd olägenhet". (11 §).

5.3 Statens naturvårdsverk: Medlemmar och röstetal. — — — Den som har rätt till jakt på fastighet som tas in i område och den som får rätt att jaga på fastighet som ingår i området kan antas som medlem. Den som äger fastighet skall vara medlem. Detta innebär att antalet medlemmar även med beaktande av krav på minimiareal på i övrigt lika fastigheter kan variera. Förhållandet torde ej gagna områdesbildning inom hela dess önskvärda vidd.

Beträffande naturvårdsobjekt — främst nationalpark, naturreservat, naturvårdsområde och område avsatt till skydd för djurlivet — vill verket erinra om vad som anförts i yttrandet 1976-01-20 rörande naturvårdsförvaltarens ställning. Verket finner det vara angeläget att naturvårdsförvaltaren får samma ställning som markägare beträffande dessa objekt med hänsyn till beaktande av naturvårdsintresset. Överensstämmelse skall härigenom erhållas med reglerna i anläggningslagen.

Mot bakgrund av vad som tidigare anförts beträffande medlemskap bl. a. då att jakträttsupplåtelse kan ge ytterligare medlem ter sig en röst per capita enligt huvudregeln och i väsentliga frågor den enda regeln något tveksam. Begränsning till en röst per fastighet görs ju endast för ägare av samäganderätt. Vidare finner verket inskränkningen till personligen närvarande i sista stycket om än många gånger praktisk så något unik. Normalt brukar den som av någon anledning är förhindrad närvara kunna göra sin röst hörd genom fullmakt (jfr lagen om förvaltning av samfälligheter 1973:1150, 12 och 49 §§).

5.4 Domänverket: Medlemmar och röstetal. Vad gäller reglerna för hur rösträtten skall utövas på jaktstämma föreslår beredningen att även medlemmar som inte är delägare i jaktvårdsområde skall kunna delta i beslut om både praktisk jaktutövning och viltvårdsåtgärder, som inte har betydelse för en fastighets nyttjande.

Av betänkandet framgår inte tydligt om ex. avskjutning av älg är en fråga om praktisk jaktutövning och viltvårdsåtgärder eller ej. Enligt domänverkets uppfattning är älgstammens storlek samt köns- och åldersfördelning en angelägenhet även för fastighetsägarna och har avgörande betydelse för deras möjligheter att bruka sin egendom. Domänverket anser det mot den

bakgrunden inte rimligt att sådana frågor skall kunna avgöras genom röstning i vilken även icke delägare deltar.

Den ekonomiska förvaltningen. Vad gäller den ekonomiska förvaltningens föreslår jakt- och viltvårdsberedningen att jaktvårdsområdets delägare och medlemmar även i fortsättningen skall vara befriade från ansvar för skulder som området ådrar sig. Beredningen motiverar sitt ställningstagande med att en bestämmelse om uttaxering försvårar områdesbildning eftersom detta skulle drabba även icke jagande delägare. Vidare är det enligt beredningens mening endast i begränsad omfattning som verksamheten i ett jaktvårdsområde ger upphov till sådan skuldsättning.

Domänverket delar uppfattningen att regler om uttaxering kan negativt påverka icke jagande markägares intresse att ansluta mark till ett jaktvårdsområde. Enligt verkets mening kan dock även ett bibehållande av nuvarande bestämmelser försvåra områdesbildning. För anslutning av mark som tillhör juridiska personer – som själva inte kan utnyttja jaktvårdsområdets jakträttsbevis – kan det nämligen vara av avgörande betydelse att andra vägar kan tillgripas om jaktvårdsområdet inte kan betala arrendet för den mark som sådana markägare anslutit.

Avsikten med ifrågavarande betänkande är att skapa regler som underlättar och påskyndar jaktvårdsområdesbildning. Denna principiella inriktning bör följas även i uttaxeringsfrågan. Domänverket avvisar alltså beredningens förslag och föreslår att det i lagen om jaktvårdsområden införs bestämmelser som gör det möjligt att bland jaktvårdsområdets jagande medlemmar göra uttaxering för att täcka områdets skulder för bl. a. jaktmarksarrenden. Det bör tilläggas att jaktvårdsområdet även kan ha arrenderat jaktmark av markägare som inte är delägare i området.

5.5 Hovrätten för övre Norrland: Allmänt. Förslaget innebär en förenkling såtillvida att man i framtiden endast har att räkna med ett subjekt – jaktvårdsområdet. Man måste då acceptera att med begreppet jaktvårdsområde menas inte bara området på marken utan också själva sammanslutningen, den juridiska personen.

Medlemmar och röstetal. – – – Enligt hovrättens mening bör 3 § första stycket ha följande lydelse: "Den som äger en fastighet som ingår i ett jaktvårdsområde skall vara medlem i sammanslutningen." – – – Om begreppet delägare tas bort i 3 §, bör detta också föranleda justeringar i andra paragrafer. – – – Måhända bör även de paragrafer, där ordet "delaktighet" förekommer, omformuleras.

Det framgår inte vilket organ som beslutar om att antaga sådan medlem i jaktvårdsområdet som avses i bestämmelsen. Om avsikten är att beslutet skall fattas av jaktstämman, bör detta skrivas ut i lagtexten.

26 §. Här eller på annat lämpligt ställe bör klarare än som nu är fallet i lagförslaget regleras i vilka frågor beslutanderätten tillkommer allenast jaktstämman (och alltså inte styrelsen).

27 §. Paragrafens inledning bör omformuleras sålunda: "De medlemmar som inte är fastighetsägare inom jaktvårdsområdet har" etc. (jfr hovrättens kommentar till 3 § första stycket).

28 §. På s. 106 n i betänkandet har påpekats att samfällighet kan ingå i jaktvårdsområde. Hovrätten utgår från att samfällighet endast äger en röst. Måhända är detta så självklart att det inte behöver utsägas i lagtexten.

Upplåtelse av jakträtt inom jaktvårdsområde. Hovrätten delar uppfattningen att fastighetsägarna även i framtiden bör ha rätt ha upplåta sin jakträtt och att jaktvårdsområdet bör ges möjlighet att begränsa olägenhe-

terna med sådana upplåtelse. Detta framgår också klart av 11 § förslaget till lag om jaktvårdsområden. Beredningens skrivning på s. 116 ö i betänkandet förefaller emellertid något förbryllande då den kan ge intrycket av att beredningen anser det möjligt för ett jaktvårdsområde att – även om fastighetsägarna inte är överens om detta enligt 10 § – i stadgarna uppdraga åt styrelsen att ombesörja all upplåtelse av jakträtt inom området, vilket skulle medföra att delägarna miste sin rätt att själva upplåta jakträtt till annan. Detta skulle i så fall inte stå i övrensstämmelse med nyssnämnda föreslagna lagrum.

10 §. Hovrätten föreslår att paragrafen inleds sålunda: "Rätten till all jakt inom ett jaktvårdsområde får inte upplåtas till annan, om inte samtliga medlemmar som äger fastigheter inom området är överens om detta". Jfr kommentaren till 3 § första stycket.

5.6 Kammarrätten i Sundsvall: Allmänt. – – – Utan närmare analys uttalar beredningen att organisations- och förvaltningsregler bör kunna ges som har direkt tillämpning på den samfällighet som jaktvårdsområdet utgör. Beredningen har inte ansett att några egentliga fördelar står att vinna med den särskilda föreningsbildning, som jaktmarksutredningen föreslagit, och att otydligheter undviks och förenkling uppnås. Kammarrätten delar inte denna uppfattning. – – – Redan den omständigheten att i jaktvårdsområdes förvaltning skall delta andra än ägare till de i området ingående fastigheterna gör emellertid att den av beredningen valda konstruktionen framstår som mindre lämplig. Den medför nämligen att man måste hålla isär delägare och medlemmar som begrepp; – – –. Kammarrätten anser att den av jaktmarksutredningen föreslagna ordningen med en förvaltande särskild förening är att föredra beträffande jaktvårdsområden, även om detta skulle komma att innebära att jaktvårdsområden och fiskevårdsområden får i viss mån olikartade regelsystem. – – – Riskerna för otydligheter och missförstånd torde vara mindre med den ordningen. Man vinner också den fördelen att endast ändring av grundstadgarna skulle komma att kräva fastställelse av länsstyrelsen medan ändringar i övrigt av stadgarna får beslutas av föreningen på egen hand.

Medlemmar och röstetal. Vilken konstruktion man än väljer bör enligt kammarrättens mening på sätt beredningen föreslagit möjligheten att ha rösträtten graderad efter arealinnehav bibehållas. Beredningen har föreslagit att sådan gradering skall vara utesluten i vissa fall, nämligen såvitt rör frågor om jaktens bedrivande inom området, viltvårdsåtgärder som saknar betydelse för en fastighets nyttjande, ändring av stadgarna för området, upplösning av område, omgruppering av områden samt anslutning av fastighet. Som framgår av det föregående anser kammarrätten beträffande upplösning av jaktvårdsområde och omgruppering av mark att majoriteten bör beräknas på ett sätt, som innefattar hänsynstagande bl. a. till arealinnehav. Beträffande ändring av stadgar synes det oegentligt att arealinnehav spelar roll vid antagande av stadgar men ej vid ändring av dem. Exempelvis kan då den situationen uppkomma att en fastighetsägare med stort markinnehav går med på en områdesbildning under den förutsättningen att röstning efter arealinnehav föreskrives i stadgarna men att han sedan står utan möjlighet att i samma mån påverka frågan om bestämmelsen skall tas bort ur stadgarna.

Den ekonomiska förvaltningen. – – – Huruvida uttaxeringsbestämmelser är nödvändiga eller ej torde knappast avgöras utifrån hänsynen till tredje man – borgenären. Denne får, liksom i allmänhet då man avtalar

med en juridisk person, ta med i beräkningen att endast den juridiska personen med sina tillgångar svarar för betalningen av en skuld och, för det fall han anser att föreningens solvens verkar svag, tillse att föreningen ställer erforderliga säkerheter. Snarare får frågan om uttaxering bedömas utifrån synpunkten huruvida jaktvårdsområdet kan antas vara i behov av att företa åtgärder, som inte täcks av dess inkomster och eljest tillgängliga medel, på sådant sätt att tillskott bör kunna utkrävas från delägarna. Skulle det utifrån sådana synpunkter anses nödvändigt att införa en möjlighet till uttaxering torde reglerna därom väl kunna utformas så att skälig hänsyn tas till berättigade anspråk från icke jagande delägare att undgå uttaxering.

5.7 Stiftsnämnden i Växjö: Medlemmar och röstetal. Paragraf 3 andra stycket borde dock enligt vårt förmenande ändras till följande:

”Den, som på grund av upplåtelse har rätt att jaga på en fastighet som ingår i jaktvårdsområde, skall på egen begäran och efter markägarens hörande kunna antas som medlem i området, om upplåtelsestiden omfattar minst ett jaktår”.

5.8 Stiftsnämnden i Göteborg: Medlemmar och röstetal. Jaktvårdsområdets förvaltning har komplicerats genom att man skiljer på delägare och medlemmar. Detta har fått till följd att man skisserat tre stycken olika röstningsförfaranden varav åtminstone två kan komma i tillämpning inom ett och samma sammanträde. Det torde bli helt omöjligt att ute på lokalplanet reda ut vilket röstningsförfarande som skall tillämpas i de olika frågorna.

Personlig närvaro skall vidare fordras för röstning i frågor som avser 27 § 1 och 2 vilket innebär att fastigheter som förvaltas av det allmänna inte normalt kan utnyttja rösträtten för markägare om inte fullmakt kan utfärdas för arrendatorn att föra talan, något som hittills varit möjligt.

Upplåtelse av jakträtt inom jaktvårdsområde. Verksamheten synes inte vara klart utformad för den allt vanligare upplåtelseformen med flera arrendatorer på samma mark, men med begränsad avskjutning. Om antalet jakträttsbevis skall göras avhängigt av arealen måste regler skapas, så att exempelvis jaktklubbers möjlighet att få fortsätta sin jaktutövning, säkras. Erfarenheten har visat att sådana jaktsällskap ofta sköter viltvården väl så bra som enskilda arrendatorer. Risker att övriga delägare, enligt § 11 författningsförslaget, hävdar att arrangementet med flera arrendatorer är till avsevärd olägenhet förefaller stor av psykologiska skäl, vilket kan ge en onödig begränsning av antalet jägare och viltvårdare till följd.

12 §. I författningsförslaget ger en jaktarrendator med långtidskontrakt en mycket osäker kännedom om kostnaden för jaktutövningen eftersom jaktvårdsområdets beslut kan komma att ges korttidskaraktär. Självfallet återverkar denna osäkerhet på markägarens-delägarens möjlighet att stabilisera sin utarrendering.

5.9 Länsstyrelsen i Stockholms län: Allmänt. — — — Utredningens förslag i associationsrättsligt hänseende tillstyrks — — —.

Medlemmar och röstetal. I 28 § föreslås att röstning efter delaktighet inte får ske i fråga som avses i bland annat 29 § andra stycket, dvs. ändring av stadgarna. Om man t. ex. för att få med en del stora andelsägare har tagit in en klausul om andelsröstning kan, sedan väl området kommit till stånd, andelsröstningen upphävas genom majoritetsbeslut efter huvudtal i frågan. Det är en dålig garanti för andelsröstningen och bestämmelsen kan

verka avhållande på tilltänkta medlemmar med stora markinnehav. Hänvisningen till 29 § andra stycket föreslås därför bli borttagen.

5.10 Länsstyrelsen i Uppsala län: *Medlemmar och röstetal.* Beredningen har – till skillnad från jaktmarksutredningen – föreslagit ett bibehållande av möjligheten för medlemmarna att vid omröstning på jaktstämma i vissa fall av betydelse för en fastighets nyttjande, t. ex. anläggande av viltvatten och viltåkrar, bestämma röstetalet efter arealinnehav. Den har också föreslagits av fiskevattensutredningen i dess förslag till lag om fiskevårdsområden. Länsstyrelsen har i sitt yttrande över fiskevattensutredningens betänkande inte motsatt sig detta förslag och finner – trots vissa principiella betänkligheter – inte anledning till annat ställningstagande i förevarande fall.

5.11 Länsstyrelsen i Östergötlands län: *Allmänt.* I motsats till jaktmarksutredningen föreslår beredningen inte bildande av jaktområdesförening. Beredningens förslag att organisationsbestämmelser i stället meddelas för själva jaktvårdsområdet överensstämmer med vad som gäller för fiskevårdsområde och vattenvårdsförbund. Förslaget tillstyrks på de av beredningen anförda skälen.

Medlemmar och röstetal. Länsstyrelsen har ingen invändning mot den av beredningen föreslagna utformningen av rösträtten.

5.12 Länsstyrelsen i Jönköpings län: *Upplåtelse av jakträtt inom jaktvårdsområde.* I anslutning till frågan om upplåtelse av jakträtt inom jaktvårdsområdet (avsnitt 7.4 och 10 § i författningsförslaget) aktualiseras frågan om inte en liknande reglering som den föreslagna i fråga om jakträttsupplåtelse bör tillämpas beträffande uppförande av vilthägn inom ett jaktvårdsområde. En enskild markägare kan ju genom ett olämpligt uppfört vilthägn äventyra möjligheterna för jaktvårdsområdet att fungera tillfredsställande. Enligt länsstyrelsens mening bör denna fråga ytterligare övervägas.

5.13 Länsstyrelsen i Kronobergs län: *Allmänt.* Vi ifrågasätter om inte som föreslagits i jaktmarksutredningens betänkande länsstyrelsen bör få befogenhet att utse syssломän som fullgör styrelsens uppgifter intill dess behörig sådan utsetts.

Medlemmar och röstetal. De olika regler beredningen föreslagit för rösträtt vid jaktstämma anser vi inte realistiska att genomföra. Vi föreslår därför i likhet med jaktvårdsföreningen i länet och Lantbrukarnas länsförbund i Kronoberg att rösträtt vid jaktstämma endast bör tillkomma delägarna i området. Delägare bör få rätt att i sitt ställe sätta annan person, lämpligen eventuell jakträttsinnehavare, att företräda honom vid stämman.

Upplåtelse av jakträtt inom jaktvårdsområde. Den kanske allvarligaste kritiken mot bestående jaktvårdsområden vilken kommit till vår kännedom är ev. förekommande inskränkning i friheten för markägare att upplåta honom tillkommande jakträtt. En sådan inskränkning görs normalt i stadgarna för området. Enligt nuvarande praxis äger markägare i ett jaktvårdsområde att alltid oavsett storleken på marken erhålla minst ett jakträttsbevis. Antalet jakträttsbevis som utlämnas inom ett område kan därför teoretiskt sett bli samma även om jakträttsinnehavaren i stället för markägaren skulle erhålla sådant bevis oavsett storleken på marken. Vi är dock medvetna om att antalet utlämnade bevis med sistnämnda ordning skulle bli större än med nuvarande system därför att flera markägare som regel inte

utnyttjar möjligheten att erhålla jakträttsbevis. Ett system med utdelning av minst ett jakträttsbevis till varje jakträttsinnehavare inom området skulle således kunna medföra ett önskat jakttryck på området. Jaktvårdsområdet torde dock ha möjlighet att genom begränsningar av antalet djur som får fällas på fastigheten eller genom avkortning av jakttiden reglera sådana uppkomna olägenheter. Vi ifrågasätter därför om några inskränkningar i markägares frihet att upplåta jakträtten bör få ske.

5.14 Länsstyrelsen i Kalmar län: Medlemmar och röstetal. Förslaget att jaktarrendatorer skall kunna bli medlemmar i jaktvårdsområdet på vissa villkor hälsas med tillfredsställelse. Som länsstyrelsen framhållit — — — bör dock skriftligt arrendeavtal föreligga för dylikt medlemskap.

5.15 Länsstyrelsen i Gotlands län: Medlemmar och röstetal. Formuleringen av andra stycket i § 28 kunde göras klarare, t. ex. genom att ordet "delaktighet" ersätts av "arealinnehav".

5.16 Länsstyrelsen i Blekinge län: Medlemmar och röstetal. För att nå bästa resultat i fråga om jakt- och viltvård anser länsstyrelsen det viktigt att även jaktarrendatorer och jordbruksarrendatorer med jakträtt aktivt deltar i den samverkan som äger rum i ett jaktvårdsområde. Grundtanken bör därför vara att de så långt det är möjligt bereds medlemskap, rösträtt och yttranderätt i området. I många fall är det så att markägaren inte i någon högre grad ägnar sig åt jakt- och viltvård utan överlåter detta till en arrendator. Mot att i ifrågavarande hänseenden jämställa arrendator med delägare i området talar främst att jakträtten i svensk rättstradition är knuten till markägandet, att vissa av de åtgärder som brukar vidtas av ett jaktvårdsområde direkt påverkar utnyttjandet av fastighet samt slutligen att ett sådant jämställande antas hämma tillkomsten av områden genom att fastighetsägare blir mindre benägna att bilda sådana.

Länsstyrelsen anser att beredningen i det beskrivna förslaget har gjort en i allt väsentligt lämplig avvägning av delvis motstående intressen. Gränsdragningen mellan viltvårdsåtgärder som har respektive inte har betydelse för en fastighets nyttjande bör dock ytterligare klargöras.

Upplåtelse av jakträtt inom jaktvårdsområde. — — — Länsstyrelsen anser att endast i de fall medlemmarna ges rätt att bedriva all jakt eller jakt efter visst slags villebråd över hela området eller delar därav bör jaktvårdsområdet ha möjligheter att hindra en ny upplåtelse av jakträtt om denna vid en bedömning i det enskilda fallet kan anses olämplig med hänsyn till viltvården eller jaktutövningen eller på annat sätt är till avsevärt men för övriga delägare. Om en sådan begränsning inte görs kan jaktvårdsområdesbildningen leda till att antalet jakttillfällen för icke markägare minskar i stället för att öka. Det förtjänar i detta sammanhang att erinras om att det ingick i direktiven för jaktmarksutredningen att finna vägar att stimulera till ökad upplåtelse av jakträtt. Länsstyrelsen anser att det kunde övervägas att utfärda en regel med innehåll att en delägare (markägare) i ett jaktvårdsområde alltid skall ha rätt att vid jaktutövningen sätta annan i sitt ställe.

Länsstyrelsen vill framhålla vikten av att en noggrann uppföljning sker av hur dessa problem behandlas i jaktvårdsområdena särskilt frågan om jakträttsupplåtelser.

5.17 Länsstyrelsen i Hallands län: *Den ekonomiska förvaltningen.* Huvudragen av hur den ekonomiska förvaltningen är tänkt att bedrivas bör enligt förslaget framgå av områdets stadgar. Beredningen har härvid skisserat olika alternativ. Enligt länsstyrelsens mening borde de skattemässiga konsekvenserna av de föreslagna alternativen närmare ha undersökts innan dessa presenterades.

Upplåtelse av jakträtt inom jaktvårdsområde. I länsstyrelsens tidigare nämnda yttrande anfördes beträffande då aktuellt förslag till föreskrifter om jakträttsinnehavares rätt till jaktutövning samt omröstningsregler bl. a. följande. "Dessa bestämmelser torde inom ett jaktvårdsområde bestående av ett flertal små och någon eller några stora fastigheter kunna få icke önskvärda konsekvenser. Sedan väl ett jaktvårdsområde kommit till stånd får de mindre fastigheternas ägare och eventuella arrendatorer ett dominerande inflytande över hur jakten inom området skall planläggas. Vid gemensamhetsjakt får en arrendator även av en mycket liten fastighet måhända jakträtt på omfattande arealer. Detta kan motivera en hög eller till och med mycket hög arrendeavgift. Av jakt och viltvård ointresserade markägare kan även tillsammans med arrendatorerna frestas att genomdriva beslut som ytterst syftar till ett stort uttag av jaktbart vilt inom området då ju ett sådant beslut endast i ringa mån drabbar den egna fastigheten. Utredningen har inte framfört några förslag för att hindra uppkomsten av dylika situationer, vilket torde vara en brist i det föreliggande förslaget."

Nu föreslagna omröstnings- och förvaltningsbestämmelser får anses innebära en minskad risk för uppkomsten av ovan angivna situationer. Således har jaktmarksutredningens förslag om "en man en röst" i vissa delar frångåtts. Vidare pekar beredningen på möjligheten att undgå de problem som kan vara förknippade med att delägare arrenderar ut sin jakträtt inom området genom att låta jaktvårdsområdets styrelse ombesörja all upplåtelse av jakträtt inom området. Om delägarna väljer att behålla sin rätt att avtala om jakträttsupplåtelser framhåller beredningen, att det liksom hittills bör i områdets stadgar kunna föreskrivas att en tillkommande arrendator, för att upplåtelsen skall kunna godkännas, skall disponera viss minimiareal. Beredningen hänvisar således till möjligheten att genom stadgebestämmelser komma till rätta med sådana problem som länsstyrelsen skisserat i det tidigare yttrandet. Fastställelse av stadgebestämmelser, som inte innehåller de av beredningen föreslagna bestämmelserna, torde emellertid inte kunna vägras. Med hänsyn härtill vill länsstyrelsen ifrågasätta om inte uttryckliga föreskrifter i lag vore en framkomligare väg att förhindra de befarade olägenheterna. En sådan lösning bör bli föremål för närmare överväganden.

5.18 Länsstyrelsen i Skaraborgs län: *Medlemmar och röstetal.* Den föreslagna inskränkningen i 28 § tredje stycket lagförslaget betr. rösträtten för vid jaktstämma frånvarande medlemmar i frågor om jaktens bedrivande och viltvårdsfrågor anser länsstyrelsen inte motiverad. Medlemmar som är förhindrade delta i stämma bör kunna låta sig företrädas av ombud.

5.19 Länsstyrelsen i Värmlands län: *Medlemmar och röstetal.* 3 §. Länsstyrelsen förutsätter här att för medlemskap enligt andra stycket skall krävas inte bara en upplåtelse för minst ett jaktår utan att – i förekommande fall – arrendatorn även disponerar för jaktutövning erforderlig minimiareal.

27–29 §§. Förslaget är i denna del med hänsyn till de svårigheter bered-

ningen uppenbarligen haft att "sy ihop" sinsemellan motsatta intressen skickligt utformat. Med de erfarenheter länsstyrelsen har av jaktvårdsområdenas hantering av procedurfrågor kan emellertid befaras att reglerna är alltför tekniskt komplicerade för dem som har att tillämpa dessa.

5.20 Länsstyrelsen i Gävleborgs län: *Upplåtelse av jakträtt inom jaktvårdsområde.* Enligt 13 § 3 mom. 2 st. jaktlagen får fastighetsägare inte förvägras att upplåta sin jakträtt såvida upplåtelsen inte är olämplig med hänsyn till jaktvärden eller länder övriga delägare i området till avsevärt men. Ägare till fastighet inom området bör således i princip alltid ha rätt att sätta annan i sitt ställe och bestämmelser i stadgarna kan inte ytterligare reducera denna rätt för fastighetsägaren.

Föreslagen lydelse av 11 § lag om jaktvårdsområden synes inte förutsätta någon sådan principiell rätt för fastighetsägaren då upplåtelsen, enligt innebörden i föreslagen text, måste föregås av en bedömning av om vissa villkor uppfylls. Enligt länsstyrelsens mening har något skäl för att frångå den principiella bindningen mellan fastighetsägandet och upplåtelseätten inte påvisats, varför den nuvarande bestämmelsens utformning är att föredra.

Länsstyrelsen instämmer i beredningens uttalande att en eventuell föreskrift i stadgarna om minimiareal måste vara grundad på viltvårdshänsyn och inte utformas enbart med syfte att jakten skall vara förbehållen en viss krets jägare.

Något lämplighetskrav uppställs inte för att en markägare skall få delta i jakten inom området. Särskilda krav bör då inte heller ställas på en person till vilken markägaren upplåter sin jakträtt. Tillräckligt skydd mot olämplig jaktutövare måste anses vara givet dels i jaktledarens befogenhet att ingripa mot under pågående jakt störande person och dels i möjligheten att medelst indragning av vapenlicens hindra notoriskt olämplig jägare att delta i jakten. Länsstyrelsen anser därför att om någon begränsning i markägares upplåtelse rätt skall intagas i lagen, bör den inskränkas till de fall då upplåtelsen är uppenbart olämplig.

I enlighet med ovanstående bör enligt länsstyrelsens mening texten i — — 11 § ha nedanstående lydelse.

11 §. Ägare till fastighet som ingår i ett jaktvårdsområde får inte förvägras upplåta jakträtt till annan, om inte upplåtelsen kan anses uppenbart olämplig med hänsyn till jaktvärden eller jaktutövningen eller på annat sätt är till avsevärd olägenhet för övriga delägare.

5.21 Länsstyrelsen i Västernorrlands län: *Medlemmar och röstetal.* De föreslagna omröstningsreglerna är invecklade och torde vara svåra att använda vid den praktiska tillämpningen. Olika regler gäller för olika typer av frågor. Vid omröstning måste klargöras om man skall rösta efter delaktighet eller huvudtal, om andra än delägare i jaktvårdsområdet har rösträtt eller ej och om personlig närvaro krävs eller om fullmakt gäller. Vidare kan det vara svårt att bedöma om en viltvårdsåtgärd skall anses sakna betydelse för en fastighets nyttjande eller ej. Detta förhållande påverkar vilken röstningsregel som är tillämplig. Bestämmelsen om att markägare och jaktarrendator samtidigt får rösta i vissa frågor måste ur rättvisesynpunkt anses som mindre lämplig. Röstningsreglerna innebär vidare att stadgar kan ändras genom annat röstningsätt än det som användes när de tillkom. En föreskrift i stadgarna att omröstning i viss fråga skall ske efter delaktighet (med hänsyn till delägarnas markinnehav) kan ändras genom omröst-

ning efter huvudtal, något som knappast kan anses lämpligt. Enligt länsstyrelsens mening bör omröstningsreglerna ses över med syfte att göra dem lättare att tillämpa i praktiken.

5.22 Länsstyrelsen i Jämtlands län: Allmänt. Det bör vara till fördel att lagstiftningen i denna del utformas på ett likartat sätt som för närbesläktade samfällighetsbildningar, exempelvis fiskevårdsområden.

Beräffande skyldigheten att anmäla styrelsens sammansättning till länsstyrelsen bör den även innefatta skyldighet att anmäla förändring i sammansättningen (jfr 23 § förslaget till lag om jaktvårdsområden).

5.23 Statskontoret: Allmänt. 26 § 2:a stycket bör efter en språklig ändring lyda: Första jaktstämman skall hållas snarast efter det att området har bildats.

Medlemmar och röstetal. 28 § 3:e stycket bör lyda: På jaktstämma för område med mer än tre medlemmar får inte någon utöva rösträtt för mer än en fjärdedel av de närvarandes sammanlagda röstetal. Vid omröstning i frågor som avses i 27 § 1 och 2 får bara de medlemmar som är personligen närvarande delta. Motivering: Lagförslaget beaktar här inte möjligheten att ett jaktvårdsområde kan ha färre än fyra medlemmar.

Stadgar. 24 § punkt 2 bör lyda: . . . de huvudsakliga reglerna för viltvården och avlysning av jakt på sådan mark, vars ägare har principiella betänkligheter mot att jakt utövas på hans mark. Motivering: Avlysning bör ske inte bara när ägaren har ideella betänkligheter i egentlig mening mot jakt. Avlysning bör ske också när betänkligheterna inte kan sägas vara ideella men ändå vilar på principiell grund, t. ex. när ägaren sätter ringa värde på förmånen av jakt men sätter stort värde på förmånen av att alla tider på året ohindrad av pågående eller befarad jakt fritt kunna röra sig i sina marker, eller t. ex. när ägaren efter en rationell riskbedömning inte själv eller för annan vill tåla riskerna med jakt. — Det kan vidare ifrågasättas att i en lag använda hänvisningar, av typen "har ideella betänkligheter", till en persons ideologi. En person skall inte, t. ex. för ett jaktvårdsområdes medlemmar eller för en länsstyrelse, behöva redovisa sin ideologiska uppfattning på området. Det bör räcka om han utan närmare utläggning deklarerar att han har principiella betänkligheter mot att jakt bedrivs på hans mark och om han är känd för att inte själv eller genom annan bedriva jakt där.

5.24 Sveriges lantbruksuniversitet: Allmänt. I § 30 ges jaktstämma rätt att för varje jaktår fastställa de villkor som skall gälla för jakten inom jaktvårdsområdet. I § 44 ges besvär rätt i sådana fall där enskild medlem i jaktvårdsområdet inte är nöjd med beslutet. I detta sammanhang måste påpekas det för den enskilda medlemmen besvärande men icke ovanliga fallet där beslut inom jaktvårdsområde om inskränkning av jakträtt eller jakttid helt omöjliggör viss jakt exempelvis pürschjakt på hornbärande råbock i augusti eller jakten under vissa veckodagar. Man kan ifrågasätta om det skall ligga inom jaktvårdsområdets befogenhet att fatta sådana beslut. Det ligger i det allmännas intresse att skapa så många jakttillfällen som möjligt och de jakttider som anges i jakttidsförfattningen bör vara väl underbyggda. Där jakttiderna inte passar ett jaktvårdsområde borde vägen vara den att man går till länsstyrelsen eller annan myndighet för att få en ändring till stånd. Den ovan nämnda besvärsrätten är inte tillfyllest och det kommer i de flesta fall att ta för lång tid innan eventuell rättelse erhålls.

5.25 Svenska jägareförbundet: Medlemmar och röstetal. Mot bakgrund av bl. a. de synpunkter Svenska jägareförbundet redovisat angående 11 § och 22 § andra stycket måste skrivningen ändras så att endast den som av jaktvårdsområdet kan godkännas som jakträttsarrendator skall kunna antas som medlem. Medlemskapet skall vidare inte kunna omfatta längre tid än jakträttsupplåtelsen omfattar. Förlänges denna skall givetvis även medlemskapet förlängas.

Det skall också observeras att jakträttsupplåtelser förekommer av många slag, såväl skriftliga som muntliga och ibland endast omfattande jakt efter visst slags villebråd. Enligt Svenska jägareförbundets mening bör den jakträttsarrendator som skall kunna ifrågakomma som medlem i jaktvårdsområde ha skriftligt jaktarrendekontrakt och disponera rätten till jakt efter allt slags vilt.

I vissa fall kan förekomma att en godkänd jakträttsupplåtelse avser upplåtelse till en jaktklubb eller motsvarande med flera medlemmar – det upplåtna området är så stort att det medger rätt till flera jakträttsbevis. I sådana fall bör endast en representant för jaktklubben få ingå som medlem. Detta måste klart framgå.

Slutligen bör redan av 3 § framgå att medlemskapet endast berättigar till begränsat medlemskap. Jakträttsarrendatorn skall således enbart ha rätt att rösta i vissa jaktliga frågor närmare preciserade i 27 §.

Enligt Svenska jägareförbundets uppfattning bör de frågor, i vilka medlemmar i jaktvårdsområdet, som ej är delägare, har såväl yttrande- och förslags- som rösträtt, ytterligare preciseras. Förbundet finner således att de två samlingsrubriker som angivits bör göras mera "heltäckande" och föreslår följande lydelse:

1. Jaktens årliga utövning och omfattning.
2. Viltvårdsåtgärder – dock ej sådana som medför ändrad markanvändning, genomgripande biotopförändringar eller beräknas leda till avsevärda förändringar av viltstammarnas sammansättning eller numerär.

Inom flertalet av de idag befintliga jaktvårdsområdena torde gälla bestämmelser om omröstning efter delaktighet. Likväl är det sällan att detta tillämpas. Mot bakgrund härav finner Svenska jägareförbundet att röstning efter huvudtal bör kunna ske även om i stadgarna lämnats möjlighet för röstning efter delaktighet. Andra stycket föreslås därför få följande utformning:

I områdets stadgar får dock föreskrivas att omröstning vid begäran skall ske efter delaktighet i andra frågor än som avses i 27 § 1 och 2, 29 § andra stycket eller 32 och 35 §§.

Vad avser den påtalade bestämmelsen i tredje stycket finner jägareförbundet det stötande att en medlem, som kanske är synnerligen intresserad av de jaktliga frågorna men av någon anledning inte har möjlighet närvara vid jaktstämman, skulle vara betagen att genom ombudsöstning göra sin mening gällande.

Svenska jägareförbundet föreslår därför att andra meningens utgång och ersättes med följande:

I alla frågor får röstning ske genom befullmäktigat ombud. Ingen får dock medelst egen röst och givna fullmakter avge mer än högst tre röster.

Upplåtelse av jakträtt inom jaktvårdsområde. 11 §. Svenska jägareförbundet tillstyrker i princip den föreslagna lydelsen men vill understryka att den tidigare principen med en för varje jaktvårdsområde fastlagd minimi-areal för att en jakträttsupplåtelse skall kunna godkännas måste kvarstå i enlighet med och av de skäl som redovisas på sid. 116–117 i utredningen.

Stadgar. I "riksnormalstadgarna" regleras under § 6 frågan om "Upplåtelse av jakträtt (jaktutövningsrätt)." Frågan om mer eller mindre tillfälliga upplåtelser av jakt inom jaktvårdsområden regleras under punkt B "Tillfällig upplåtelse". Normalt fungerar denna fråga väl. Emellertid förekommer att möjligheterna till överlåtelse av jakträttsbevis onödigt försvåras även i fall då upplåtelse rimligen borde medgivits. Svenska jägareförbundet förutsätter att någon form av riksnormalstadgar anpassade till den nya lagstiftningen framtages och finns tillgängliga när lagen träder i kraft. Dessa stadgar måste ge tämligen detaljerade bestämmelser bl. a. i berört avsnitt. Härigenom skulle de problem som nu undantagsvis förekommer kunna undanröjas. Vid utarbetandet av de nya riksnormalstadgarna bör såväl representanter för Svenska jägareförbundet som för Jägarnas riksförbund-Landsbygdens jägare medverka. Framtagandet av stadgarna skulle enligt jägareförbundets mening eventuellt kunna ske under överinseende av statens naturvårdsverk.

Enligt jägareförbundets uppfattning är möjligheten att för viss tid dra in jakträttsbevis enligt de regler som anges i 4 § riksnormalstadgarna ett synnerligen viktigt korrektiv och nödvändigt för en fungerande jaktledning inom ett jaktvårdsområde. Möjligheten till indragning av jakträttsbevis är emellertid samtidigt en befogenhet som kan drabba den felande hårt.

Mot bakgrund av vad anförts föreslår jägareförbundet att 24 § kompletteras med en punkt som skulle kunna benämnas: Bestämmelser för indragning av jakträttsbevis.

5.26 Lantbrukarnas riksförbund: Medlemmar och röstetal. Jordbruksarrendatorer med jakträtt och jaktarrendatorer med upplåtelser av längre varaktighet avses få bli medlemmar i jaktvårdsområdet. Dessa medlemmar avses få förslags- och yttranderätt men också rätt att delta i beslut rörande den praktiska jaktutövningen och i frågor rörande vissa viltvårdsåtgärder. Beslutanderätten för de olika medlemskategorierna föreslås bli reglerade i stadgarna. Övriga jakträttshavare ges närvaro- och yttranderätt vid jaktstämman.

Lantbrukarnas riksförbund tillstyrker beredningens förslag i medlemsfrågan under förutsättning att nyttjanderättsavtal för jaktarrendator är 5 år eller längre.

Förbundet omfattar även principiellt tanken på att varje delägare i jaktvårdsområdet skall ha en röst. Eftersom denna princip ibland anses utgöra hinder för bildandet av jaktvårdsområden med hänsyn till jakträttens starka anknytning till markägandet så tillstyrker förbundet även att rösträtt graderad efter arealinnehav får tillämpas om principen intas i stadgarna.

LRF ansluter sig till beredningens förslag till omröstningsregler med den ändringen att vid alla omröstningar närvarande medlem genom fullmakt får företräda ytterligare en röstberättigad.

Den ekonomiska förvaltningen. Förbundet efterlyser anvisningar för hur man kan söka minska åsiktsskillnader vid bildande av jaktvårdsområden mellan stora och små markägare. LRF anser att möjligheter finns att tillskapa "utjämningsmodeller" där avgifter till samfälligheten betalas efter huvudtal medan markägarna erhåller ersättning med ledning av upplåten jaktareal.

Lantbrukarnas riksförbund delar beredningens uppfattning att det som villkor för rätt att utöva jakt inom området skall ställas krav på innehav av jakträttsbevis utfärdade av områdets styrelse. Jaktvårdsområdet kan härvid få till stånd en med hänsyn till vilttillgången inom området lämplig dimensionerad jakt.

Förbundet delar beredningens uppfattning ifråga om uttaxering att icke jagande delägare skall tillförsäkras frihet från ekonomiska pålagor.

Stadgar. Det blir genom den nya samsällighetskonstruktionen tillräckligt med ett samlat stadgeförslag vilket medför att länsstyrelsen även kommer att pröva stadgeändringar rörande organisationsfrågor. LRF anser att fördelarna häruti överväger olägenheter med uppdelning i jaktvårdsområdesstadgar och föreningsstadgar.

Innehållet i jaktvårdsområdets stadgar får inte kränka enskild rätt eller stå i strid mot gällande rätt. LRF vill peka på begreppet att enskild rätt inte får kränkas. Denna gränsdragningsproblematik bör utvecklas i kommande förslag till tillämpningsföreskrifter.

5.27 Jägarnas Riksförbund-Landsbygdens Jägare: Medlemmar och röstetal. Röstning inom jaktvårdsområde bör alltid genomföras med en röst för en var delägare. Om avsteg härifrån medges genom angivelse i områdets stadgar, bör ingen delägare få utnyttja röster efter andelstal som därmed ger honom röstetal utöver en tiondel av de närvarandes sammanlagda röstetal.

Upplåtelse av jakträtt inom jaktvårdsområde. — — — En delägare som ej själv utövar sig tillkommande jakträtt inom ett jaktvårdsområde, bör alltid ha rätt att sätta annan i sitt ställe. Jakttrycket hålls oförändrat oavsett om jordägaren själv utövar jakten eller sänder annan person i sitt ställe.

Stadgar. I fråga om normalstadgar för jaktvårdsområden finner förbundet lämpligt att de båda jägarorganisationerna gemensamt utformar sådana med beaktande av tidsutveckling och författningsregler.

5.28 Skogsindustriernas samarbetsutskott: Medlemmar och röstetal. Enligt förslaget skall även den som på grund av upplåtelse har rätt att jaga på en fastighet, som ingår i jaktvårdsområdet, på begäran antas som medlem i området, om upplåtelse tiden omfattar minst ett jaktår. Med hänsyn till att upplåtelse förekommer av de mest skilda slag bör paragrafen skärpas, t. ex. i meningen "... kan på begäran samt efter jaktvårdsområdets prövning och beslut antas som medlem i området ..." Vid prövningen skall hänsyn — utöver till upplåtelse tiden — tas till bl. a. upplåtelsens juridiska status och antalet jaktutövare inbegripna.

SISU framför under 27–29 §§ synpunkter på rösträttsförfarandet. Redan i 3 § bör anges begränsningen i rösträtten för här berörd medlemskategori.

11 §. SISU förutsätter att principen med en för varje jaktvårdsområde fastlagd minimiareal för att jakträttsupplåtelse skall kunna godkännas kvarstår. Se även 22 §.

27–29 §§. Enligt den föreslagna lydelsen skulle stadgarna kunna föreskriva röstetal efter arealinnehav för omröstning i andra frågor än om jaktens bedrivande, om viltvårdsåtgärder som saknar betydelse för en fastighets utnyttjande samt om stadgeändring, upplösning och förändring av jaktvårdsområdets omfattning. Av skäl som inledningsvis berörts skulle en sådan inskränkning av markägarens dispositionsrätt i hög grad komma att försvåra nybildning resp. bestånd av jaktvårdsområden. SISU kvarstår vid det yrkande som framställdes vid yttrandet över jaktmarksutredningens betänkande, att rösträtt inom jaktvårdsområde skall utövas i enlighet med nuvarande regler och praxis. Detta innebär att jaktvårdsområde skall kunna anta stadgar där rösträtten är graderad efter arealinnehav. Om markägare/delägares möjligheter till röstningsförfarande enligt arealinne-

hav klart och entydigt fastlägges i lagen i frågor beträffande jaktvårdsområdes bildning, ombildning och förvaltning, bör enligt vår uppfattning även det alternativet till stadga kunna erbjudas där röstning får ske efter huvudtal för såväl delägare som övriga medlemmar vad gäller den praktiska jaktutövningen och viltvårdsåtgärder som inte har betydelse för en fastighets nyttjande. Till sådana frågor hör givetvis inte avskjutningen av älg eller annan viltart av direkt betydelse för jord- och skogsbruk.

5.29 Sveriges länsjaktvårdskonsulenters förening: Medlemmar och röstetal. En ändring av nuvarande rösträttsbestämmelser vore mycket olycklig dels med hänsyn till att det enligt vår mening säkerligen kommer att försvåra jvo-bildningar, dels med hänsyn till svårigheterna för jvo-funktionärerna att hålla rätt på rösträttsreglerna i olika frågor och lägen. Det kan ju inte heller anses rimligt att som framgår av 28 § varje medlem (alltså även jaktarrendator) har en röst, medan delägare i fastighet med samäganderätt inte har någon egen röst alls. Det saknas bärande motiv för att ändra på nuvarande ordning. Ändringen skulle medföra en påtagligt ökad belastning på jaktvårdspersonalen genom förfrågningar telefonledes och krav på deltagande vid stämorna samt "bädda för" överklagningar.

Stadgarna bör som nu ge möjlighet för delägarna att välja mellan en röst/delägare eller i förhållande till arealinnehav. Övriga medlemmar bör ha yttrande- och förslagsrätt. Dessutom har de möjlighet att uppbära fullmakt och rösta för delägare.

6 Ansvars- och besvärsmåttbestämmelser

6.1 Hovrätten för övre Norrland: I beredningens förslag upptas inte någon motsvarighet till det nuvarande stadgandet i 34 § jaktlagen att överträdelse av de för jaktutövningen inom jaktvårdsområdet gällande reglerna får åtalas av åklagare endast under vissa angivna förutsättningar. Beredningens lagförslag innebär alltså att ifrågavarande typer av överträdelse motsats till vad som exempelvis gäller i lagen (1960: 130) om fiskevårdsområden lägges under allmänt åtal. Någon motivering lämnas inte. Om man vill ha kvar en straffsanktion inom detta speciella område, finns det enligt hovrättens mening knappast anledning att gå ifrån nuvarande förutsättningar för åtal. Paragrafen bör därför kompletteras med en bestämmelse som säger att brott får åtalas av allmän åklagare endast om målsäganden anger det till åtal eller om åtal är påkallat från allmänna synpunkter.

6.2 Kammarrätten i Sundsvall: 43 §. Beredningens förslag innebär att sådan talan mot vissa beslut av länsstyrelse rörande jaktvårdsområdes bildande eller bestånd, varom nu stadgas i 27 § andra stycket jaktlagen, skall föras hos regeringen i stället för hos kammarrätten. I samband med förvaltningsrättsreformen behandlades utförligt frågan om besvärgången för här aktuella mål. Vad som därvid anfördes (prop 1971: 30 s 142 ff) torde fortfarande äga giltighet. Enligt kammarrättens mening har nuvarande ordning inte heller varit förenad med några nackdelar. Dessutom framstår det som en fördel att en enhetlig besvärgång finns i jaktvårdsområdesärenden. Kammarrätten förordar alltså att nuvarande ordning behålles.

Även mot beslut enligt 37 § om fastighets uteslutning ur jaktvårdsområde bör talan kunna föras i den ordning som avses i 43 §. Paragrafen bör ändras i enlighet härmed.

6.3 Länsstyrelsen i Kronobergs län: Vi finner inte skäl föreligga att som föreslagits i 43 § bestämma tiden för anförande av besvär till fyra veckor. Besvärstiden bör i stället i likhet med vad som gäller för överklagningar av flertalet andra beslut bestämmas till tre veckor från den dag meddelande om länsstyrelsens beslut införts i ortstidning.

Däremot anser vi det befogat att såsom föreslagits i 44 § ha en något längre besvärstid vid överklagandet av jaktstämmbeslut eftersom utgångspunkten för besvärstidens räknande i dessa fall skall vara dagen för beslutet.

6.4 Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län: — — — Även beslut enligt 36 och 37 §§ lagförslaget innebär avvägningar i lämplighetsfrågor liknande de som görs vid tillämpning av 32 och 35 §§. Beslut enligt förstnämnda paragrafer bör därför överklagas till regeringen.

6.5 Länsstyrelsen i Örebro län: Satsen "om inte kammarrätten förordnar annat" synes onödig, eftersom detta följer av 28 § förvaltningsprocesslagen.

6.6 Länsstyrelsen i Norrbottens län: Beredningen föreslår en besvärstid om fyra veckor. Beredningen har emellertid inte motiverat varför besvärstiden satts till just fyra veckor. Om en ändring av nu gällande besvärstid ska ske bör den enligt länsstyrelsens uppfattning sättas till tre veckor för att därigenom komma i överensstämmelse med den i förvaltningslagen angivna besvärstiden.

6.7 Riksåklagaren: Enligt beredningens förslag till ansvarsbestämmelser faller överträdelse av de för jaktutövning inom jaktvårdsområde gällande reglerna direkt under allmänt åtal. Av betänkandet framgår inte att beredningen avsett att göra en materiell ändring i gällande rätt. Beredningen har inte föreslagit någon bestämmelse motsvarande 34 § tredje stycket lagen (1938: 274) om rätt till jakt, vari föreskrivs att allmän åklagare får föra talan endast efter angivelse av målsägande eller om åtal finnes påkallat ur allmän synpunkt. Det synes från rättssäkerhetssynpunkt vara otillfredsställande att överträdelse av bestämmelser, som beslutats av en samfällighet, utan angivelse eller diskretionär prövning skall falla under allmänt åtal. Jag anser sålunda att överträdelse av dessa regler även fortsättningsvis bör vara ett angivelsebrott i likhet med vad som föreslås i 44 § fiskevattensutredningens förslag till lag om fiskevårdsområden (SOU 1978: 75). Den diskretionära åtalsprövningsregeln — att åtal skall vara påkallat ur allmän synpunkt, om målsäganden inte anger brottet till åtal — finns inte intagen i 29 § lagen (1960: 130) om fiskevårdsområden eller i fiskevattensutredningens förslag till ansvarsbestämmelse. Mot denna bakgrund kan det ifrågasättas om en sådan åtalsregel skall införas vad avser överträdelse av för jaktvårdsområden gällande bestämmelser. I lagen om jaktvårdsområden bör anges vem som är att anse som målsägande i likhet med vad som föreskrivs i 34 § fjärde stycket jaktlagen och i 44 § förslag till lag om fiskevårdsområden.

I bestämmelsen om förverkande i 41 § i förslaget till lag om jaktvårdsområden bör införas föreskrifter om att det förverkade i vissa fall skall tillfalla samfälligheten eller övriga inom jaktvårdsområdet jaktberättigade personer i enlighet med vad som föreskrivs i 30 § tredje stycket jaktlagen.

6.8 Svenska jägareförbundet: 41 §. Stadgandet ger förverkandebestämmelser vad avser sådant vilt som åtkommit vid jakt som innebär brott mot jaktvårdsrådets bestämmelser för jakten. Enligt 30 § tredje stycket jaktlagen förverkas nu sådant vilt – som ej omfattas av bestämmelserna i 18 § 1 mom jaktlagen och som åtkommit "med användande av tillåtet jakt- eller fångstredskap och under tid, då jakt efter sådant vilt är tillåten" – till "övriga inom jaktvårdsområdet, jaktberättigade personer". Enligt Svenska jägareförbundets mening bör denna ordning alltför tillämpas. Det synes obilligt att sådant vilt skall förverkas till kronan.

Svenska jägareförbundet får i detta sammanhang vidare framhålla att bestämmelserna i 30 § tredje stycket jaktlagen i samband härmed bör ändras så att förverkandereglerna vad beträffar jaktvårdsområden utgår.

Svenska jägareförbundet hemställer att 43 § ges en sådan utformning att länsstyrelsens beslut träder i kraft utan hinder av att beslutet överklagats.

Vidare finner Svenska jägareförbundet att den ordning som nu gäller, innebärande att länsstyrelsernas beslut i frågor som rör fastställelse m. m. av jaktvårdsområden skall överklagas till kammarrätten, har fungerat väl och att grundad anledning synes saknas till förslaget om att sådana länsstyrelsernas beslut som avses i 43 § skall föras hos regeringen.

6.9 Sveriges länsjaktvårdskonsulenters förening: 43 §. Länsstyrelsens beslut om bildande m. m. bör träda i kraft oberoende av om det överklagas. Åtskilliga okynnesöverklagningar skulle förfela sin verkan på det sättet. Vi har bitter erfarenhet av hur notoriska processmakare kan "tyrannisera" genom okynnes- och "taktiska" överklagningar på löpande band.

Jaktmarksutredningens förslag härvidlag är därför det bästa. Man kan gott ta den eventuella olägenhet som skulle uppstå i de fåtal fall, där ett bildandebeslut rivs upp. Fördelarna med att få sätta igång direkt är avsevärt större.

I praktiken sätter man nämligen ändå igång med detsamma efter länsstyrelsebeslutet, men anser alla överenskommelser vara "frivilliga" t. v. – och de få som besvärat sig kan fortsätta att sabotera.

7 Övergångsbestämmelser

7.1 Statens naturvårdsverk: Övergångsbestämmelserna har anpassats i enlighet med vad verket tidigare anfört rörande jaktmarksutredningens förslag. Dock bör övervägas om kallelse enligt 10 § 5 mom jaktlagen är nödvändigt (punkt 2 andra stycket).

7.2 Hovrätten för övre Norrland: Punkt 5 i övergångsbestämmelserna. Stadgandet är liksom sin nuvarande motsvarighet i 12 § 2 mom jaktlagen inte alldeles lättolkat. Innebörden torde vara att ifrågavarande jakträttshavare inte skall vidkännas inskränkning i sin rätt om fastighetsägaren biträder förslaget om bildande av jaktvårdsområdet medan de däremot måste tåla eventuella inskränkningar för det fall fastighetsägaren tvingats in i området mot sin vilja. Enligt hovrättens mening kan det ifrågasättas om inte även detta senare förhållande borde direkt framgå av lagtexten.

7.3 Kammarrätten i Sundsvall: Tveksamhet kan komma att uppstå om vilket regelsystem som skall tillämpas av besvärsinstans i fråga om besvärsmål, som är anhängiga vid lagens ikraftträdande, exempelvis mål

angående bildande av jaktvårdsområde. Inte minst uppkommer med den av beredningen föreslagna ordningen frågan huruvida kammarrätten skall i förekommande fall överlämna till regeringen för avgörande vissa mål som förts till kammarrätten genom besvär enligt 27 § andra stycket jaktlagen. Dessa frågor bör lösas i övergångsbestämmelserna.

7.4 Länsstyrelsen i Kopparbergs län: I förslag till lag om ändring av lagen om rätt till jakt har intagits övergångsbestämmelser för jaktvårdsområde som består vid ikraftträdandet. Lagen avses träda i kraft den 1 januari 1980, samtidigt med lagen om jaktvårdsområden. Ikraftträdandet bör senareläggas för att de jaktvårdsområden, vars beståndstid utgår strax efter årsskiftet, skall hinna med att förbereda beslut om övergång till de nya bestämmelserna.

Beredningen har inte berört frågan om hur ärenden om bildande av jaktvårdsområde, vilka underställts länsstyrelsen för fastställelseprövning men som inte av olika skäl kan avgöras före nya lagens ikraftträdande, skall behandlas. En återförvisning för förnyad handläggning enligt de nya bestämmelserna skulle innebära ytterligare kostnader.

Vidare pågår enligt länsstyrelsens förordnande förrättningar för bildande av jaktvårdsområden, där ett omfattande förberedelsearbete redan ägt rum. I många fall har fullmakter i stor omfattning anskaffats. Dessa fullmakter ansluter sig till ett framlagt förslag till områdets avgränsning och förslag till stadgar, innehållande grunderna och föreningsangelägenheter. En fortsatt handläggning enligt de nya bestämmelserna skulle i många fall innebära att ett omfattande arbete måste göras om. Enligt länsstyrelsens mening bör i dessa fall äldre regler få gälla åtminstone då beslut om bildandet fattats före lagens ikraftträdande, men beslut i fastställelsefrågan måste dröja till tid därefter.

Före ikraftträdandet av de nya bestämmelserna fattade beslut om förlängning av beståndstiden men som inte kunnat fastställas förrän efter ikraftträdandet, torde inte vålla några bekymmer eftersom dessa jaktvårdsområden får anses bestå vid ikraftträdandet.

Enligt 2 andra stycket i de föreslagna övergångsbestämmelserna till jaktlagen skall ifråga om kallelse till och omröstning vid s. k. övergångssammanträde 10 § 5 mom jaktlagen tillämpas. I 41 a § andra stycket jaktstadgan sägs beträffande kallelse till sammanträde, som avses i 10 § 5 mom jaktlagen, att "I fråga om kallelse av ägare till fastighet i Kopparbergs län äger länsstyrelsen, efter bemyndigande av regeringen, meddela särskilda bestämmelser". Sådant bemyndigande har utfärdats den 11 september 1970 och innebär att länsstyrelsen i Kopparbergs län, om fastighetsförhållandena i jaktvårdsområde föranleder det, äger medge att kallelse till förlängningssammanträde får ske genom att kallelsen minst fjorton dagar före sammanträdet med posten tillställs varje känd fastighetsägare med känt hemvist samt införes i tidning inom orten. Länsstyrelsen förutsätter att detta bemyndigande avses kvarstå. Under tiden till utgången av år 1990 kommer ett stort antal sammanträden att äga rum där sålunda de nuvarande bestämmelserna i 10 § 5 mom jaktlagen avses gälla beträffande bl. a. kallelsen till sammanträde.

Länsstyrelsen får även om vissa invändningar kan göras mot en sådan ordning föreslå, att reglerna om kallelse till förrättningsammanträde i 17 § förslag till lag om jaktvårdsområden får gälla även vid kallelse till de sammanträden där övergångsvis bestämmelserna i 10 § 5 mom jaktlagen föreslås gällande.

Slutligen vill länsstyrelsen föreslå att 33 § andra stycket avfattas så att därav klart framgår hur tidräkningen ifråga om upplösning skall ske beträffande områden som bildats före lagens ikraftträdande.

7.5 Sveriges länsjaktvårdskonsulenters förening: Det vore beklagligt, om nuvarande tidsödande och dyrbara kallelseförfarande jämlikt 10 § 5 mom JL skulle behöva tillämpas i ytterligare 10 år vid "förlängningssammanträde" och "övergångssammanträde".

Kallelse genom ordinär delgivning etc. enligt vad som anföres i betänkandet sid. 125 borde kunna införas för aktuella fall vid samma tidpunkt, från vilken den nya jvo-lagen skall gälla.

De remitterade lagförslagen

1 Förslag till

Lag om jaktvårdsområden

Härigenom föreskrivs följande.

Allmänna bestämmelser

1 § Enligt denna lag kan för flera fastigheter bildas en sammanslutning (jaktvårdsområde) med ändamål att främja jaktvården och jakträttsinnehavarnas gemensamma intressen genom en samordning av jakten och viltvården på fastigheterna.

2 § Ett jaktvårdsområde får inte omfatta mark där renskötsel får bedrivas enligt rennäringslagen (1971: 437) vare sig på kronomark ovanför odlingsgränsen som står under statens omedelbara disposition eller på renbetesfjällen. På annan mark där samerna enligt rennäringslagen har rätt att jaga får någon inskränkning inte ske i denna rätt genom bildande av jaktvårdsområden.

3 § Den som äger mark som ingår i ett jaktvårdsområde skall vara medlem i sammanslutningen.

Den som på grund av upplåtelse har rätt att under minst ett jaktår (den 1 juli—den 30 juni) jaga på mark som ingår i ett jaktvårdsområde skall antas som medlem i sammanslutningen under upplåtelse tiden, om inte särskilda skäl föranleder annat.

4 § Beslut om bildande av ett jaktvårdsområde meddelas av länsstyrelsen, som i samband därmed skall fastställa stadgar för sammanslutningen.

5 § Om värdet av upplåten jakträtt har minskats genom bildande av ett jaktvårdsområde, skall ersättningen för nyttjanderätten nedsättas med skäligt belopp. Vill nyttjanderättshavaren hellre säga upp avtalet, får han göra det, om inte förändringen är av ringa betydelse. Innebär bildandet att nyttjanderättens värde ökas, får fastighetsägaren säga upp avtalet, om nyttjanderättshavaren inte medger skälig höjning av ersättningen.

Talan om nedsättning av ersättningen skall väckas vid fastighetsdomstol inom två månader från det beslutet om bildande av jaktvårdsområdet vann laga kraft. För uppsägning av avtalet gäller samma tid. Iakttas inte tiden, är rätten till talan eller uppsägning förlorad.

6 § Beslut enligt denna lag gäller även mot nya medlemmar.

Villkor för bildande

7 § Ett jaktvårdsområde får bildas endast om en majoritet av fastighetsägarna medger det. Majoriteten skall utgöra minst två tredjedelar av anta-

let fastighetsägare och dessa skall äga minst hälften av den mark som det är fråga om.

8 § För att ett jaktvårdsområde skall få bildas krävs att det är lämpligt med hänsyn till markområdets belägenhet och omfång, viltstammen samt förhållandena i övrigt.

9 § I ett jaktvårdsområde får inte tas in någon fastighet som med hänsyn till omfång eller användning eller av annan orsak saknar betydelse för jaktvård.

Mark som har samma ägare och som lämpligen bör bestå som en enhet för sig för jaktvård, får inte anslutas till ett jaktvårdsområde utan ägarens samtycke.

Verksamhet

10 § En fastighetsägare får inte vägras att upplåta jakträtt som tillkommer honom inom jaktvårdsområdet, om inte upplåtelsen kan anses olämplig med hänsyn till jaktvården eller om den på annat sätt är till avsevärd olägenhet för övriga medlemmar.

11 § Endast om alla fastighetsägare medger det får jaktvårdsområdet upplåta rätten till all jakt eller till all jakt efter viss djurart på mark inom området.

12 § Om jakt inom ett jaktvårdsområde skall bedrivas gemensamt, skall dock jakten avlysas på sådana fastigheter vars ägare av ideella skäl motsätter sig jakt, om fastighetsägaren begär det.

13 § Ett jaktvårdsområde får bestämma att särskilda avgifter skall betalas för rätten att jaga på mark inom området och för villebråd som fälls.

14 § En fastighetsägare är skyldig att tåla att anläggningar som behövs för viltvården utförs på hans mark inom jaktvårdsområdet, om det inte medför olägenhet av betydelse.

Förfarandet vid bildande

15 § Ansökan om bildande av ett jaktvårdsområde får göras av den som äger en fastighet som avses ingå i området. Ansökan skall göras hos länsstyrelsen.

16 § Ansökningshandlingen skall innehålla

1. uppgift om vilka fastigheter som avses ingå i området, deras areal och ägarnas namn och adresser samt karta över området,
2. uppgift om de stadgar som avses gälla för området,
3. utredning om fastighetsägarnas inställning till frågan om jaktvårdsområdets bildande.

17 § Frågan om bildande av ett jaktvårdsområde skall prövas vid en förrättning under ledning av en förrättningsman, om det inte är uppenbart att förutsättningar för bildandet saknas.

Länsstyrelsen får dock utan föregående förrättning besluta att bilda ett jaktvårdsområde, om alla fastighetsägare är ense om detta eller om förrättning annars inte kan anses nödvändig.

18 § Förrättningsmannen skall med ledning av ansökningshandlingarna och vad som i övrigt har förekommit göra upp ett förslag till vilken mark som bör ingå i området och vilka stadgar som bör gälla för området.

Förslaget skall behandlas vid sammanträde inför förrättningsmannen.

19 § Förrättningsmannen skall kalla fastighetsägarna till sammanträdet. Kallelsen skall innehålla en kort beskrivning av den avsedda områdesbildningen och uppgift om tid och plats där ansökningshandlingarna finns tillgängliga.

Kallelsen skall i god tid före sammanträdet delges fastighetsägarna. Kallelse till fortsatt sammanträde får ske genom meddelande vid första sammanträdestillfället.

20 § Vid förrättningen skall förutsättningarna för bildande av jaktvårdsområdet utredas.

Fastighetsägarna skall få tillfälle att yttra sig och förebringa utredning i frågor som är av betydelse för bildandet.

21 § Förrättningsmannen skall avge ett utlåtande om jaktvårdsområdet bör komma till stånd eller inte. I det förra fallet skall i utlåtandet tas in förslaget till stadgar.

Förrättningen skall avslutas med att utlåtandet och övriga handlingar rörande områdesbildningen hålls tillgängliga för granskning under en månad.

Efter utgången av denna tid skall förrättningsmannen översända förrättningshandlingarna och de erinringar som kan ha framställts till länsstyrelsen.

Stadgar

22 § Stadgarna för ett jaktvårdsområde skall ange

1. det markområde som avses,
2. i vilken utsträckning jakten skall bedrivas gemensamt över fastighetsgränser och grunderna i övrigt för jaktvården,
3. beräkningsgrunderna för avgifter enligt 13 §,
4. de bestämmelser som behövs för jaktvårdsområdets förvaltning,
5. vilka fonder jaktvårdsområdet skall ha, deras ändamål och hur avsättning till dem skall ske.

23 § Länsstyrelsen prövar att stadgarna inte kränker enskild rätt eller innehåller något som strider mot lag eller författning. Detsamma gäller vid ändring av stadgarna.

Ett beslut om ändring av stadgarna får inte tillämpas innan det har fastställts av länsstyrelsen.

Organisation

24 § För jaktvårdsområdet skall finnas en styrelse. Innan styrelsen har

utsetts kan sammanslutningen inte förvärva rättigheter eller äta sig skyldigheter. Styrelsen företräder jaktvårdsområdet mot tredje man.

25 § Medlemmarnas rätt att delta i handhavandet av jaktvårdsrådets angelägenheter utövas på jaktstämma.

26 § I fråga om rösträtt och beslut på jaktstämma gäller, om inte annat följer av särskild bestämmelse i denna lag,

1. att varje medlem har en röst i frågor som rör åtgärder för viltvården och de närmare föreskrifterna för jaktutövningen med undantag för föreskrifter om avskjutningen,

2. att i övriga frågor rösträtt tillkommer endast medlem som är fastighetsägare, som därvid har en röst, om inte någon sådan medlem begär att röstetalet i stället skall beräknas efter fastigheternas areal.

3. att ingen får för egen del rösta för mer än en femtedel av det på stämman företrädda röstetalet,

4. att den mening som har fått det högsta röstetalet gäller som stämmans beslut,

5. att vid lika röstetal val avgörs genom lottning och i andra frågor den mening gäller som biträds av de flesta rösterna eller, om även antalet röster är lika, av stämmans ordförande,

6. att beslut om ändring av stadgarna inte är giltigt, om det inte biträds av en majoritet av fastighetsägarna som skall utgöra minst två tredjedelar av antalet fastighetsägare och äga minst hälften av den mark som ingår i området.

Jaktvårdsrådets bestånd

27 § Ett jaktvårdsområde består tills vidare.

28 § Länsstyrelsen kan besluta att ett jaktvårdsområde skall upplösas.

För beslut enligt första stycket fordras att flertalet av de röstande fastighetsägarna på en jaktstämma uttalat sig för en upplösning och att detta flertal antingen utgör minst en tredjedel av antalet fastighetsägare eller äger minst hälften av den mark som ingår i området.

För sådant beslut krävs också att minst tio år har förflutit sedan området bildades.

29 § På ansökan av styrelsen för de jaktvårdsområden som berörs kan länsstyrelsen besluta att

1. föra samman flera jaktvårdsområden till ett jaktvårdsområde,

2. dela upp ett jaktvårdsområde i flera jaktvårdsområden.

För sådan ombildning gäller villkoren för och förfarandet vid bildande av jaktvårdsområde.

30 § På ansökan av jaktvårdsrådets styrelse får länsstyrelsen besluta att en fastighet skall anslutas till jaktvårdsområdet. För sådan anslutning fordras medgivande av fastighetens ägare och, om fastigheten ingår i ett jaktvårdsområde, av jaktvårdsområdet.

31 § Om en fastighet på grund av ändrad användning eller annars väsentligen saknar betydelse för jaktvården, skall marken anses utesluten ur

området, om fastighetsägaren och jaktvårdsområdet är ense om detta. I annat fall skall frågan om uteslutning prövas av länsstyrelsen.

32 § Länsstyrelsen får förordna att frågor som avses i 28, 30 eller 31 § skall prövas vid förrättning innan länsstyrelsen beslutar.

För förfarandet vid sådan förrättning gäller 18–21 §§.

33 § Vid upplösning av ett jaktvårdsområde gäller bestämmelsen i 62 § lagen (1973: 1150) om förvaltning av samfälligheter.

Ansvar m. m.

34 § Bryter den som har rätt att jaga inom ett jaktvårdsområde mot de regler som enligt stadgarna eller jaktstämans beslut gäller för jakten inom området döms till böter, om inte gärningen är belagd med straff i lagen (1938: 274) om rätt till jakt eller i jaktstadgan (1938: 279).

Sådant brott får åtalas av åklagare endast efter angivelse av målsägande. Som målsägande anses även jaktvårdsområdet.

35 § Anser den vars rätt berörs av beslut på jaktstämma eller beslut av jaktvårdsområdets styrelse att beslutet inte har tillkommit i behörig ordning eller att det strider mot denna lag eller annan författning eller mot stadgarna eller kränker hans enskilda rätt, får han överklaga beslutet hos länsstyrelsen genom besvär.

Besvärshandlingen skall ha inkommit till länsstyrelsen inom två månader från dagen för beslutet. I fråga om besvär mot styrelsens beslut räknas dock besvärstiden från den dag klaganden fick del av beslutet.

Jaktstämans eller styrelsens beslut skall gälla utan hinder av att det har överklagats, om inte länsstyrelsen förordnar annat.

36 § Länsstyrelsens beslut får överklagas hos kammarrätten genom besvär.

Då beslut som länsstyrelsen eller kammarrätten meddelar enligt denna lag angår så många att avskrift av beslutet inte lämpligen kan tillställas envar av dem, skall meddelande om beslutet tas in i ortstidning. Tiden för överklagande skall räknas från den dag då kungörandet har skett.

Länsstyrelsens beslut skall gälla utan hinder av att det har överklagats, om inte kammarrätten förordnar annat.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1981.

2 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1938: 274) om rätt till jakt

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1938: 274) om rätt till jakt

dels att 10–13 §§¹ skall upphöra att gälla,

dels att 7 och 27 §§ samt 29 § 2 mom., 30 och 34 §§ skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

7 §² Boställshavare, kronohemmans åbo och, inom de sex nordligaste länen, innehavare av kronotorp, skogstorp eller odlingslägenhet å kronomark samt den som med nyttjanderätt innehar å sådan mark upplåtet kolonat ävensom innehavare av fjällägenhet ovan odlingsgränsen inom Norrbottens och Västerbottens län äge jakträtt å fastighetens ägor; dock skall den innehavare av kronotorp, skogstorp, odlingslägenhet, kolonat eller fjällägenhet sålunda medgivna jakträtten icke innefatta rätt till jakt efter älg.

Är eljest mark för jordbruk genom arrendeavtal eller annorledes åt någon upplåten, äge brukaren, där ej annat avtalats, nyttja den jakt som hör till marken.

Innehavare eller brukare av fastighet varom är fråga i denna paragraf må icke utan särskilt bemyndigande av ägaren tala för fastigheten i frågor som avses i 10 § och 11 § 2 mom.

27 §³ Talan mot polismyndighets beslut enligt 23 § föres hos länsstyrelsen genom besvär. Mot länsstyrelsens beslut må talan ej föras.

Mot länsstyrelsens beslut enligt 10, 11 eller 13 § eller rörande föreläggande eller förordnande med stöd av 24 § 1 mom. första stycket föres talan hos kammarrätten genom besvär. I fall, som avses i 11 §, skola besvär anföras inom två månader från det klaganden erhöll del av beslutet.

Mot länsstyrelsens beslut rörande föreläggande eller förordnande med stöd av 24 § 1 mom. första stycket föres talan hos kammarrätten genom besvär.

Talan mot annat beslut av länsstyrelse enligt denna lag eller mot beslut enligt 24 § 3 mom. av annan myndighet än regeringen föres hos regeringen genom besvär.

Meddelande om länsstyrelsens eller kammarrättens beslut med stöd av 11 § skall införas i ortstidning.

¹ Senaste lydelse av 10 § 1974: 1069

11 § 1971: 566

12 § 1967: 616 och

13 § 1971: 566.

² Senaste lydelse 1963: 606.

³ Senaste lydelse 1977: 669.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

Tiden för anförande av besvär över beslutet skall räknas från den dag då kungörandet har skett.

29 §⁴ 2 mom. Utövar delägare i allmänning eller annan samfällighet, varom sägs i 4 §, å området jakt, som strider mot vad enligt första stycket av nämnda paragraf är tillåtet eller mot beslut som avses i andra stycket första punkten av samma paragraf, straffes med dagsböter.

Överträder ägare av mark, som ingår i jaktvårdsområde, eller å sådant område eljest jaktberättigad person de angående jakten å området gällande reglerna, straffes med dagsböter.

30 §⁵ Begår någon brott som avses i 28 eller 29 § skall villebråd som han olovligt dödat, fångat eller tillägnat sig eller fallvilt som han tillvaratagit, i den mån sådant byte ej fråntagits honom enligt 31 § första stycket, förklaras förverkat, om det ej är uppenbart obilligt.

I stället för villebrådet eller fallviltet kan dess värde förklaras förverkat.

Var det annat villebråd än som avses i 18 § 1 mom. och skedde jakten å annat område än i 5 § 2 mom. sägs samt med användande av tillåtet jakt- eller fångstredskap och under tid, då jakt efter sådant villebråd är tillåten, eller tillkommer fallviltet jakträttsinnehavaren, tillfaller det förverkade denne eller, i fall varom förmäles i 29 § 2 mom. första stycket, övriga delägare i allmänningen eller samfälligheten och, i fall varom sägs i samma moments andra stycke, övriga inom jaktvårdsområdet jaktberättigade personer.

Är det fråga om annat villebråd än som avses i 18 § 1 mom. och har jakten skett på annat område än som anges i 5 § 2 mom., tillfaller förverkat villebråd jakträttsinnehavaren eller, i fall som avses i 29 § 2 mom. första stycket, övriga delägare i allmänningen eller samfälligheten, om jakten skett med tillåtna jakt- och fångstredskap och under tid då jakt efter villebrådet är tillåten. Vad nu sagts om jakträttsinnehavares och delägars rätt till förverkat villebråd gäller också sådant fallvilt som tillkommer jakträttsinnehavaren.

Med förverkat villebråd, som avses i 18 § 1 mom. eller som dödat eller fångats medelst annat jakt- eller fångstredskap eller under annan tid än i tredje stycket sägs, ävensom med annat än där omförmålt förverkat fallvilt förfares på sätt stadgas i 36 §. Lag samma vare beträffande förverkat villebråd, som dödat eller fångats å område som sägs i 5 § 2 mom.

Vapen, ammunition, annat jaktredskap, hund, motorfordon, annat motordrivet fortkäfningsmedel och släpfordon som använts eller medförts som hjälpmedel vid brott som avses i 28 § eller 29 § 1 mom. få förklaras förverkade, om det är påkallat till förebyggande av brott eller eljest särskilda skäl föreligga.

I stället för hjälpmedel kan dess värde förklaras förverkat.

⁴ Senaste lydelse 1951: 290.

⁵ Senaste lydelse 1973: 299.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

34 §⁶ Allmän åklagare äge föra talan i fråga om olovlig jakt å område som avses i 5 § 2 mom. så ock å brott varom förmäles i 33 § fjärde stycket denna lag.

Sker intrång i kronans, menighets eller allmän inrättnings rätt eller överträdelse av de angående jaktkort meddelade föreskrifterna, äge allmän åklagare att föra talan därom; och skall i fråga om mark som står under domänverkets förvaltning rätt att föra tala om sådant intrång tillkomma jämväl revirförvaltare vid detta verk.

I övrigt får brott mot denna lag åtalas av allmän åklagare endast om målsägande anger brottet till åtal eller åtal finnes påkallat ur allmän synpunkt.

Såsom målsägande enligt denna lag skall jämväl anses ägaren av marken eller innehavare som avses i 7 § eller brukare vilken enligt samma lagrum äger jakträtt, ändå att jakträtten av honom upplåtits åt annan, så ock, i fråga om allmänning eller samfällighet, varom förmäles i 4 §, delägare i allmänningen eller samfälligheten samt beträffande jaktvårdsområde *varom sägs i 10 §*, ägare av i området ingående mark eller å området eljest jaktberättigad person.

Såsom målsägande enligt denna lag skall jämväl anses ägaren av marken eller innehavare som avses i 7 § eller brukare vilken enligt samma lagrum äger jakträtt, ändå att jakträtten av honom upplåtits åt annan, så ock, i fråga om allmänning eller samfällighet, varom förmäles i 4 §, delägare i allmänningen eller samfälligheten samt beträffande jaktvårdsområde, ägare av i området ingående mark eller å området eljest jaktberättigad person.

Innefatta föreskrifter rörande förvaltningen av allmänning, samfällighet eller jaktvårdsområde tillika bestämmelse enligt vilken rätten att beivra intrång i jakträtten eller överträdelser i fråga om jaktutövningen skall tillkomma viss person, vare sådan bestämmelse gällande.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 1981.

2. I ärenden om bildande av jaktvårdsområde som har anhängiggjorts hos länsstyrelsen före ikraftträdandet skall äldre bestämmelser gälla.

3. För jaktvårdsområde som består vid ikraftträdandet skall äldre bestämmelser fortfarande gälla.

Ett jaktvårdsområde som har bildats enligt äldre bestämmelser får ombildas till ett jaktvårdsområde enligt lagen (1980: 00) om jaktvårdsområden vid sammanträde med fastighetsägarna.

I fråga om kallelse till och omröstning vid sådant sammanträde skall 10 § 5 mom. lagen (1938: 274) om rätt till jakt tillämpas. Ett beslut om sådan ombildning skall fastställas av länsstyrelsen. För länsstyrelsens fastställelseprövning gäller i övrigt vad i lagen (1980: 00) om jaktvårdsområden föreskrivs i fråga om beslut om bildande av jaktvårdsområde.

⁶ Senaste lydelse 1970: 192.

LAGRÅDET

Utdrag
PROTOKOLL
vid sammanträde
1980-04-21

Närvarande: justitierådet Holmberg, regeringsrådet Hellner, justitierådet Persson.

Enligt lagrådet den 19 mars 1980 tillhandakommet utdrag av protokoll vid regeringssammanträde den 13 mars 1980 har regeringen på hemställan av statsrådet Dahlgren beslutat inhämta lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om jaktvårdsområden,
2. lag om ändring i lagen (1938: 274) om rätt till jakt.

Förslagen har inför lagrådet föredragits av hovrättsassessorn Hans Pettersson.

Förslagen föranleder följande yttrande av *lagrådet*:

Förslaget till lag om jaktvårdsområden

Bestämmelser om jaktvårdsområden finns nu huvudsakligen i 10–13 §§ jaktlagen och 38–42 §§ jaktstadgan. När i dessa bestämmelser talas om "jaktvårdsområde" avses därmed ett markområde, bildat av vissa fastigheter eller delar av fastigheter för att främja jaktvården där. Uttrycket har alltså en territoriell innebörd. Vid lagstiftningens tillkomst förutsattes i förarbetena att delägarna i ett sådant område skulle konstituera sig som en förening och anta stadgar för denna (prop. 1938: 46 s. 27). I lagen infördes inte några bestämmelser med associationsrättsligt innehåll. Senare ändringar i lagtexten synes utgå från att det skall finnas en föreningsrättslig bildning för handhavande av verksamheten (t. ex. 13 § jaktlagen). Det har också regelmässigt varit så att i samband med tillkomsten av jaktvårdsområden delägarna bildat föreningsrättsliga sammanslutningar, varvid av Svenska Jägareförbundet utarbetade "Riksnormalstadgar" tjänat till ledning.

Det remitterade förslaget till lag om jaktvårdsområden har en bredare uppläggning än gällande lagstiftning och reglerar inte bara de frågor som har territoriell anknytning utan också frågor av föreningsrättslig art. I förslaget återkommer, som rubriken anger, termen "jaktvårdsområde" men här har den fått en dubbel innebörd. I 1 § reserveras visserligen beteckningen "jaktvårdsområde" för den associationsrättsliga sammanslutning, som kan bildas enligt lagen, och i vissa paragrafer används den också på ett sätt som inte kan ges annan innebörd än denna (t. ex. 13 §, 22 § 5, 24 och 31 §§ samt 34 § andra stycket). I andra paragrafer används

termen emellertid för att ange det markområde som avses (t. ex. 2, 3, 10, 12 och 14 §§ samt 34 § första stycket). Beträffande vissa paragrafer kan det vara tveksamt huruvida med "jaktvårdsområde" avses den föreningsrättsliga bildningen eller området på marken. Särskilt gäller detta de stadganden där det talas om "bildande av ett jaktvårdsområde", "områdesbildning" o. d. När en och samma paragraf syftar på både markområdet och den föreningsrättsliga bildningen (t. ex. 3 §) har det terminologiska dilemma lösts så att "jaktvårdsområdet" används i den territoriella betydelsen och att som beteckning för medlemsföreningen används "sammanslutningen".

Den dubbla användningen av uttrycket "jaktvårdsområde" är inte bara svår att förena med den grundläggande definitionen i 1 § i förslaget. Den leder också till tvekan om innebörden av åtskilliga paragrafer och är överhuvudtaget ägnad att skapa förvirring vid läsningen av lagtexten, alldeles bortsett från det från språklig synpunkt anmärkningsvärda begagnandet av "område" som beteckning för en förening. Det är visserligen svårt att bilda sig någon uppfattning huruvida den tillämpade tekniken kan komma att vålla rättsosäkerhet eller misstag vid lagens tillämpning. Det kan dock nämnas att jägareförbundet i en kommentar till riksnormalsstadgarna angett ett praktiskt exempel när den dubbla innebörden av termen "jaktvårdsområde" vållat olägenhet i samband med frågan om att försätta ett jaktvårdsområde i konkurs. Oavsett hur det förhåller sig med risken för misstag vid tillämpningen kan det inte anses förenligt med en god lagstiftningsteknik att laborera med en dubbeltydig terminologi.

Av remissprotokollet framgår att lagen om fiskevårdsområden, som är från 1960, i betydande omfattning tjänat som förebild vid utarbetandet av förslaget. I terminologiskt hänseende är att märka att uttrycket "fiskevårdsområde" i 1960 års lag har dubbel syftning. Med detta uttryck avses i första hand den sammanslutning som enligt lagen kan bildas av fiskerättsägare. I vissa stadganden syftar uttrycket emellertid på det fiske som omfattas av sammanslutningens verksamhet. Vid granskningen av lagförslaget anmärkte lagrådet på terminologin och föreslog att den nya organisationen skulle benämnas fiskevårdssamfällighet i stället för fiskevårdsområde. I propositionen vidhölls emellertid det remitterade förslaget, bl. a. under hänvisning till att uttrycket "jaktvårdsområde" allmänt begagnades inte blott i den betydelse ordet har i jaktlagen utan också för att beteckna sammanslutningen av delägare (prop. 1960: 50 s. 12 ff).

Beträffande jämförelsen med lagen om fiskevårdsområden vill lagrådet anmärka att den dubbla innebörden av termen "fiskevårdsområde" i den lagen inte alls är lika framträdande och ägnad att vålla förvirring som den dubbla innebörden av "jaktvårdsområde" i det föreliggande förslaget. Som enda alternativ till "fiskevårdsområde" framfördes "fiskevårdssamfällighet" och mot detta invändes inte utan fog att också det uttrycket begagnas i olika betydelser i lagstiftningen. Det framstår enligt lagrådets

mening som mindre ändamålsenligt att utnyttja en så pass gammal förebild som lagen om fiskevårdsområden, särskilt som den i sin tur i terminologiskt hänseende bygger på lagstiftningen om jaktvårdsområden. Det ligger närmare till hands att söka förebilder i modernare lagstiftning, t. ex. lagen om förvaltning av samfälligheter och lagen om vattenförbund. I dessa lagar skiljer man klart på sammanslutningen såsom juridisk person och de anordningar eller mark- och vattenområden som omfattas av dess verksamhet.

Lagrådet anser att den föreslagna lagen skulle vinna betydligt i reda och klarhet om termen "jaktvårdsområde" förbehålls som beteckning för det territoriella område som de anslutna fastigheterna och fastighetsdelarna bildar och själva sammanslutningen får en annan benämning. När det gäller denna benämning kan i och för sig tre alternativ övervägas, nämligen jaktvårdssamfällighet, jaktvårdsförening och jaktvårdsområdesförening. Det förstnämnda alternativet synes vara det minst lämpade av det skäl som enligt ovan anfördes mot förslaget om att använda uttrycket "fiskevårdssamfällighet". Mot "jaktvårdsförening" kan invändas att detta är en benämning som används på vissa frivilliga sammanslutningar för jaktvård utan direkt anknytning till lagstiftningen om jaktvårdsområden. Sådana föreningar är rätt vanliga och det kan därför vara risk för missförstånd och feltolkningar om samma uttryck används för de sammanslutningar som regleras i den föreslagna lagen. Beteckningen "jaktvårdsområdesförening" är något ohanterlig genom sin längd. Den har dock den fördelen att den upplyser om sammanslutningens anknytning till ett jaktvårdsområde. Det är också av intresse att konstatera att jaktmarksutredningen i sitt förslag till lag om jaktvårdsområden (SOU 1974: 80) använde uttrycket "jaktvårdsområdesförening" för sammanslutningen av medlemmar i ett jaktvårdsområde. Utredningen anförde därvid att den anslöt sig till en rekommendation av den kommitté som utarbetat förslaget till de av jägareförbundet sedermera fastställda riksnormalstadgarna; kommittén hade rekommenderat att beteckningen "jaktvårdsområde" skulle avse området på marken, medan beteckningen "jaktvårdsområdesförening" skulle avse den för samfällighetens förvaltning bildade intresseföreningen (bet. s. 147; se också Nordell—Weinberg, *Jakten, jägaren och lagen*, 1978, s. 101 f).

Lagrådet vill alltså föreslå att sammanslutningen av delägarna i ett jaktvårdsområde benämns jaktvårdsområdesförening och att lagtexten omarbetas i enlighet härmed. I många paragrafer blir det därvid endast fråga om att utbyta "jaktvårdsområde" mot "jaktvårdsområdesförening". Endast beträffande 1 §, som innehåller de grundläggande definitionerna, blir det fråga om en något mer ingripande omformulering.

Beträffande de bestämmelser, som i det följande föreslås omformulerade i andra hänscenden, beaktar lagrådet den ändring av terminologien som nu behandlats. I en särskild uppställning anges därefter de ändringar som

lagrådets förslag föranleder i övriga bestämmelser i det remitterade lagförslaget.

1 §

Under hänvisning till vad lagrådet anfört under rubriken till lagförslaget föreslås att förevarande paragraf får följande lydelse: "I syfte att främja jaktvården och jakträttsinnehavarnas gemensamma intressen genom en samordning av jakten och viltvården kan enligt denna lag två eller flera fastigheter eller delar av fastigheter sammanföras till ett jaktvårdsområde och jakträttsinnehavare inom detta bilda en jaktvårdsområdesförening."

2 §

Innebörden av detta stadgande framstår inte som helt klar om man bara ser till lagtexten. Syftet med den föreslagna regleringen är synbarligen att skydda samernas på rennäringslagen grundade jakträtt (se 25 § rennäringslagen) mot intrång genom bildande av jaktvårdsområden. Vissa marker, där samerna har jakträtt, skall sålunda inte alls kunna omfattas av jaktvårdsområden och beträffande övriga marker får någon inskränkning inte ske i samernas jakträtt genom bildande av jaktvårdsområden.

De marker som inte får omfattas av jaktvårdsområden anges i stadgandet som "kronomark ovanför odlingsgränsen som står under statens omedelbara disposition" och "renbetesfjällen". Dessa beteckningar motsvarar vad som i 1 § tredje stycket lagen om fiskevårdsområden angetts som "område som blivit anvisat till lapparnas uteslutande begagnande" (se punkt 2 i övergångsbestämmelserna till rennäringslagen). Härigenom nås överensstämmelse mellan den föreslagna regleringen i lagen om jaktvårdsområden och lagen om fiskevårdsområden.

Enligt 26 § rennäringslagen kan regeringen under vissa förutsättningar upphäva renskötselrätten för ett visst område. Görs ingen begränsning i upphävandebeslutet omfattar detta alla i renskötselrätten ingående befogenheter, således också jakträtten. I ett sådant fall torde det nu föreslagna stadgandet inte hindra att marken tas in i ett jaktvårdsområde. Upphävandet kan emellertid också begränsas till vissa av de befogenheter som ingår i renskötselrätten. I och för sig är det alltså tänkbart att endast betesrätten upphävs och att jakträtten lämnas okränkt. Om så sker bör hinder föreligga mot att ett jaktvårdsområde får omfatta ifrågavarande mark.

Enligt lagrådets mening skulle stadgandets innebörd komma till klarare uttryck om det formuleras på förslagsvis följande sätt: "Ett jaktvårdsområde får inte omfatta mark, där samerna har rätt till jakt enligt rennäringslagen (1971: 437), såvitt fråga är om kronomark ovanför odlingsgränsen som står under statens omedelbara disposition eller mark på renbetesfjällen. Beträffande annan mark, där samerna har rätt till jakt enligt rennäringslagen, får någon inskränkning inte ske i denna rätt genom bildande av jaktvårdsområden."

4 §

Av skäl som närmare utvecklas under 22 § bör länsstyrelsens fastställelse av jaktvårdsområdesföreningens stadgar inte avse andra delar än sådana som är specifika med hänsyn till föreningens ändamål och karaktär av tvångssammanslutning och som inte bara är en överföring till stadgarna av regler som gäller redan på grund av lagen.

Lagrådet föreslår att 4 § ges följande lydelse:

”Beslut om bildande av ett jaktvårdsområde meddelas av länsstyrelsen, som i samband därmed skall fastställa stadgar för jaktvårdsområdesföreningen i de hänseenden som anges i 22 §.”

5 §

I förevarande paragraf upptas bestämmelser angående jämkning av villkor för upplåtelse av jakträtt och om uppsägning av upplåtelseavtal i fall då värdet av den upplåtna jakträtten minskas eller ökas genom bildandet av ett jaktvårdsområde. Bedömningen av om jakträttens värde ökas eller minskas får ske med ledning av beslutet om bildandet och innehållet i de fastställda stadgarna. I vad mån någon ändring av värdet skett torde emellertid inte alltid kunna avgöras redan vid tiden för bildandet av jaktvårdsområdet. Värdet kan komma att påverkas av omständigheter som då inte går att överblicka. Beslut som jaktstämman eller sammanslutningens styrelse meddelar angående jaktutövningen, t. ex. i fråga om jakttider och antal djur som får skjutas, kan innebära väsentliga inskränkningar av en nyttjanderättshavares möjlighet att utnyttja jakträtten. Beslut av detta slag torde i allmänhet inte kunna anses innebära sådan kränkning av nyttjanderättshavarens rätt att han kan få beslutet upphävt efter klagan enligt förslagets 35 §. Den ovisshet som kan föreligga angående hur jakträtten påverkas av bildandet av jaktvårdsområdet synes motivera att en nyttjanderättshavare, som inte kan visa att värdet av jakträtten minskas genom bildandet men som inte vill utsätta sig för risken att värdet minskas genom senare beslut, får rätt att omedelbart uppsäga avtalet. Lagrådet föreslår att den i första stycket angivna begränsningen av nyttjanderättshavares rätt att uppsäga avtalet får utgå.

För talan om nedsättning av ersättning för nyttjanderätten och för uppsägning av avtalet skall enligt andra stycket av paragrafen gälla en preklusionstid av två månader. Tiden skall räknas från det beslutet om bildande av jaktvårdsområdet vann laga kraft. Lämpligheten av denna utgångspunkt för tidsberäkningen kan ifrågasättas.

Stadgandet är utformat efter förebild av vad som föreskrivs i 7 kap. 30 § tredje stycket jordabalken för fall då fastighet undergått förändring genom fastighetsreglering. När det gäller fastighetsreglering har emellertid meddelats bestämmelser som syftar till att nyttjanderättshavare skall få kännedom om förrättningen och om beslut som fattas (se t. ex. 5 kap. 34 § samt 4

kap. 11, 17, 18 och 29 §§ fastighetsbildningslagen). Någon föreskrift om utredning angående vilka som är nyttjanderättshavare är inte föreslagen när det gäller bildande av jaktvårdsområde: inte heller föreskrivs att beslutet om bildande, som kan fattas utan föregående förrättning, skall tillkännages så att det kan beräknas komma till nyttjanderättshavares kännedom. Anledning att föreslå bestämmelser i dessa avseenden föreligger enligt lagrådets mening inte. För att en nyttjanderättshavare skall kunna utnyttja rätten att väcka talan eller uppsäga avtalet torde det emellertid vara påkallat att den föreslagna tvåmånaderstiden räknas, inte från beslutets lagakraftvinnande, utan från det nyttjanderättshavaren fick kännedom om det lagkraftvunna beslutet. Någon olägenhet av att prövningen av förevarande frågor, som enbart rör förhållandet mellan fastighetsägaren och nyttjanderättshavaren, på grund av en sådan regel kan komma att fördröjas torde knappast uppkomma. Vill fastighetsägaren, som kan förutsättas alltid vara underkunnig om beslutet, få mellanhavandet med nyttjanderättshavaren uppklarat så snart som möjligt, får han se till att denne får del av beslutet.

Någon närmare motivering till den föreslagna bestämmelsen att talan om nedsättning i förevarande fall skall väckas vid fastighetsdomstol har inte lämnats. För tvist angående frågan om grund för uppsägning föreligger har inte föreslagits särskild forumregel. Enligt lagrådets mening är det inte påkallat att – i motsats till vad som skett beträffande fall som avses i 7 kap. 30 § jordabalken – meddela särskild föreskrift om att mål av förevarande slag skall upptagas av fastighetsdomstol.

Med hänsyn till vad nu anförts kan paragrafen förslagsvis ges följande lydelse:

”Om värdet av upplåten jakträtt minskas genom bildandet av ett jaktvårdsområde, skall ersättningen för nyttjanderätten nedsättas med skäligt belopp. Vill nyttjanderättshavaren säga upp avtalet med anledning av bildandet, får han göra det. Innebär bildandet av jaktvårdsområdet att nyttjanderättens värde ökas, får fastighetsägaren säga upp avtalet, om nyttjanderättshavaren inte medger skälig höjning av ersättningen. Talan om nedsättning av ersättningen skall väckas inom två månader från det nyttjanderättshavaren erhöll del av lagkraftvunnet beslut om bildande av jaktvårdsområdet. Den som vill säga upp avtalet skall göra det inom samma tid från det han fick del av beslutet. Iaktas inte tiden, är rätten till talan eller uppsägning förlorad.”

10 §

Enligt 10 § i förslaget, som har sin motsvarighet i 13 § 3 mom. andra stycket i gällande lag, får en fastighetsägare inte vägras att upplåta sin jakträtt inom jaktvårdsområdet om inte vissa villkor är uppfyllda eller, med andra ord, fastighetsägaren skall få tillstånd till upplåtelsen, när de i villkoren angivna förhållandena inte föreligger.

Paragrafen utgår från att tillståndstvång gäller för fastighetsägares upplåtelse av jakträtt som tillkommer honom inom jaktvårdsområdet. Vars sig upplåtelsen endast avser jakt på hans egen mark eller vid gemensamhetsjakt också omfattar jakt på annans mark. I lagens regelsystem för jaktvårdsområden ligger inte något sådant tillståndstvång inbyggt. De restriktioner som skall gälla för fastighetsägarnas förfogande över rätten till jakt på deras fastigheter måste därför särskilt beslutas antingen vid bildandet av jaktvårdsområdet eller senare under dess bestånd. Av den föreslagna paragrafen framgår indirekt att tillståndstvång för upplåtelse kan etableras och att tillstånd till upplåtelse kan vägras efter diskretionär prövning endast med den begränsningen att tillstånd måste ges fastighetsägare (men inte annan jakträttsinnehavare) om upplåtelsen inte kan anses olämplig med hänsyn till jaktvården eller på annat sätt är till avsevärd olägenhet för övriga medlemmar. Enligt lagrådets mening kan det starkt ifrågasättas om bestämmelsen fått en med hänsyn till sitt syfte lämplig utformning.

Lagstiftningen om jaktvårdsområden är avsedd att främja jaktvården genom en samordning av jakten och viltvården på fastigheterna (1 § i förslaget). Det är alltså handhavandet av jakträtten som är föremål för lagregleringen medan de civilrättsliga reglerna om vem jakträtten tillkommer, förutsättningar och former för upplåtelse och överlåtelse av jakträtt etc. i princip inte skall rubbas. Bakom den reglering som skett i 10 § i det remitterade förslaget ligger emellertid insikten att upplåtelse av jakträtt inom området till utomstående kan motverka de intressen som förestavat bildandet av jaktvårdsområdet. Friheten att genom avtal upplåta jakträtt måste därför kunna inskränkas och lagförslaget anger indirekt liksom gällande lag att sådan inskränkning kan ske åtminstone med avseende på fastighetsägares upplåtelse. Hur det förhåller sig med arrendatorernas överlåtelse av sin jakträtt lämnas öppet. Intresset av att förhindra att jakträtten övergår på andra till men för jaktvården måste emellertid antas vara lika starkt oavsett om upplåtelse eller överlåtelse föreligger. Inskränkningarna i avtalsfriheten synes därför böra gälla såväl upplåtelse som överlåtelse. Vidare måste de för att vara effektiva gälla alla som har jakträtt inom området vars sig de är medlemmar eller ej.

Av det sagda torde framgå att de av jaktvårdsintressena betingade ingreppen i jakträttsinnehavarnas rätt att förfoga över sin jakträtt genom avtal har en sådan räckvidd att lagen bör ge ett uttryckligt – och inte som nu ett endast indirekt – stöd för ett tillståndstvång. Paragrafen bör i enlighet härmed formuleras positivt och innehålla att för upplåtelse eller överlåtelse av jakträtt inom ett jaktvårdsområde får föreskrivas krav på tillstånd av jaktvårdsområdesföreningen samt att tillstånd får vägras endast om upplåtelsen eller överlåtelsen kan anses olämplig med hänsyn till jaktvården eller på annat sätt är till avsevärd olägenhet för medlemmarna.

Denna avfattning synes tillräckligt tydligt ange att krav på tillstånd inte kan föreskrivas för överlåtelse av jordbruksarrende som innefattar rätt till jakt.

11 §

Bildande av jaktvårdsområde innebär inte, vare sig enligt gällande lag eller enligt förslaget, att fastighetsägarna avhänder sig jakträtten på sin mark utan endast att det tillskapas en möjlighet för dem att besluta att jakten skall utövas gemensamt på de i området ingående fastigheterna eller på del av området eller i fråga om viss djurart. I viltvårdens intresse kan också fattas beslut om att jakträtten inte skall utövas, exempelvis i fråga om viss djurart. Fastighetsägarna är således bibehållna vid sin jakträtt men kan tvingas tåla inskränkningar i denna.

I 11 §, som i remissen anges ha 13 § 3 mom. första stycket i gällande lag till motsvarighet, är utgångspunkten att jakträtten på hela området helt eller i fråga om viss djurart tillkommer sammanslutningen och som villkor för dennas jakträttsupplåtelse till annan föreskrivs samtycke av samtliga fastighetsägare. För att sammanslutningen skall kunna förfoga över rätten till jakt på hela området genom upplåtelse till annan måste enligt det förut sagda sammanslutningen genom civilrättsliga avtal med samtliga fastighetsägare eller med deras jordbruks- eller jaktarrendatorer ha förvärvat jakträtten. Med hänsyn till vad nu sagts synes föreskriften i 11 § i det remitterade förslaget – liksom f. ö. 13 § 3 mom. första stycket gällande lag – sakna självständig betydelse. Eftersom paragrafen kan ge upphov till den misstolkningen att redan själva bildandet av jaktvårdsområdet kan överföra jakträtten inom området på sammanslutningen bör den föreslagna 11 § utgå och någon motsvarighet till nuvarande 13 § 3 mom. första stycket inte inflyta i den nya lagen.

13 §

I paragrafen berättigas sammanslutningen att ta ut "särskilda" avgifter för rätten att jaga på mark inom området och för viltvård som följande. I motiven anges att verksamheten inte kan antas medföra behov av annan uttaxering hos medlemmarna än den som sker genom att avgifter bestäms för jakten, och det framgår vidare att årlig avgift är tänkt att påföras endast dem som faktiskt utövar jakt. Den föreslagna lydelsen av paragrafen öppnar emellertid möjlighet att ta ut avgift för själva rätten att jaga, oavsett om den utnyttjas eller ej. Lagrådet vill påpeka denna brist i överensstämmelse mellan motiv och lagtext men finner de vidare finansieringsmöjligheter som lagtexten tillhandahåller stämma bäst överens med lagstiftningens allmänna syfte. Viltvårdsåtgärder av mera långsiktig karaktär kan sannolikt ibland kräva en kombination av investeringar och avstående från jakt och lagen bör inte hindra en sådan kombination. Beslutet sammanslutningen exempelvis förbud mot jakt under några säsonger för att stärka viltstammen skulle med den i motiven antydda ordningen finansieringen av ytterligare stödåtgärder såsom vinterutfodring eller inplantering vara omöjliggjord, eftersom inga avgifter inflyter till sammanslutningen under jaktförbudstiden. Och sammanslutningens möjligheter att genom lån eller kredi-

ter finansiera några viltvårdsprojekt torde få bedömas som mycket små eftersom – i motsats till vad som gäller för fiskevårdsområden – beslut om särskild uttaxering för att infria sammanslutningens förpliktelser är lagstridigt och skall upphävas, om det överklagas. Begränsningen i 13 § av jaktvårdssammanslutningarnas möjligheter att genom uttaxering skaffa resurser för sin verksamhet synes över huvud taget ägnad att dämpa ambitionerna hos sammanslutningarna och kan därmed befaras motverka lagstiftningens syfte.

Slutligen vill lagrådet påpeka att begränsningen av uttaxeringsmöjligheterna leder till en komplikation vid upplösningen av en jaktvårdsområdesförening, om dess skulder överstiger dess tillgångar. Enligt 33 § i det remitterade förslaget skall 62 § lagen (1973: 1150) om förvaltning av samfälligheter gälla vid upplösning. Av hänvisningen följer att föreningen inte får upplösas förrän alla dess skulder betalats eller medel som fordras för betalningen nedsatts hos länsstyrelsen. Denna ordning i förening med hindret mot särskild uttaxering kan leda till att sammanslutningen blir bestående fast den inte längre tjänar något jaktligt ändamål eller att den i syfte enbart att få inkomster för att kunna betala skulderna föranstaltar om en avskjutning i direkt strid mot viltvårdsintressena.

19 §

I denna paragraf regleras frågan om kallelser till förrättningssammanträden. Som huvudregel skall gälla att kallelserna skall delges fastighetsägarna, vilket betyder att delgivningens bestämmelser blir tillämpliga. Dessutom får enligt andra meningens i andra stycket ett enklare kallelseförfarande användas i vissa fall. Där föreskrivs att kallelse till "fortsatt sammanträde får ske genom meddelande vid första sammanträdestillfället". Som lagtexten är utformad blir innebörden av sistnämnda regel oklar. Avsikten måste vara att det enklare kallelseförfarandet skall kunna tillämpas – i stället för delgivning – i fråga om andra sammanträden under förrättningen än det första och att kallelse därvid skall ske genom ett meddelande vid närmast föregående sammanträde.

För att stadgandets innebörd skall komma till klart uttryck vill lagrådet förorda att det formuleras med motsvarande bestämmelser i 4 kap. 18 och 19 §§ fastighetsbildningslagen som förebild. Dessa bestämmelser har i stor utsträckning blivit mönsterbildande för senare lagstiftning, se 19 § anläggningslagen, 16 § ledningsrättslagen och 25 § lagen om enskilda vägar. I enlighet härmed föreslår lagrådet att första meningens i paragrafens andra stycke flyttas till första stycket som dess tredje mening och att andra stycket ges följande lydelse: "Bestämmelserna i första stycket gäller i tillämpliga delar även då ett nytt sammanträde utsätts. Om vid ett sammanträde har tillkännagetts tid och plats för nästa sammanträde, behöver ej kallelse delges den som kallats i föreskriven ordning till det sammanträde då tillkännagivandet skett."

Den av lagrådet förordade avfattningen innebär att, om det hålls flera sammanträden under en förrättning, det enklare kallelseförfarandet kan tillämpas beträffande alla sammanträden som följer efter det första; detta kallelseförfarande innebär att kallelse skett "i föreskriven ordning".

Lagrådet vill också peka på den möjlighet som enligt 4 kap. 20 § andra stycket fastighetsbildningslagen finns att i förenklande syfte bestämma särskild ordning för delgivning, t. ex. genom vanlig postförsändelse. Materialet i remissärendet ger emellertid inte tillräcklig grund för att bedöma om en motsvarande regel skulle vara av praktiskt värde i den nu föreslagna lagen. Anses det önskvärt med en sådan bestämmelse kan den lämpligen få sin plats som tredje stycke i förevarande paragraf.

21 §

Såsom tidigare utvecklats bör enligt lagrådets mening termen jaktvårdsområde i lagen användas uteslutande i sin egentliga, rent territoriella betydelse. Bestämmelserna i 4 § att länsstyrelsen meddelar beslut om bildande av jaktvårdsområde och i samband därmed fastställer stadgar för sammanslutningen får därvid den – i förhållande till det remitterade förslaget – ändrade innebörden att bestämmandet av områdets gränser blir ett särskilt beslutsämne vid sidan av fastställandet av stadgar. Dessa skall enligt lagrådets förslag utgöra den juridiska personens statuter i överensstämmelse med vad som i vanligt språkbruk förstås med stadgar. Av den sålunda förordade ordningen följer att i 21 § bör föreskrivas att förrättningsmannens utlåtande skall innehålla inte bara som i remissen ett förslag till stadgar utan också ett förslag hur områdets gränser skall dras. Då detta förslag – liksom utlåtandets förslag till stadgar – i allmänhet får antas vara ett resultat av förrättningsmannens överväganden av skilda meningar som framkommit vid sammanträde med intressenterna är det oegentligt att i paragrafen tala om förslaget i bestämd form.

Den ordning som i paragrafens andra stycke angivits för avslutandet av förrättningen är oklar såtillvida att någon fixerad tidpunkt inte sätts för avslutandet. I överensstämmelse med den ordning som annars i flera fall kommit till användning i lagstiftning om förrättningar av förrättningsman bör i stället lämpligen föreskrivas att förrättningen avslutas med att utlåtandet och övriga handlingar läggs fram på viss tid och plats för delägarnas granskning.

Lagrådet föreslår att 21 § första och andra styckena får följande lydelse:

"Förrättningsmannen skall avge ett utlåtande om jaktvårdsområdet bör komma till stånd. Finner förrättningsmannen att det bör ske, skall han i utlåtandet ta in förslag i fråga om vilken mark som området skall omfatta och förslag till stadgar för jaktvårdsområdesföreningen.

Förrättningen avslutas genom att utlåtandet och övriga förrättningshandlingar läggs fram för fastighetsägarna på tid och plats som bestämts vid sammanträde. Handlingarna hålls härefter tillgängliga för granskning under en månad."

22 §

I enlighet med vad lagrådet anfört till 21 § bör fastställandet av jaktvårdsområdets gränser falla utanför stadgarna. Vad i förslaget till 22 § upptagits under punkten 1 skall därför utgå, om den av lagrådet förordade ordningen godtas.

Av den under punkten 4 i förevarande paragraf föreslagna bestämmelsen och kravet i 4 § på länsstyrelsens fastställelse av stadgarna följer att alla föreskrifter som jaktvårdsområdesföreningen tar in i sina stadgar kommer att underkastas länsstyrelsens prövning. Denna kommer alltså att omfatta också bestämmelser som endast rör interna praktiska föreningsförhållanden, exempelvis antalet ledamöter i styrelsen, frister för kallelser och motioner till stämma, räkenskapsår och bokföring, medelsavsättning till olika ändamål m. m. Åtskilliga stadgebestämmelser kan antas vara av den naturen att ändringar aktualiseras tid efter annan. Att den ursprungliga bestämmelsen fastställts tvingar då till fastställelse också av ändringen. Den föreslagna ordningen synes medföra ett omständligt och byråkratiskt förfarande utan att några väsentliga intressen, som lagstiftningen avser att tillgodose, blir främjade eller skyddade. En smidigare ordning skulle otvivelaktigt uppnås om länsstyrelsens prövning och fastställelse begränsades till sådana delar av stadgarna som är av omedelbar betydelse för jaktvården – punkten 2 i den föreslagna paragrafen – och till riktlinjer i övrigt för föreningens verksamhet, såsom regler för vilken kontroll som skall ske av jakträttsupplåtelse m. m. (jfr vad lagrådet anfört vid 10 §) och av de jagandes kompetens, bestämmelser om och i vilken form sammanslutningen skall sörja för att medlemmar som inte jagar får del i utbytet av jakten etc. Redan i själva lagen regleras enligt det remitterade förslaget i varierande utsträckning sammanslutningens beslutande och verkställande organ, medlemmarnas rösträtt, ordningen för beslutsfattandet och uttaxeringsrätten, varför en prövning av stadgarnas innehåll i dessa hänseenden måste begränsa sig till endast en kontroll av att lagreglerna iakttagits. Stadgebestämmelser i övrigt av vanligt föreningsrättsligt innehåll synes utan olägenhet kunna lämnas utan fastställelse och därmed också kunna ändras vid behov utan att någon kontroll från det allmännas sida automatiskt utlöses. På sätt föreslagits i remissen bör föreningsbeslut kunna överprövas i laglighets hänseende efter besvär. Härigenom kan också stadgebeslut komma under länsstyrelsens prövning. Rättsskyddsintresset torde därmed kunna anses i tillräcklig grad tillgodosett och en ordning med fastställelseprövning av alla stadgebeslut kunna undvaras.

I punkten 5 i den föreslagna paragrafen föreskrivs att stadgarna skall ange vilka fonder sammanslutningen skall ha, deras ändamål och hur avsättning till dem skall ske. Föreskriften kan läsas så att den gör fondbildning obligatorisk, vilket inte torde vara avsikten. Å andra sidan får bestämmelsen den effekten att varje beslut om reservation av medel för framtida användning för visst ändamål (fondbildning) måste ha stöd i de

fastställda stadgarna för att inte bli ett befogenhetsöverskridande. En sådan begränsning av handlingsfriheten synes knappast lämplig. Under år då resultatet visar överskott kan det vara ändamålsenligt för sammanslutningen att reservera medel för något ändamål som inte förutsetts när stadgarnas fondbildningsbestämmelser utformats. Att sammanslutningen i ett sådant läge skulle nödgas göra en stadgcändring som därtill enligt den i remissen föreslagna ordningen måste prövas och fastställas av länsstyrelsen kan verka hämmande på benägenheten att göra reservationer för framtida utgifter. Lagrådet föreslår att föreskriften under punkten 5 under alla förhållanden utgår och att det följaktligen skall stå jaktvårdsområdesföreningarna fritt att göra medelsreservationer för framtida användning utan att stöd därför måste finnas i stadgarna.

I enlighet med det sagda förordar lagrådet att 22 § får följande lydelse:

”Av stadgarna för en jaktvårdsområdesförening skall framgå

1. i vilken utsträckning jakten skall bedrivas gemensamt inom jaktvårdsområdet och grunderna i övrigt för jakten och viltvården,
2. vilka riktlinjer i övrigt som skall gälla för föreningens verksamhet,
3. grunderna för bestämmandet av avgifter till föreningen.”

23 §

I första stycket av förevarande paragraf anges att länsstyrelsen prövar att stadgarna inte kränker enskild rätt eller innehåller något som strider mot lag eller författning. Bestämmelsen ger intryck av att länsstyrelsens prövning av stadgarna är inskränkt till att gälla endast i de angivna hänseendena. Detta intryck förstärks av vad som anförs i specialmotiveringen.

Av vad förslaget i övrigt innehåller angående länsstyrelsens prövning vid beslut om bildande av jaktvårdsområde framgår emellertid, att stadgarna skall underkastas en vidare granskning än vad förevarande stadgande anger. Länsstyrelsen har att tillse att de villkor lagen uppställer för bildande är uppfyllda. Häri ingår bl. a. en lämplighetsprövning enligt vad som sägs i 8 §. Denna prövning avser inte endast själva bildandet av jaktvårdsområdet; såsom framhålles i specialmotiveringen till 8 § skall prövningen också avse stadgarnas innehåll. Att länsstyrelsen vid den prövning som skall ske har att beakta att stadgarna inte kränker enskild rätt eller innehåller något som strider mot lag eller författning är uppenbart. Vad lagrådet här yttrat gäller även för det fall att länsstyrelsens fastställelse av stadgarna inskränks på sätt lagrådet föreslagit vid 4 och 22 §§.

Lagrådet får med hänsyn till vad nu anförts förorda att – för att tveksamhet om omfattningen av länsstyrelsens prövning inte skall uppstå – första stycket i paragrafen får utgå.

Utgår första stycket, kommer i lagen inte att upptagas någon bestämmelse om vad länsstyrelsens prövning skall avse när fråga är om fastställelse av beslut om ändring av stadgarna. Prövningen torde då få ske enligt samma grunder som gäller vid beslut om bildande av jaktvårdsområde.

27 §

Nuvarande bestämmelser om att jaktvårdsområde bildas för visst antal år får inte någon motsvarighet i den nu föreslagna lagen. Jaktvårdsområdet skall enligt förslaget bestå tills vidare. Att uppta en särskild bestämmelse härom vid sidan av de föreslagna reglerna om upplösning kan emellertid inte vara erforderligt. Lagrådet föreslår att stadgandet i förevarande paragraf får utgå.

28 §

I förevarande paragraf upptas bestämmelser om upplösning av jaktvårdsområde.

Av vad föredragande statsrådet anför framgår, att avsikten är att möjlighet skall finnas för länsstyrelsen att på eget initiativ ta upp frågan om upplösning i vissa undantagsfall. För detta ändamål föreslås att länsstyrelsen skall kunna förordna förrättningsman (32 §).

Så som förslaget utformats torde emellertid det åsyftade resultatet ej uppnås. Enligt andra stycket i förevarande paragraf krävs för beslut om upplösning att frågan behandlas på jaktstämma. Det är alltså inte tillfyllest att fastighetsägarna uttalat sig vid ett sådant sammanträde som anordnats enligt 19 § i förslaget.

Förslagets syfte kan tillgodoses antingen genom en bestämmelse om att upplösning får beslutas, utan att jaktstämma hållits, om fastighetsägarnas ståndpunkt kommit till uttryck vid sammanträde inför den av länsstyrelsen förordnade förrättningsmannen eller genom en föreskrift om att i fall då styrelse saknas länsstyrelsen får föranstalta att jaktstämma hålles för behandling av frågan om upplösning av jaktvårdsområdesföreningen. Enligt lagrådets mening är den senare ordningen att föredraga. En föreskrift om länsstyrelsens befogenhet kan lämpligen upptas som ett tredje stycke i förevarande paragraf.

Vad lagrådet nu föreslagit föranleder inte att förslagets 32 § underkastas någon jämkning. Skäl att förordna förrättningsman kan, såsom anföres i specialmotiveringen till detta stadgande, föreligga även då frågan om upplösning behandlats på jaktstämma.

Av stadgandet i paragrafens sista stycke framgår ej huruvida 10-årstiden skall räknas från det beslutet om områdets bildande meddelades eller från det beslutet vann laga kraft. Enligt lagrådets mening bör utgångspunkten vara beslutets lagakraftvinnande. Förevarande stycke kan förslagsvis ges följande lydelse: "Beslut om upplösning av jaktvårdsområdesförening får inte meddelas innan tio år har förflutit från det beslutet om bildande av jaktvårdsområdet vann laga kraft."

Upplöses föreningen blir beslutet om bildande av jaktvårdsområdet utan verkan. Särskild bestämmelse härom kan inte vara erforderlig.

31 §

Denna paragraf reglerar frågan om uteslutning ur ett jaktvårdsområde av en fastighet som saknar betydelse för jaktvården. För det fall fastighetens ägare och sammanslutningen är överens om uteslutning skall marken "anses utesluten ur området". Annars fordras ett beslut av länsstyrelsen för att uteslutning skall ske. Mot den regel som föreslagits för det fall att enighet föreligger kan enligt lagrådets mening riktas den invändningen att den är alltför obestämd till sin innebörd. Regeln kan leda till att det framstår som oklart huruvida en fastighet uteslutits eller från vilken tidpunkt uteslutning skett. Det skulle vara lättare att förebygga osäkerhet och tvistigheter i dessa avseenden, om regeln får den innebörden att uteslutningen, när enighet föreligger, sker genom ett beslut av föreningen. Då vinner man också att fastighetsägaren får besvärsmätt (jämför vad lagrådet anför vid 35 §), vilket kan tänkas ha betydelse för den händelse föreningen misstagit sig beträffande hans inställning till uteslutningen.

Lagrådet förordar därför att paragrafen får följande innehåll: "Om en fastighet, som ingår i ett jaktvårdsområde, på grund av ändrad användning eller annars väsentligen saknar betydelse för jaktvården samt fastighetsägaren och jaktvårdsområdesföreningen är ense om att fastigheten skall uteslutas ur jaktvårdsområdet, får föreningen besluta detta. Föreligger inte sådan enighet, skall frågan om uteslutning prövas av länsstyrelsen."

33 §

I anslutning till 13 § har lagrådet berört en effekt av den hänvisning som skett i förevarande paragraf.

34 §

Enligt nu gällande ordning stadgas i 29 § 2 mom. andra stycket jaktlagen straff för den som överträder de inom jaktvårdsområde gällande reglerna för jakten, oavsett om reglerna beslutats av jaktstämman eller av jaktvårdssammanslutningens styrelse. Enligt det remitterade förslaget kommer straffsanktionen inte att gälla om de föreskrifter som meddelats för jakten utfärdats av styrelsen med stöd av befogenhet som tillagts den i sammanslutningens stadgar. Lagrådet vill ifrågasätta om inte behov finns av straffsanktion även för sådana jaktregler. Det synes vara inte alldeles opraktiska fall att jaktföreskrifter aktualiseras av oförutsedda förhållanden och ett jaktstämmobeslut inte hinner avvaktas eller att sammanslutningen har tillagt styrelsen befogenhet att som ett normalt led i verksamheten utfärda jaktföreskrifter av mera kortvarig karaktär.

Enligt förslaget skall den förevarande straffbestämmelsen vara tillämplig om gärningen inte är straffbelagd i jaktlagen eller jaktstadgan. Lagrådet föreslår att straffsanktionen görs supplementär i förhållande till varje annan straffbeläggning i lag eller annan författning.

Målsägandebegreppet har i 34 § fjärde stycket jaktlagen fått en särskild precisering som berör bl. a. de specifika jakträttsförhållandena inom jaktvårdsområdena. I det remitterade förslaget har någon motsvarande precisering inte tagits in, varför rättegångsbalkens målsägandebegrepp blir det tillämpliga utan särskild precisering. Att någon motsvarighet till jaktlagens målsäganderegler inte återfinns i det förevarande lagförslaget får emellertid inte berättiga till den slutsatsen att en förändring av kretsen av målsägande vid överträdelse av jaktregler för jaktvårdsområde är åsyftad. Då det får anses uppenbart att den föreslagna lagens målsägandebegrepp är detsamma som jaktlagens finner lagrådet det inte påkallat att i den nya lagen tas in en motsvarighet till 34 § fjärde stycket jaktlagen. En utvidgning av kretsen av målsägande sker emellertid genom att jaktvårdsområdesföreningen får ställning som målsägande.

I specialmotiveringen till förevarande paragraf uttalas i remissprotokollet i anslutning till skälen för att slopa nuvarande förverkanderegler att de jakträttsinnehavare, vilkas intressen blivit åsidosatta genom att jakt bedrivits i strid mot reglerna för jaktvårdsområdet, alltid kan bli tillgodosedda genom en skadeståndstalan. Lagrådet vill härtill framhålla att det utan tvivel måste möta betydande svårigheter för en jakträttsinnehavare inom ett jaktvårdsområde med gemensam jakt att visa vilken skada han lidit genom att någon inom området, kanske på annans mark, fällt villebråd i strid mot gällande jaktvårdsregler. Skadeståndsmöjligheten framstår enligt lagrådets mening knappast som något realistiskt alternativ till förverkande, och lagrådet vill därför ifrågasätta om inte förverkandemöjligheten bör bibehållas.

Lagrådet förordar att paragrafens första stycke ges det innehållet att bryter den som har rätt att jaga inom ett jaktvårdsområde mot de regler som enligt stadgarna eller beslut av jaktstämman eller jaktvårdsområdesföreningens styrelse gäller för jakten inom området döms till böter, om inte gärningen är belagd med straff i annan lag eller författning.

35 §

Detta stadgande motsvaras nu av 13 § 4 mom. jaktlagen. Den besvärsmått som gäller enligt den bestämmelsen är begränsad till beslut angående jaktutövningen eller upplåtelse av jakträtt inom jaktvårdsområdet. Den föreslagna regeln gäller däremot beslut överhuvudtaget som fattats på jaktstämman eller av styrelsen. En väsentlig skillnad föreligger också däri att besvärstiden nu endast är en vecka från det klaganden fick del av beslutet, medan besvärstiden enligt förslaget uppgår till två månader räknat från dagen för beslutet eller, beträffande beslut av styrelsen, från det klaganden fick del av beslutet. Enligt såväl nuvarande bestämmelser som det föreslagna stadgandet tillkommer klagorätt den vars rätt berörs av beslutet.

Mot den föreslagna utvidgningen beträffande överklagbara beslut synes intet vara att erinra. Däremot vill lagrådet, bl. a. mot bakgrund av denna utvidgning, ifrågasätta om inte kretsen av klagoberättigade bör begränsas. Det är svårt att se att det finns något verkligt behov av en så vidsträckt klagorätt som föreslagits. Helt kan man inte heller bortse från en viss risk för okynnesbesvär och överklaganden från utomstående som inte har någon närmare anknytning till verksamheten inom jaktvårdsområdet. Enligt lagrådets mening bör det vara tillräckligt att tillerkänna medlemmarna i föreningen besvärsmålsrätt. Som medlem får därvid också anses ägaren av en fastighet som – på sätt lagrådet föreslagit vid 31 § – utesluts genom beslut av föreningen. Utöver medlemskretsen bör emellertid klagorätt tillkomma också den som begär att bli medlem enligt 3 § andra stycket; om han vägras medlemskap med stöd av undantagsregeln i detta stycke har han ett berättigat intresse av att få frågan överprövad.

Beträffande den föreslagna besvärstiden, som markant avviker från den nu gällande, har inte anförts annan motivering än att den överensstämmer med annan, motsvarande lagstiftning. Härmed torde i första hand åsyftas 30 § lagen om fiskevårdsområden. Det finns emellertid exempel på betydligt kortare tider för motsvarande fall i senare lagstiftning. Ett exempel är den klanderfrist av fyra veckor som gäller enligt 53 § lagen om förvaltning av samfälligheter (jämför 33 § lagen om vattenförbund samt 88 och 89 §§ lagen om enskilda vägar). Enligt lagrådets mening är det knappast motiverat att ha en längre klagotid i förevarande fall. Eftersom andra medlemmar än klaganden kan ha ett berättigat intresse av att en fråga, t. ex. om jaktutövningen under en nära förestående period, blir reglerad utan större dröjsmål, kan en lång besvärstid vara till direkt olägenhet för verksamheten inom jaktvårdsområdet.

I enlighet med det anförda vill lagrådet föreslå att paragrafens två första stycken ges följande lydelse: "Anser en medlem vars rätt berörs av beslut på jaktstämma eller beslut av jaktvårdsområdesföreningens styrelse att beslutet – – – genom besvär. Den som fått avslag på en begäran enligt 3 § andra stycket om medlemskap får anföra besvär mot avslagsbeslutet.

Besvärshandlingen skall – – – inom fyra veckor – – – av beslutet."

Lagförslaget i övrigt

Godtages vad lagrådet föreslagit beträffande 11 och 27 §§ i det remitterade förslaget, skall 12 – 26 §§ erhålla beteckningen 11 – 25 §§ och 28 – 36 §§ betecknas 26 – 34 §§. Motsvarande jämkning av hänvisningar till stadganden i lagen får göras i förslagets 32 §.

Utöver de ändringar som föreslagits i det föregående föreslår lagrådet, under hänvisning till vad som anförts under rubriken till lagförslaget, att de ändringar vidtages som framgår av följande uppställning (det remitterade förslagets paragrafnumrering):

3 § Den som — — — medlem i jaktvårdsområdesföreningen.

Den som — — — medlem i jaktvårdsområdesföreningen under — — — föranleder annat.

13 § En jaktvårdsområdesförening — — — inom jaktvårdsområdet och — — — som fälls.

16 § Ansökningshandlingarna skall innehålla

1. uppgift om — — — i jaktvårdsområdet, — — — över jaktvårdsområdet,
2. förslag till — — — för jaktvårdsområdesföreningen,
3. utredning om — — — jaktvårdsområdets bildande.

18 § Förrättningsmannen skall — — — ingå i jaktvårdsområdet — — — för jaktvårdsområdesföreningen.

Förslaget skall — — — inför förrättningsmannen.

24 § För jaktvårdsområdesföreningen — — — kan föreningen — — — företräder föreningen mot tredje man.

25 § Medlemmarnas rätt — — — av jaktvårdsområdesföreningens — — — på jaktstämma.

26 § I fråga om — — — ingår i jaktvårdsområdet.

28 § första och andra styckena. Länsstyrelsen kan — — — en jaktvårdsområdesförening skall upplösas.

För beslut — — — ingår i jaktvårdsområdet.

29 § På ansökan — — — de jaktvårdsområdesföreningar — — — av jaktvårdsområde.

30 § På ansökan av jaktvårdsområdesföreningens styrelse — — — av jaktvårdsområdesföreningen för det området.

33 § Vid upplösning av en jaktvårdsområdesförening — — — av samfälligheter.

Förslaget till lag om ändring i lagen om rätt till jakt

Förslaget föranleder ingen erinran.

JORDBRUKSDEPARTEMENTET

Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringsammanträde
1980-05-08

Närvarande: statsministern Fälldin, ordförande, och statsråden Bohman, Mundebo, Wikström, Friggebo, Mogård, Dahlgren, Åsling, Krönmark, Burenstam Linder, Johansson, Wirtén, Boo, Winberg, Adelson, Danell, Petri

Föredragande: statsrådet Dahlgren

Proposition med förslag till lag om jaktvårdsområden, m. m.

Föredraganden anmäler lagrådets yttrande¹ över förslag till

1. lag om jaktvårdsområden,
2. lag om ändring i lagen (1938: 274) om rätt till jakt.

Föredraganden redogör för lagrådets yttrande och anför.

Lagrådet riktar under rubriken till förslaget till lag om jaktvårdsområden anmärkningar mot att i det remitterade förslaget beteckningen jaktvårdsområde används både för den associationsrättsliga sammanslutning som kan bildas enligt lagen och för det markområde som omfattas av sammanslutningens verksamhet. Enligt lagrådet bör termen "jaktvårdsområde" i den föreslagna lagen användas som beteckning bara för det territoriella område som de anslutna fastigheterna och fastighetsdelarna bildar. För sammanslutningen av fastighetsägare och andra jakträttsinnehavare föreslås benämningen "jaktvårdsområdesförening".

Jag vill erinra om att i lagen om fiskevårdsområden används uttrycket "fiskevårdsområde" med motsvarande dubbla syftning. Lagrådets förslag att i lagtexten införa en särskild benämning, jaktvårdsområdesförening, för sammanslutningen har emellertid vissa fördelar. Förslaget låter sig också förena med den begreppsanvändning som hittills varit vanlig i fråga om jaktvårdsområdena och de frivilliga föreningar som bildats för deras förvaltning. Jag ansluter mig därför till lagrådets ändringsförslag beträffande 1 § och de föreslagna konsekvensändringarna i de av lagrådet angivna paragraferna.

I överensstämmelse med vad som gäller enligt 13 § 3 mom. första stycket jaktlagen föreskrivs i 11 § i det remitterade förslaget att upplåtelse av all jakt inom ett jaktvårdsområde eller all jakt efter viss djurart skall kräva samtycke av alla fastighetsägare inom området.

Lagrådet anför att bildande av jaktvårdsområde inte, vare sig enligt

¹ Beslut om lagrådsremiss fattat vid regeringsammanträde den 13 mars 1980.

gällande lag eller enligt förslaget, innebär att fastighetsägarna avhänder sig sin jakträtt. För att sammanslutningen skall kunna förfoga över rätten till jakt på hela området genom upplåtelse till annan krävs att sammanslutningen genom civilrättsliga avtal med samtliga jakträttsinnehavare har förvärvat jakträtten. Den i 11 § föreslagna bestämmelsen, liksom dess motsvarighet i jaktlagen, saknar därför självständig betydelse. Enligt lagrådet kan bestämmelsen ge upphov till den misstolkningen att redan själva bildandet av jaktvårdsområdet kan överföra jakträtten inom området på sammanslutningen. Det föreslås därför att bestämmelsen skall utgå och att följaktligen någon motsvarighet till 13 § 3 mom. första stycket jaktlagen inte skall inflyta i den nya lagen.

Vad lagrådet har anfört ger mig anledning att påpeka att fiskevårdsområdena enligt lagen om fiskevårdsområden har tillagts rätt att genom upplåtelse till annan förfoga över rätten till det fiske som omfattas av sammanslutningens verksamhet. Av lagen framgår detta indirekt genom att det för sådana upplåtelser krävs samtycke av viss angiven majoritet av delägarna och att i vissa fall en delägars hela fiske inte får upplåtas. Därmed undandras emellertid den enskilde fastighetsägaren inte möjligheten att sluta avtal om upplåtelse av den rätt som tillkommer honom. Enligt motiven till den nyssnämnda lagen föreligger det inte något hinder mot att en delägare upplåter sin fiskerätt, förutsatt att inte fiskevårdsområdets hela fiske redan är upplåtet.

Bestämmelsen i 13 § 3 mom. första stycket jaktlagen, som i huvudsak oförändrad har förts över till 11 § i förslaget, kan ges den tolkningen att upplåtelse av jakträtt inom ett jaktvårdsområde skall kunna ske efter ett majoritetsbeslut av fastighetsägarna, med den begränsningen att upplåtelsen inte får omfatta all jakt eller all jakt efter viss viltart. Med en sådan tolkning skulle det således i princip råda överensstämmelse mellan jaktvårdsområdena och fiskevårdsområdena vad gäller möjligheten att på grund av lag förfoga över rätten till jakt resp. rätten till fiske. Enligt förarbetena till jaktlagen är emellertid syftet med bestämmelsen i 13 § 3 mom. första stycket endast att skapa garantier mot att en eller flera fastighetsägare för längre eller kortare tid förlorar sin jakträtt genom övriga delägars åtgärder. Jaktlagen torde också ha tillämpats så att upplåtelse av jakträtt inom ett jaktvårdsområde betraktas som en angelägenhet förbehållen de enskilda fastighetsägarna. När de förvaltande föreningarna upplåter jakträtt torde det vanligen ske med stöd av avtal mellan föreningen och fastighetsägare inom området. Jag har med det remitterade förslaget inte syftat till någon förändring av det rådande rättsläget när det gäller formerna för upplåtelse av jakträtt inom jaktvårdsområdena. Med hänsyn härtill och till vad lagrådet anför om risken för misstolkning bör någon motsvarighet till den nuvarande bestämmelsen i 13 § 3 mom. första stycket jaktlagen inte tas in i den nya lagen.

Enligt 13 § i det remitterade förslaget får sammanslutningen bestämma

att avgifter skall betalas för rätten att jaga på mark inom jaktvårdsområdet och för villebråd som fällt.

Lagrådet har ifrågasatt det lämpliga i att begränsa uttaxeringsmöjligheten till att gälla avgifter för jakten. Som jag har framhållit i remissen anser jag inte att det finns något behov av andra möjligheter till uttaxering än de föreslagna. Jag vill också hänvisa till att jaktmarksutredningens förslag, som innebar en möjlighet till uttaxering även hos icke jagande medlemmar, mötte ett bestämt motstånd vid remissbehandlingen. Vad lagrådet anför i fråga om bristande överensstämmelse mellan motiv och lagtext bör emellertid föranleda att bestämmelsen formuleras om.

Lagrådet föreslår i anslutning till 22 § lagförslaget att länsstyrelsens prövning och fastställande av jaktvårdsområdesföreningens stadgar skall begränsas till att avse endast vissa delar av stadgarna. Enligt lagrådet bör i lagen föreskrivas att det av stadgarna skall framgå i vilken utsträckning jakten skall bedrivas gemensamt inom jaktvårdsområdet och grunderna i övrigt för jakten och viltvården, vilka riktlinjer i övrigt skall gälla för föreningens verksamhet och grunderna för bestämmandet av avgifter till föreningen. Det allmännas kontroll föreslås begränsad till vad stadgarna innehåller i dessa hänseenden. Stadgebestämmelser som bara rör interna praktiska föreningsförhållanden bör däremot lämnas utanför länsstyrelsens prövning och beslut.

Med lagrådets förslag kommer fastställelseprövningen att omfatta, utöver vad i den föreslagna stadgebestämmelsen sägs om jakten och viltvården, bl. a. villkoren för upplåtelse av jakträtt inom jaktvårdsområdet och grunderna för den ekonomiska regleringen inom sammanslutningen. Prövningen kommer följaktligen att avse frågor som enligt gällande rätt hänförs till grunderna för jakten och viltvården.

Mot lagrådets förslag talar den omständigheten att en gränsdragning måste ske mellan den del av stadgarna som skall fastställas och den del som föreningen ensam får bestämma över. Som framgår av vad jag nyss har anfört bör emellertid länsstyrelserna vid sin fastställelseprövning kunna söka stöd i hittillsvarande praxis och därmed bör de problem gränsdragningen kan föranleda bli av begränsad omfattning. Jag är med hänsyn härtill beredd att biträda lagrådets förslag.

Lagrådet förordar att 23 § första stycket i det remitterade förslaget får utgå. Lagrådets förslag föranleder inte några invändningar från min sida. Jag vill emellertid, med hänvisning till vad som uttalats under remissbehandlingen, understryka att ett slopande av bestämmelsen inte innebär någon saklig ändring vad beträffar länsstyrelsens prövning av stadgarnas innehåll. Länsstyrelsen har följaktligen, även om detta inte särskilt anges, vid sin prövning enligt 8 § att beakta att stadgarna inte kränker enskild rätt eller innehåller något som strider mot lag eller författning.

Den kvarstående bestämmelsen i paragrafens andra stycke bör, till följd av ändringen av 4 §, för tydlighetens skull inskränkas till att gälla de delar av stadgarna som fastställs av länsstyrelsen.

Med hänsyn till vad lagrådet har anfört i anslutning till 34 § i förslaget är jag beredd att föreslå en bestämmelse som möjliggör förverkande vid överträdelse av reglerna för jakten inom ett jaktvårdsområde. Bestämmelsen bör innebära att förverkat villebråd skall tillfalla jaktvårdsområdesföreningen. Däremot anser jag inte att det är lämpligt att styrelsen ges befogenhet att självständigt besluta om regler som kan föranleda straffansvar. Enligt vad jag har erfarit beslutas sådana regler f. n. regelmässigt vid jaktstämma. Mot lagrådets ändringsförslag i övrigt vad avser 34 § har jag inte någon erinran.

Vad lagrådet har anfört i anslutning till 2, 5, 10, 19, 21, 27, 28, 31 och 35 §§ föranleder inte någon erinran från min sida. Jag ansluter mig till vad lagrådet har anfört och biträder ändringsförslagen.

Utöver vad som följer av det anförda bör vissa redaktionella ändringar göras i författningsförslaget.

Hemställan

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen att

anta de av lagrådet granskade lagförslagen med vidtagna ändringar.

Beslut

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och beslutar att genom proposition föreslå riksdagen att anta de förslag som föredraganden har lagt fram.

Innehåll

Proposition	1
Propositionens huvudsakliga innehåll	1
Lagförslag	2
Utdrag av regeringsprotokollet den 13 mars 1980	10
1 Inledning	10
2 Allmän motivering	11
2.1 Allmänna utgångspunkter	11
2.2 Bildande av jaktvårdsområde	13
2.3 Organisation och förvaltning	17
2.4 Upplösning och ombildning av jaktvårdsområde	24
3 Upprättade lagförslag	27
4 Specialmotivering	27
4.1 Förslaget till lag om jaktvårdsområden	27
4.2 Förslaget till lag om ändring i lagen (1938: 274) om rätt till jakt	41
5 Hemställan	41
6 Beslut	41
Bilaga 1 Sammanfattning av beredningens förslag	42
Bilaga 2 Beredningens lagförslag	44
Bilaga 3 Sammanställning av remissyttrandena	53
Bilaga 4 De remitterade lagförslagen	105
Utdrag av lagrådets protokoll den 21 april 1980	113
Utdrag av regeringsprotokollet den 8 maj 1980	130